

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO FINANCIJA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

MINISTARSTVA FINANCIJA

1994. - 1997.

SADRŽAJ

Riječ ministra financija	5
I. PRORAČUNSKI PROCES	7
1. Proces pripreme i donošenje državnog proračuna	10
1.1. Osnovne faze izrade državnog proračuna	10
2. Priprema i donošenje proračuna izvanproračunskih fondova	13
3. Priprema i donošenje proračuna jedinica lokalne uprave i samouprave	13
4. Izvršavanje proračuna	13
II. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA	15
1. POREZNI PRIHODI	18
1.1. POREZ NA DOHODAK	19
1.1.1. Pokazatelji kretanja prihoda od poreza na dohodak	21
1.2. POREZ NA DOBIT	22
1.2.1. Kretanje prihoda od poreza na dobit	24
1.2.2. Priznanja najvećim poreznim obveznicima	24
1.3. POREZ NA PROMET PROIZVODA I USLUGA	25
1.4. POREZ NA DODANU VRIJEDNOST	27
1.5. POSEBNI POREZI ILI TROŠARINE	27
1.5.1. Trošarina na naftne derivate	29
1.5.2. Trošarina na duhanske prerađevine	30
1.5.3. Trošarina na pivo	31
1.5.4. Trošarina na bezalkoholna pića	32
1.5.5. Trošarina na alkohol i alkoholna pića	32
1.5.6. Trošarina na kavu	33
1.5.7. Trošarina na osobne automobile i ostala motorna vozila, te plovila i zrakoplove	33
1.6. CARINA I CARINSKE PRISTOJBE	34
2. NEPOREZNI PRIHODI	35
3. KAPITALNI PRIHODI	36
III. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA	37
1. EKONOMSKA KLASIFIKACIJA IZDATAKA DRŽAVNOG PRORAČUNA	39
1.1. Kretanje najvažnijih komponenti tekućih izdataka	40
1.2. Kretanje kapitalnih rashoda i neto posudbi	43
2. FUNKCIONALNA KLASIFIKACIJA IZDATAKA DRŽAVNOG PRORAČUNA	44
2.1. Opće javne usluge	45
2.2. Poslovi i usluge obrane	45
2.3. Poslovi javnog reda i sigurnosti	45
2.4. Poslovi i usluge obrazovanja	46
2.5. Poslovi i usluge zdravstva	46
2.6. Socijalno osiguranje i zaštita	46
2.8. Rekreativski, kulturni i religiozni poslovi i usluge	47
2.9. Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	47
IV. MJERE VIŠKA I MANJKA DRŽAVNOG PRORAČUNA	49
1. Ukupan manjak/višak i njegovo financiranje	51
2. Tekući višak - štednja državnog proračuna	53
3. Primarni višak/manjak	53
V. INVESTICIJSKA KREDITNA OCJENA	55
VI. JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE	59
1. STRUKTURA UNUTARNJEG DUGA	61
1.1. Stara devizna štednja i uz nju vezani elementi unutarnjeg duga	61
1.2. Velike obveznice	64
1.3. Obveznice za obnovu	64

1.4. Zajmovi od Hrvatske narodne banke.....	65
1.5. Obveznice izdane u procesu sanacije banaka.....	65
1.6. Trezorski zapisi.....	69
2. STRUKTURA VANJSKOG JAVNOG DUGA HRVATSKE	70
2.1. Reguliranje odnosa s vladama članicama Pariškog kluba i komercijalnim bankama članicama Londonskog kluba	70
2.1.1. Odredbe dogovora s vladama članicama Pariškog kluba.....	70
2.1.2. Sporazum s Londonskim klubom.....	72
2.2. Originalni vanjski dug Republike Hrvatske.....	72
2.2.1. Sindicirani zajam.....	72
2.2.2. Eurokunske obveznice.....	72
2.2.3. Eurodolarske obveznice	73
2.2.4. Euroobveznice u austrijskim šilinzima	74
2.2.5. Euroobveznice u njemačkim markama	74
2.2.6. Obveznice u španjolskim pesetama	74
3. RAZVOJ SURADNJE S VAŽNIJIM MEĐUNARODNIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA.....	76
3.1. Međunarodna banka za obnovu i razvoj	76
3.1.1. Učlanjenje i preuzimanje dijela prava i obveza bivše SFRJ	76
3.1.2. Razvoj odnosa Republike Hrvatske i IBRD-a nakon 1994. godine.....	77
3.1.3. Pregled dugoročnih zajmova dobivenih od IBRD-a nakon 1994. godine	77
3.2. Europska banka za obnovu i razvoj	80
3.2.1. Regulacija članstva u Europskoj banci za obnovu i razvoj.....	80
3.2.2. Suradnja EBRD-a i Republike Hrvatske nakon 1993. godine	81
3.3. Europska investicijska banka.....	83
3.4. Fond Vijeća Europe za socijalni razvitak.....	85
3.4.1. Reguliranje članstva	85
VII. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA U RAZDOBLJU OD 1994. - 1996.....	89
1. Struktura tekućih izdataka.....	93
2. Tekući višak konsolidirane opće države ili štednja opće države	93
3. Ukupni manjak opće države i njegovo financiranje.....	94
VIII. ORGANIZACIJSKO USTROJSTVO MINISTARSTVA FINANCIJA	95
UPRAVLJAČKA STRUKTURA SREDNJE RAZINE U MINISTARSTVU FINANCIJA.....	101
PRILOZI	105
Prilog 1: Prihodi i potpore državnog proračuna.....	107
Prilog 2: Rashodi državnog proračuna po ekonomskim kategorijama.....	108
Prilog 3: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji	109
Prilog 4: Financiranje prema vrsti vlasnika duga	110
Prilog 5: Financiranje prema vrsti instrumenata duga	111
Prilog 6: Konsolidirana središnja država.....	112
Prilog 7: Prihodi i rashodi Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja.....	113
Prilog 8: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.....	114
Prilog 9: Prihodi i rashodi Fonda za zapošljavanje	115
Prilog 10: Prihodi i rashodi Fonda doplatka za djecu	116
Prilog 11: Prihodi i rashodi javnog poduzeća “Hrvatske vode”	117
Prilog 12: Ostvarenje proračuna općina, gradova i županija	118
Prilog 13: Prihodi konsolidirane opće države	119
Prilog 14: Rashodi konsolidirane opće države	120
Prilog 15: Financiranje konsolidirane opće države prema vrsti vlasnika duga.....	121

Riječ ministra financija

Zadovoljstvo mi je predstaviti prvo Godišnje izvješće Ministarstva financija Republike Hrvatske. Kako je riječ o prvom Godišnjem izvješću njegov sadržaj obuhvaća prikaz postignuća fiskalne politike u razdoblju od 1994. do 1997. godine. Protekle su četiri godine razdoblje stvaranja modernog i transparentnog fiskalnog sustava prilagođenog potrebama tržišnog gospodarstva. Spoznaja o promjenama i reformskim naporima, koji su se događali tijekom ovog razdoblja, nužan su uvjet razumijevanja sadašnje pozicije i osobina fiskalne politike.

Uspjeh stabilizacijskog programa iz listopada 1993. godine otvorio je prostor snažnom gospodarskom rastu i omogućio provedbu procesa tranzicije u makroekonomskim uvjetima karakterističnim za razvijene zemlje. Istodobno je početkom 1994. godine otpočet proces bitnih fiskalnih reformi kako bi se kreirao porezni sustav te sustav ukupnih državnih financija koji će podupirati makroekonomsku stabilnost i rast ekonomije uz osiguranje primjerene razine socijalne sigurnosti najugroženijim kategorijama stanovništva.

Reforma poreznog sustava otpočela je s reformom sustava direktnih poreza. Od 1994. godine primjenjuje se porez na dohodak zasnovan na načelima ekonomske učinkovitosti i pravednosti. Porezom na dohodak ne oporezuju se kamate, dividende i kapitalni dobitci čime se Hrvatska svrstala u red zemalja koje u poreznom sustavu imaju ugrađene mehanizme za poticanje štednje. Istodobno, porezom na dobit ne oporezuje se dio dobiti koji odgovara oportunitetnom trošku kapitala što zajedno s porezom na dohodak rezultira u sustavu direktnih poreza koji minimalno narušava alokativnu funkciju tržišta.

Paralelno s reformom direktnih poreza otpočela je i reforma indirektnih poreza. U 1994. godini uveden je sustav trošarina, a otpočele su i pripreme za uvođenje poreza na dodanu vrijednost praćene odgovarajućim sniženjem poreznog opterećenja u tada važećem sustavu poreza na promet. Porez na dodanu vrijednost uspješno je uveden 1. siječnja 1998. godine čime je u najvećoj mjeri dovršena porezna reforma. Bitan element u uređivanju cjelokupnog poreznog sustava bilo je, sasvim sigurno, i uvođenje nove carinske tarife u 1996. godini. Tako je u Hrvatskoj kreiran porezni sustav kompatibilan poreznim sustavima razvijenih zemalja. Istodobno, Hrvatska je iskoristila priliku sveobuhvatne porezne reforme i u mnogim elementima kreirala sustav koji je ekonomski učinkovitiji od sustava koji danas primjenjuju razvijene zemlje zapadne Europe. Uspješnosti procesa reforme poreznog sustava pridonijelo je kadrovsko i organizacijsko jačanje Porezne uprave, Carinske uprave i Financijske policije u čijem se području odgovornosti nalazi briga o učinkovitoj i pravilnoj naplati javnih prihoda.

Zajedno s procesom porezne reforme odvijao se proces povećanja učinkovitosti trošenja javnih prihoda. Uspostavljen je sveobuhvatan i transparentan sustav izrade i izvršenja državnog proračuna čemu je naročito

pridonijela postupna izgradnja sustava države riznice. Postupnom izgradnjom državne riznice minimiziran je broj posrednika između korisnika državnog proračuna i povećan stupanj nadzora nad trošenjem proračunskih sredstava.

Razdoblje od 1994. do 1997. godine ostat će sasvim sigurno zapamćeno kao razdoblje u kojem je Hrvatska vrlo uspješno razriješila odnose s međunarodnim financijskim institucijama i vjerovnicima u svezi s preuzimanjem dijela duga bivše države. Preuzimanjem dijela dugova bivše države, Hrvatska se međunarodnoj financijskoj zajednici predstavila kao vjerodostojan dužnik odgovoran za svoje obveze. Ovakav razvoj odnosa s međunarodnom financijskom zajednicom, rast gospodarstva u stabilnom makroekonomskom i unutrašnjopolitičkom okruženju rezultirali su investicijskom kreditnom ocjenom kojom su početkom 1997. godine Hrvatsku ocijenile najpoznatije agencije za ocjenu kreditne sposobnosti. Na ovaj se način Hrvatska svrstala u red najuspješnijih tranzicijskih zemalja s perspektivom brzog i održivog rasta i razvoja.

Fiskalna politika je tijekom protekle četiri godine uspješno odgovorila golemim zahtjevima koji su se pred nju postavljali i istodobno djelovala kao bitan činitelj potpore održavanju makroekonomske stabilnosti. Financiranje obrane, obnova ratom razrušenih dijelova zemlje, izgradnja cestovne infrastrukture, skrb o desecima tisuća prognanika, izbjeglica i ratnih stradalnika, osiguravanje porasta mirovina, isto kao i plaća državnih službenika, ciljevi su ostvareni u proteklom razdoblju uz proračunski višak ili manjak niži od 1% BDP-a. Najveći dio tranzicijskih zemalja koji se može podičiti ovakvim učinkom fiskalne politike nije bio suočen s ovako zahtjevnim zadacima. U svjetlu svega postignuti rezultati još su upečatljiviji. Unatoč već postignutim rezultatima pred Ministarstvom financija se nalaze još mnogobrojni značajni zadatci. Osiguravanje daljnjeg poreznog rasterećenja gospodarstva, jačanje osnovice brzog i održivog rasta gospodarstva, provedba reformi i racionalizacije javnog sektora, fiskalni su prioriteti u nadolazećem srednjoročju.

Na kraju želim istaknuti da ovakve rezultate ne bi bilo moguće ostvariti bez prijegornog i nesebičnog rada mojih prethodnika na mjestu ministra financija te više od 7 000 djelatnika Ministarstva financija. Ovo Godišnje izvješće Ministarstva financija posvećujem njima u znak zahvalnosti.

Borislav Škegro

Potpredsjednik Vlade i ministar financija

I. PRORAČUNSKI PROCES

Proračun je procjena godišnjih prihoda i primitaka, te utvrđeni iznos izdataka i drugih plaćanja države, odnosno jedinica lokalne samouprave i uprave koji donosi Hrvatski državni sabor, to jest, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave i uprave. Proračun sadrži detaljnu procjenu prihoda koje država očekuje ostvariti u fiskalnoj godini za koju se proračun donosi, te detaljan raspored trošenja tih sredstava po pojedinim namjenama i korisnicima. Proračun mora biti uravnotežen, što znači da sadrži i precizan prikaz financiranja mogućeg proračunskog manjka, odnosno detaljan raspored upotrebe mogućeg proračunskog viška. Proračun je, stoga, važan gospodarski, politički, ali i socijalni dokument. On je osnovni financijski dokument države pomoću kojeg ona nedvosmisleno i konkretno pokazuje kako u datoj fiskalnoj godini namjerava ispunjavati svoju stabilizacijsku, alokacijsku i redistributivnu funkciju.

Sadržaj, način izrade, donošenje i izvršavanje državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave, proračuna izvanproračunskih fondova, te proračunski odnosi između državnog proračuna, proračuna izvanproračunskih fondova i proračuna lokalne uprave i samouprave utvrđeni su Zakonom o proračunu.¹

U proračunskom procesu izrađuju se i donose kao zasebni dokumenti:

- državni proračun,
- proračun izvanproračunskih fondova,
- konsolidirani proračun središnje države,
- proračun jedinica lokalne uprave.

Sastavni dio procesa donošenja proračuna je i donošenje Zakona o izvršavanju proračuna.

Državni proračun je procjena godišnjih prihoda i primitaka, te utvrđeni iznos izdataka i drugih plaćanja države u fiskalnoj godini za sve proračunske korisnike u Republici Hrvatskoj. Proračunski korisnici su ministarstva i ostala tijela državne uprave, tijela državne vlasti i ostali korisnici koji se financiraju iz državnog proračuna.

Proračun izvanproračunskih fondova je godišnji financijski plan izvanproračunskih fondova. Izvanproračunski fond je pravna osoba osnovana na temelju zakona, koja se financira iz namjenskog poreza odnosno doprinosa i/ili neporeznih prihoda. Izvanproračunski fondovi u Republici Hrvatskoj su Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Fond sredstava doplatka za djecu i “Hrvatske vode”.

Financijski plan fonda sadrži planirane prihode i dotacije, te planirane rashode i posudbe s ukupnim financiranjem za obavljanje djelatnosti koje su u nadležnosti pojedinačnog fonda. Financijski plan fonda donosi njegovo nadležno tijelo nakon čega financijski plan fonda prolazi proceduru utvrđenu Zakonom o proračunu.

Konsolidirani proračun središnje države rezultat je konsolidacije financijskih transakcija između državnog proračuna i proračuna izvanproračunskih fondova. Cilj konsolidacije je eliminirati iste transakcije između jedinica državne vlasti kako bi se izbjeglo podvostručavanje transakcija i na prihodnoj i na rashodnoj strani.

Dvije su razine konsolidacije potrebne za utvrđivanje veličine konsolidirane središnje države:

- konsolidacija unutar izvanproračunskih fondova, što podrazumijeva eliminaciju transakcija između pojedinih fondova i
- konsolidacija transakcija između državnog proračuna i izvanproračunskih fondova.

Proračun lokalne uprave je proračun jedinice lokalne samouprave i uprave koji donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne uprave i samouprave kako je to utvrđeno Zakonom o proračunu.

U Ministarstvu financija se izrađuje i konsolidirani proračun opće države. Konsolidirani proračun opće države je rezultat konsolidacije transakcija između svih razina državne vlasti - državnog proračuna, proračuna izvanproračunskih fondova i proračuna jedinica lokalne uprave. Važnost konsolidiranog proračuna opće države je u činjenici što on predstavlja stvarnu sliku veličine državnog sektora, isto kao i stvarnu mjeru razine

¹ Zakon o proračunu, Narodne novine br. 92/1994.

fiskalnog opterećenja gospodarstva. Konsolidirani proračun opće države za sada ne prolazi formalnu proceduru usvajanja u Hrvatskom državnom saboru.

Proračun se odnosi na fiskalnu godinu i važi za godinu za koju je donesen. Fiskalna godina je razdoblje od dvanaest mjeseci. Počinje 1. siječnja, a završava 31. prosinca svake kalendarske godine.

1. Proces pripreme i donošenje državnog proračuna

Najvažniji sudionici u procesu pripreme i donošenja državnog proračuna su:

Hrvatski državni sabor

Hrvatski državni sabor analizira prijedlog državnog proračuna, te nakon rasprave u oba svoja doma, Županijskom i Zastupničkom, usvaja državni proračun i daje pristanak na proračune izvanproračunskih fondova i konsolidirani proračun središnje države. Kao što je već istaknuto Hrvatski državni sabor, za sada, ne raspravlja o konsolidiranom proračunu opće države.

Vlada Republike Hrvatske

Vlada predlaže fiskalnu politiku i definira strategiju državnog proračuna unutar njenih općih gospodarskih, socijalnih i političkih ciljeva, te utvrđuje prijedloge alokacije proračunskih resursa na pojedine ciljeve u skladu s postavljenim ciljevima ekonomske, fiskalne i iz toga izvedene proračunske politike za datu fiskalnu godinu.

Korisnici državnog proračuna

Nadležna su ministarstva glavni sudionici u procesu formulacije i izrade državnog proračuna. Oni sudjeluju u izradi plana izdataka za postojeće programe i politike, opravdavaju svoje zahtjeve za sredstva potrebna za financiranje novopredloženih programa i reagiraju na prijedloge i mjere uštede ili smanjenja planiranih izdataka. Zadaća resornih ministarstava kao korisnika proračuna je provedba politika i programa kroz planiranje i upravljanje proračunskim sredstvima i natjecanje za ograničene resurse u skladu sa zadanim proračunskim ograničenjima radi realizacije odobrenih programa.

Ministarstvo financija

U procesu pripreme i izrade državnog proračuna nužna je koordinacija aktivnosti između Vlade, Ministarstva financija i proračunskih korisnika. Ministarstvo financija ima pretežitu ulogu u koordinaciji aktivnosti koje moraju rezultirati u prijedlogu državnog proračuna. U proračunskom procesu Ministarstvo financija je odgovorno za:

- utvrđivanje ukupne veličine javnih izdataka i/ili javne potrošnje u nadolazećoj godini,
- davanje prijedloga o sniženju javnih izdataka ukoliko zahtjevi proračunskih korisnika prelaze iznos raspoloživih sredstava,
- pribavljanje stručnih mišljenja u svezi s kapitalnim ulaganjima,
- predlaganje načina financiranja proračunskog manjka,
- sastavljanje proračunskih dokumenata,
- izvršenje državnog proračuna, te transakcije vezane uz državni dug.

1.1. Osnovne faze izrade državnog proračuna

Priprema proračuna za sljedeću fiskalnu godinu počinje već početkom tekuće fiskalne godine.

Prva faza pripreme proračuna počinje pripremom prijedloga fiskalne politike za nadolazeću godinu što se u praksi realizira kao prijedlog trogodišnje fiskalne politike. Ovaj prijedlog uključuje izradu makroekonomskih i fiskalnih prognoza. Izrada makroekonomskih prognoza odnosi se na utvrđivanje trogodišnje projekcije kretanja osnovnih makroekonomskih agregata. Izrada fiskalnih prognoza odnosi se na utvrđivanje i projekciju osnovnih proračunskih agregata na osnovi kojih se definira fiskalna strategija za trogodišnje razdoblje. Prva faza izrade državnog proračuna završava u srpnju kada ministar financija predlaže Vladi projekciju fiskalne politike za sljedeću fiskalnu godinu. Nakon što Vlada raspravi i usvoji predložena načela fiskalne politike, ona

zajedno s projekcijama makroekonomskih i proračunskih agregata postaju polazište i osnova provedbe ostalih faza proračunskog procesa.

Druga faza izrade Proračuna započinje u rujnu kada ministar financija dostavlja proračunskim korisnicima dokument pod nazivom **“Okružnica državnog proračuna”** kojom ih poziva da pristupe planiranju svog dijela proračunskih izdataka. U Okružnici se korisnici proračuna obavještavaju o projekcijama kretanja makroekonomskih agregata te o projiciranom porastu najvažnijih proračunskih agregata - ukupnih prihoda, ukupnih rashoda, tekućih i kapitalnih rashoda, plaća, transfera i subvencija. Proračunski korisnici se pozivaju da izrade detaljan prijedlog zahtjeva za proračunskim resursima potrebnima za financiranje aktivnosti iz njihove nadležnosti. Proračunski korisnici su, također, dužni precizno argumentirati iskazanu potrebu za proračunskim sredstvima. Naročito detaljno, u za to posebno pripremljenim obrascima, obrazlažu se zahtjevi za financiranje kapitalnih projekata. Kapitalnim projektima definiraju se kapitalni izdatci čija vrijednost prelazi 200 000 kuna, a trajanje prelazi razdoblje od godinu dana. Rok u kojem korisnici trebaju dostaviti Ministarstvu financija obrazložene zahtjeve za proračunskim sredstvima je kraj rujna tekuće fiskalne godine.

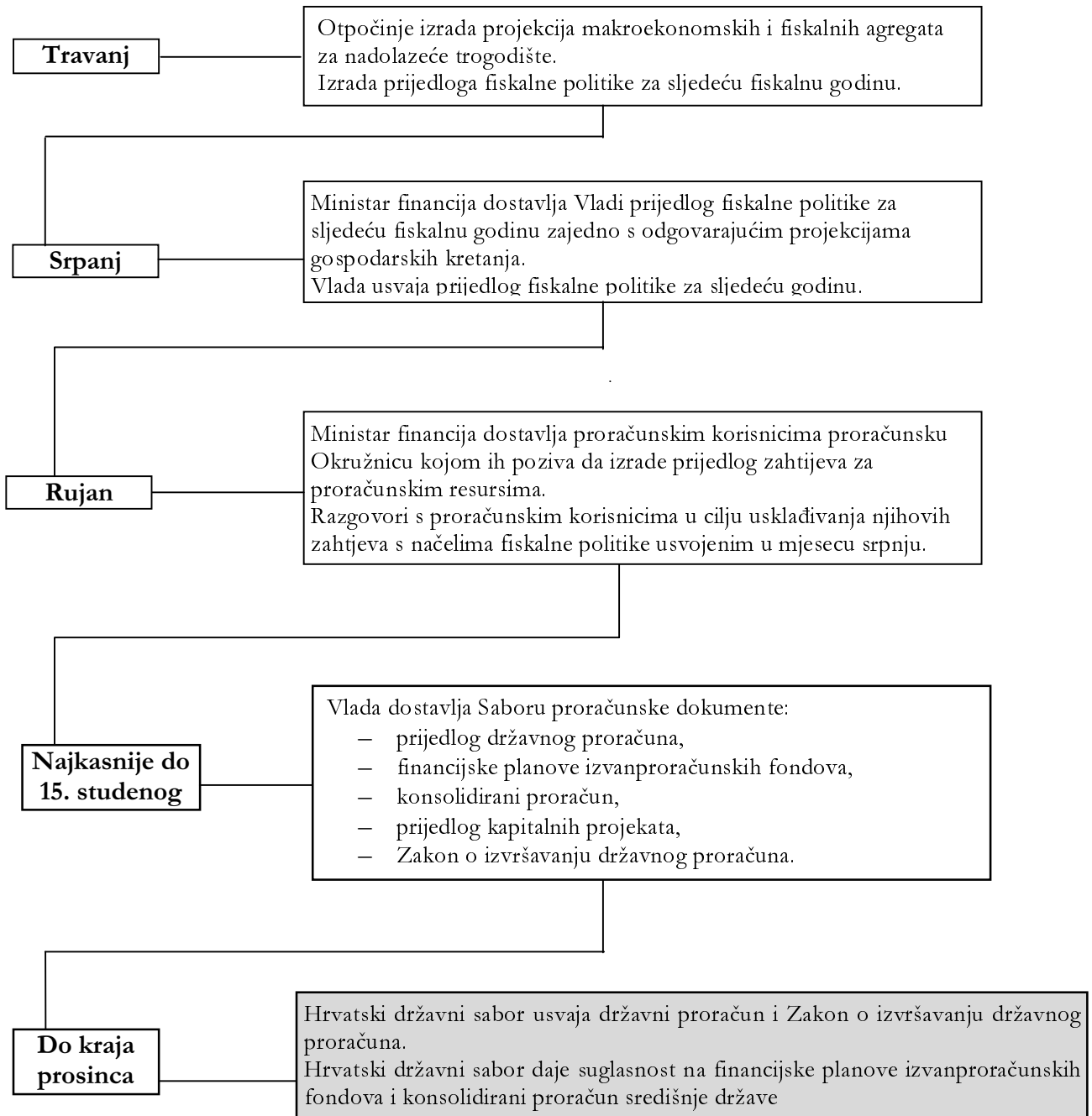
Nakon što svi korisnici dostave svoje zahtjeve u Ministarstvo financija započinje **treća faza** proračunskog procesa - faza pregovora i usklađivanja zahtjeva korisnika. Naime, ako zahtjevi proračunskih korisnika za sredstvima prelaze ukupne iznose rashoda i manjka, utvrđene načelima fiskalne politike koje je Vlada usvojila u srpnju, pristupa se procesu njihova usklađivanja. Proces usklađivanja u praksi znači da Ministarstvo financija nastoji razgovorima s proračunskim korisnicima uskladiti njihove zahtjeve s utvrđenim ciljevima i načelima fiskalne politike.

Nakon razgovora s proračunskim korisnicima, Ministarstvo financija sastavlja prijedlog proračuna koji je ministar financija, prema odredbama Zakona o proračunu, dužan dostaviti Vladi do 10. listopada. Ako Ministarstvo financija nije razgovorima s proračunskim korisnicima uspjelo svesti rashode svih korisnika u okvire koje je Vlada utvrdila usvajanjem načela fiskalne politike, ministar financija dužan je o tome izvijestiti predsjednika Vlade koji donosi konačnu odluku.

Vlada je dužna podnijeti prijedlog uravnotežena državnog proračuna Hrvatskom državnom saboru najkasnije do 15. studenog. Dokumenti koje Vlada dostavlja Saboru obuhvaćaju prijedlog proračuna središnje države, prijedlog proračuna izvanproračunskih fondova, prijedlog konsolidiranog proračuna, koji obuhvaća konsolidaciju državnog proračuna i izvanproračunskih fondova, prijedlog kapitalnih izdataka koji potanko razrađuje predložene kapitalne projekte, te prijedlog Zakona o izvršavanju državnog proračuna.

Četvrta faza proračunskog procesa je faza rasprave u Hrvatskom državnom saboru koja završava usvajanjem proračuna. Proračunski dokumenti koje Vlada dostavlja Saboru prolaze detaljnu raspravu u saborskim odborima i drugim saborskim tijelima, nakon čega slijedi rasprava u oba saborska doma - Županijskom i Zastupničkom domu. Ukoliko Hrvatski državni sabor ne usvoji proračun za sljedeću fiskalnu godinu do kraja tekuće godine, u siječnju se primjenjuje mjera privremenog financiranja o čemu odluku donosi Hrvatski državni sabor. Ovakav način privremenog financiranja ne može trajati dulje od tri mjeseca, a iznos se privremenog financiranja određuje razmjerno sredstvima koja su se koristila u istom razdoblju prošle godine i ne može biti viši od jedne četvrtine prihoda ostvarenih u prethodnoj godini. Shematski prikaz faza proračunskog procesa prikazan je dijagramom 1.

Shematski prikaz tijeka priprema i donošenja državnog proračuna

2. Priprema i donošenje proračuna izvanproračunskih fondova

Paralelno s izradom državnog proračuna svoje proračune izrađuju i izvanproračunski fondovi. Kod izrade financijskog plana izvanproračunski fondovi primjenjuju klasifikacijski sustav računovodstva proračuna, te postupke i redoslijed izrade kao i kod državnog proračuna. Ministar financija prema potrebi može i preciznije propisati postupke i rokove za izvanproračunske fondove. Financijski plan izvanproračunskog fonda izrađuje nadležno tijelo svakog fonda, i dostavlja ga ministru financija kao prijedlog financijskog plana za svaki pojedini fond. Ministar financija ovlašten je predložiti izmjene i dopune tih planova ukoliko utvrdi da oni nisu u skladu s projiciranim makroekonomskim pokazateljima, to jest, nisu u skladu s općom ekonomskom politikom Vlade. Sažetci financijskih planova izvanproračunskih fondova prilažu se uz prijedlog državnog proračuna koji se podnosi Hrvatskom državnom saboru. Da bi financijski plan izvanproračunskog fonda bio donesen, potrebna je suglasnost Hrvatskog državnog sabora. Hrvatski državni sabor daje suglasnost na prijedlog Vlade istodobno s usvajanjem državnog proračuna.

3. Priprema i donošenje proračuna jedinica lokalne uprave i samouprave

Proces pripreme, izrade i donošenja proračuna jedinica lokalne uprave i samouprave odvija se istovjetno kao i za državni proračun, što je propisano Zakonom o proračunu. U procesu pripreme državnog proračuna jedinicama lokalne uprave i samouprave dostavlja se, također, proračunska Okružnica kako bi se proračunski korisnici lokalne jedinice informirali o polazištima, te utvrđenim proračunskim ograničenjima i parametrima njihova dijela proračuna. Tako se decentralizira planiranje proračuna u kojem će proračunski korisnici planirati i upravljati proračunskim sredstvima.

Svi rokovi glede planiranja, izrade i donošenja proračuna u jedinicama lokalne uprave i samouprave propisani su Zakonom o proračunu i isti su kao i za druge korisnike. Nadležno tijelo lokalne uprave za financije izrađuje prijedlog proračuna lokalne jedinice uz koji prilaže određenu dokumentaciju kojom opravdava prijedlog zahtjevanih sredstava.

Nositelj izvršne vlasti jedinice lokalne uprave i samouprave obavezan je podnijeti prijedlog proračuna poglavarstvu jedinice lokalne uprave i samouprave tijekom listopada tekuće fiskalne godine za sljedeću godinu. Poglavarstvo raspravlja o proračunu, sudjeluje u procesu usklađivanja zahtjeva jedinice lokalne uprave i samouprave, te nakon procesa usuglašavanja podnosi prijedlog proračuna jedinice predstavničkom tijelu jedinice lokalne uprave i samouprave na donošenje najkasnije do 15. studenog tekuće godine za sljedeću fiskalnu godinu. Predstavničko tijelo jedinice lokalne uprave i samouprave donosi proračun jedinice najkasnije do kraja prosinca tekuće godine za sljedeću godinu.

Ako predstavničko tijelo lokalne jedinice ne donese proračun za određenu jedinicu prije početka fiskalne godine, primjenjuje se privremeno financiranje. Privremeno se financiranje obavlja u skladu s odredbama Zakona o proračunu i ne može trajati dulje od tri mjeseca.

4. Izvršavanje proračuna

Nakon donošenja državnog proračuna Ministarstvo financija je obavezno izvijestiti proračunske korisnike o odobrenim sredstvima. Ministarstvo financija, također, obavještava proračunske korisnike o planiranom mjesečnom rasporedu prihoda i izdataka.

Stvarni izdatci svakog proračunskog korisnika moraju biti u skladu s proračunskim iznosima planiranim za svako tromjesečje ili neko drugo razdoblje koje određuje ministar financija. Sredstva raspoređena proračunom ne mogu se preraspodjeljivati između proračunskih korisnika. Iznimno se, u sklopu proračunske stavke nekog korisnika, može izvršiti preraspodjela utvrđenih sredstava ako to odobri Vlada. Iznos sredstava koja se na taj način preraspodjeljuju ne može biti veći od 5 % ukupne visine stavke koja se umanjuje.

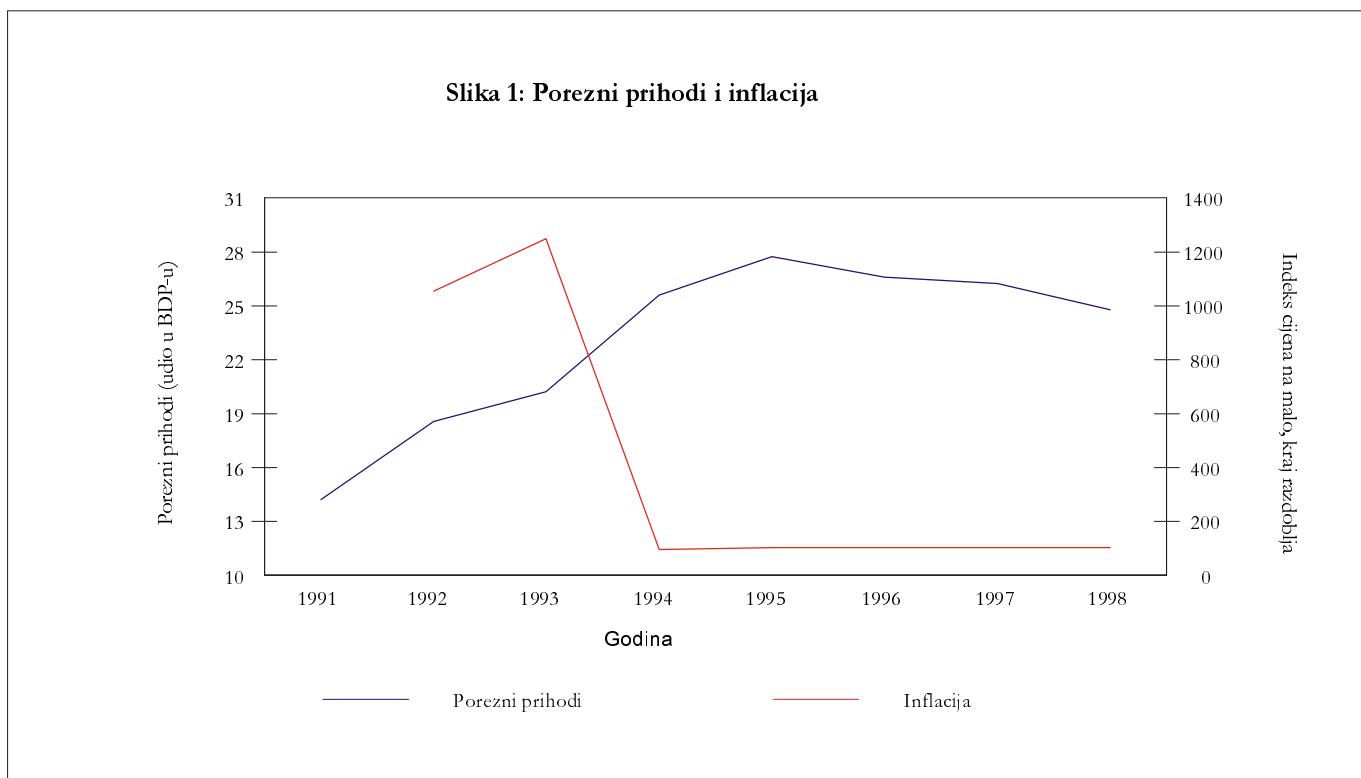
Ministar financija obavezan je podnijeti izvješće Vladi o izvršenju državnog proračuna za prethodnu fiskalnu godinu najkasnije do 15. svibnja tekuće fiskalne godine. Vlada podnosi izvješće Saboru o izvršenju proračuna za prethodnu fiskalnu godinu do 15. lipnja. Vlada je obavezna izvijestiti Hrvatski državni sabor o izvršenju državnog proračuna za prvo polugodište tekuće godine do 5. kolovoza tekuće fiskalne godine.

Nositelj izvršne vlasti jedinice lokalne uprave i samouprave obvezan je izvijestiti poglavarstvo o izvršenju proračuna za prvo polugodište fiskalne godine do kraja srpnja, a o izvršenju proračuna za prethodnu godinu najkasnije do kraja travnja fiskalne godine. Poglavarstvo je obvezno izvijestiti nadležno predstavničko tijelo jedinice lokalne uprave i samouprave o izvršenju proračuna za prvo polugodište do 5. kolovoza fiskalne godine, a o izvršenju proračuna za prethodnu godinu najkasnije do kraja travnja fiskalne godine.

II. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Uspjeh stabilizacijskog programa iz listopada 1993. godine i makroekonomska stabilnost tijekom proteklih godina u velikoj su mjeri omogućene fiskalnom disciplinom. Istodobno, stabilno ekonomsko okruženje omogućilo je provedbu fiskalnih reformi, snižavanje poreznog opterećenja i jačanje fiskalne discipline.

Razdoblje od 1994. do 1997. godine u znaku je fundamentalnih i tehničkih promjena poreznog sustava u smislu njegove modernizacije i stvaranja sustava kompatibilnog tržišnom gospodarstvu, snižavanja poreznog opterećenja, povećanja učinkovitosti porezne administracije i povećanja fiskalne discipline. U 1994. godini osnovane su Financijska policija i Porezni nadzor kao nadzorne institucije čiji je zadatak poboljšati fiskalnu disciplinu i povećati učinkovitosti ubiranja poreza.

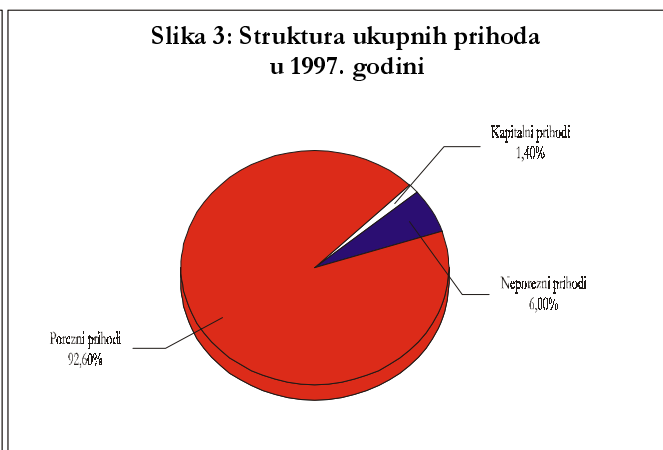

Učinci reformi u području javnih financija i postizanje makroekonomske stabilnosti jasno su vidljivi na slici 1. Već za priprema stabilizacijskog programa (tijekom 1993. godine) osigurani su temelji za održivu fiskalnu politiku i snižavanje fiskalnog manjka što se ogleda u određenom porastu udjela poreznih prihoda u bruto domaćem proizvodu. Međutim, u razdoblju nakon početka stabilizacijskog programa i obaranja hiperinflacije, čak i uz mjere snižavanja poreznog opterećenja, udio poreznih prihoda u BDP-u raste. Štoviše, porast poreznih prihoda znatno je veći od stopa rasta gospodarstva ili stopa rasta bilo koje porezne baze. Kretanje realnih poreznih prihoda u razdoblju prije i nakon uspjeha stabilizacijskog programa potvrdilo je, i na hrvatskom primjeru, negativnu korelaciju između realnih poreznih prihoda i visine inflacije. Osim dezinflacijske dinamike i uvođenja trošarina sredinom 1994. godine, značajnom rastu poreznih prihoda tijekom 1994. i 1995. godine pridonijelo je i poboljšanje porezne discipline osigurano jačanjem službi Financijske policije i Porezne uprave. Politika poreznog rasterećenja vođena daljnjim smanjivanjem stopa poreza na promet kao i poreza na dohodak jasno je vidljiva u snižavanju udjela poreznih prihoda u BDP-u nakon 1996. godine.

Kretanje osnovnih agregata prihodne strane proračuna za razdoblje od 1994. - 1997. godine prikazano je tabelom 1. Detaljna statistika prihodne strane središnjeg državnog proračuna prikazana je u prilogu. Struktura ukupnih prihoda, također, pokazuje da s rastom gospodarstva raste i značenje neporeznih prihoda te je tako njihov udio u ukupnim proračunskim prihodima porastao s 2% u 1994. godini na 6% u 1997. godini što je zorno prikazano slikama 2. i 3. U idućim se godinama može očekivati daljnji rast neporeznih prihoda, ponajprije zbog toga što će država s rastom gospodarstva imati sve veći prihod od svojih vlasničkih udjela u javnim i državnim poduzećima.

Tabela 1: Ostvarenje ukupnih prihoda državnog proračuna

(000 HRK)	1994	1995	1996	1997
Ukupni prihodi i potpore	23 142 632	27 980 779	31 367 481	33 846 123
Porezni prihodi	22 377 482	26 505 353	28 530 426	31 338 173
Neporezni prihodi	411 400	781 766	1 713 917	2 046 813
Kapitalni prihodi	353 750	593 660	1 123 138	461 137
Potpore	0	100 000	0	0

U nastavku ćemo detaljno opisati osobine poreznog sustava i kretanje prihoda središnjeg državnog proračuna.

1. POREZNI PRIHODI

Porezna je uprava sastavni dio Ministarstva financija Republike Hrvatske i odgovorna je za prikupljanje poreza te za unaprjeđenje i razvoj poreznog sustava. Porezna uprava djeluje od 1994. godine. U razdoblju do 1994. godine nadzor primjene poreznih zakonskih propisa obavljala je tadašnja Služba društvenog knjigovodstva za pravne osobe, te Općinske uprave društvenih prihoda isključivo za fizičke osobe. Na temelju Zakona o poreznoj upravi stvorena je, krajem 1993. godine, jedinstvena i samostalna upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija koja je preuzela sve poslove evidencije, praćenja i nadzora poreznih obveznika koje su do tada obavljale spomenute ustanove.

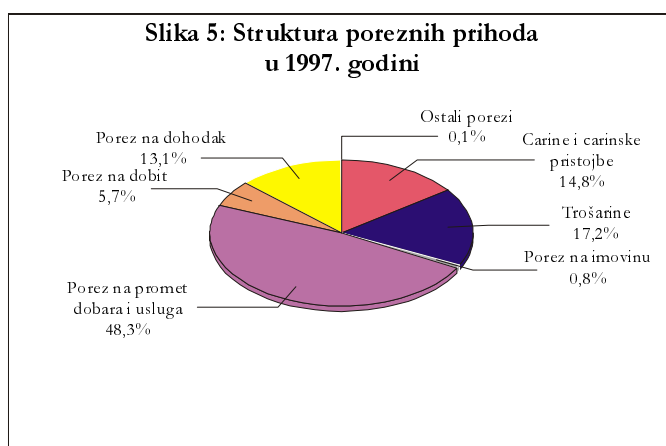
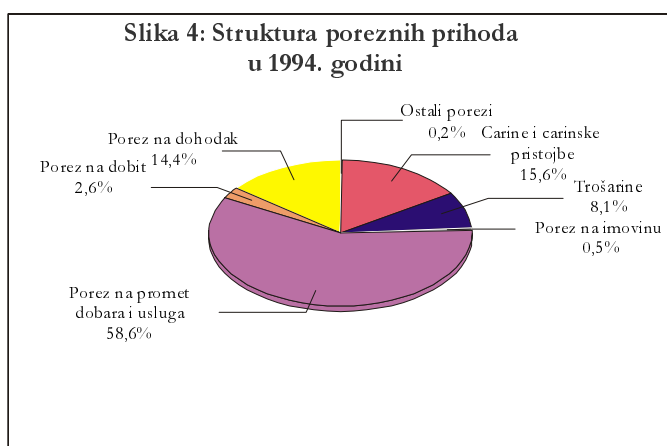
Novonastala Porezna uprava poslove iz svoga djelokruga obavlja u Središnjem uredu u Zagrebu i područnim uredima koji se ustrojavaju za područja županija i imaju svoje ispostave u gradovima i općinama. Ustrojstvo Središnjeg ureda, područnih ureda i njihovih ispostava uređuje se Uredbom Vlade i Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva financija. Zadatci Porezne uprave Ministarstva financija su: organizacija i praćenje naplate poreznih prihoda, prikupljanje i obrada podataka jedinstvenim informacijskim sustavom, utvrđivanje poreznih obveza pravnih i fizičkih osoba i provjera ispravnosti predanih poreznih prijava, nadzor poreznih obveznika kako bi se utvrdila potpunost i ispravnost obračunatih i izvršenih poreznih obveza, utvrđivanje povrede poreznih propisa i vođenje prekršajnog postupka, praćenje i analiza primjene propisa i poreznih sustava, te razvoj i unaprjeđenje poreznog sustava. Osobitu potporu pri izradi poreznog sustava i organizaciji Porezne uprave pružilo je konzultantsko poduzeće Deutsch gesellschaft fur Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH, koje je svoje konzultantske usluge produžilo i na 1998. godinu kada bi se sa primjenom Poreza na dodanu vrijednost te donošenjem Općeg poreznog zakona zatvorila porezna reforma u cijelosti.

Porezna uprava je, s namjerom dodatnog i kvalitetnijeg obrazovanja svojih budućih službenika u suradnji s Višom poreznom školom u Ludwigsburgu, osnovala Porezni studij pri Pravnom fakultetu u Zagrebu. Danas Porezna uprava broji 3 500 službenika i namještenika i nalazi se u stalnom procesu unaprjeđivanja i razvoja ljudskih potencijala. Potrebno je također istaknuti da Poreznoj upravi u dijelu poreznog nadzora pomaže i Financijska policija.

Kretanje poreznih prihoda središnjeg državnog proračuna prikazano je tabelom 2, dok su promjene u njihovoj strukturi prikazane slikama 4 i 5.

Tabela 2: Kretanje poreznih prihoda u razdoblju 1994. - 1997. godina

(000 HRK)	Ostvarenje 1994	Ostvarenje 1995	Ostvarenje 1996	Ostvarenje 1997
POREZNI PRIHODI	22 377 482	26 505 353	28 530 426	31 338 173
Porez na dohodak	3 211 607	3 497 588	4 216 938	4 102 217
Porez na dobit	591 585	1 009 073	1 271 183	1 785 259
Porez na promet nekretnina	117 672	141 756	171 776	242 702
Porez na promet dobara i usluga	13 107 159	12 802 257	13 504 368	15 133 172
Trošarine	1 813 581	4 960 440	5 390 785	5 404 837
Carine i carinske pristojbe	3 486 771	3 922 481	3 942 438	4 639 995
Ostali porezi	49 107	171 758	32 938	29 991

1.1. POREZ NA DOHODAK

Iako je sustavna reforma cjelokupnog poreznog sustava počela 1994. godine, Hrvatska je odmah nakon uspostave svoje samostalnosti počela s nizom promjena fiskalnog sustava. Međutim, promjene provedene prije 1994. godine rezultirale su netransparentnim sustavom s ekstremno visokim efektivnim poreznim stopama. Naime, u srpnju 1990. godine uveden je cedularni sustav izravnih poreza na dohodak zajedno s porezom na ukupni prihod građana koji se plaćao na kraju godine ako je godišnji neto dohodak premašio trostruki iznos prosječne godišnje plaće. U rujnu 1990. godine nametnut je tzv. "ratni porez" na neto plaće i druge osobne dohotke, te su svi ovi nameti zajedno s posebnim općinskim porezom rezultirali u graničnoj poreznoj stopi višoj od 90% za najviše dohotke. Posljedicom ovakvog sustava bilo je izbjegavanje poreza, naročito osoba s visokim dohocima. Izbjegavanje i umanjivanje porezne obveze bilo je naročito olakšano postojanjem brojnih poreznih izuzeća i olakšica. Nemogućnost kvalitetne reforme poreznog sustava prije 1994. godine je i razumljiva, kada se zna da je Hrvatska u to vrijeme živjela u ratnom okružju, a ekonomske prilike je obilježavala hiperinflacija. Ovakav sustav oporezivanja bio je neprimjeren modernom tržišnom gospodarstvu, te je 1. siječnja 1994. godine zamijenjen novim porezom na dohodak zasnovanim na potrošnji. Osnovne osobine novog sustava oporezivanja dohotka su ekonomska neutralnost, pravednost i administrativna jednostavnost. Za razliku od starog sustava, gdje se posebno oporezivala svaka vrsta dohotka, novouvedeni porez na dohodak oporezuje sve dohotke fizičkih osoba na jedinstven način.

Porez na dohodak se primjenjuje na godišnji dohodak kojem je osnovica ukupni iznos svih dohodaka zarađenih tijekom godine dana. Ukupni dohodak umanjuje se za eventualne prenesene gubitke iz prijašnjih razdoblja, te za porezne olakšice (osobne odbitke) poreznog obveznika i uzdržanih članova obitelji.

Prema Zakonu se dohodak fizičkih osoba dijeli na:

- dohodak od nesamostalnog rada,
- dohodak od samostalnih djelatnosti, te
- dohodak od imovine i imovinskih prava.

Dohotkom od nesamostalnog rada smatraju se svi primitci koje posloprimac ostvari od poslodavca na ime sadašnjeg, prošlog ili budućeg rada, bez obzira na to jesu li isplaćeni u novcu, stvarima ili nekom drugom obliku. Dohocima od nesamostalnog rada podrazumijevaju se plaće, mirovine, primitci po osnovi nagrada, potpora i naknada iznad iznosa koje propisuje ministar financija, te ostali primitci u stvarima i uslugama koje poslodavac nadoknađuje posloprimcu. **Dohodak od samostalne djelatnosti** čini dohodak od obrta i slobodnih zanimanja, dohodak od poljoprivrede i šumarstva i dohodak od drugih samostalnih djelatnosti koje se trajno ili povremeno obavljaju radi ostvarenja dohotka. **Dohotkom od imovine i imovinskih prava** smatra se dohodak koji fizička osoba ostvari izdavanjem u zakup ili najam nekretnina ili pokretnih stvari, ustupanjem autorskih prava i drugih imovinskih prava, te otuđenjem nekretnina.

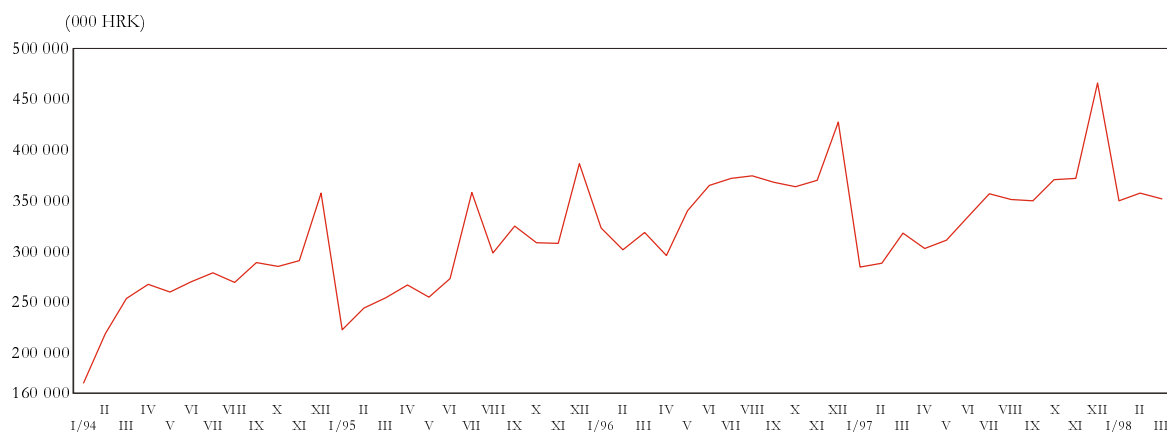
Primitci koji se ne smatraju dohotkom su: kamate na kunsku i deviznu štednju, kamate na vrijednosne papire, dividende, udjeli u dobiti, kapitalni dobici, različite potpore i slično. Ovi se primitci izuzimaju iz oporezivanja kako bi se izbjeglo dvostruko oporezivanje što je u skladu s oporezivanjem zasnovanim na potrošnji.

Porezna skala poreza na dohodak sadrži dvije porezne stope koje se primjenjuju unutar dva porezna razreda. Neposredno nakon uvođenja poreza na dohodak primjenjivale su se stope od 25% na prvi dohodovni razred i 35% na drugi dohodovni razred. Od 1. siječnja 1997. godine, stopa primjenjiva na prvi dohodovni razred snižena je na 20%. Visina dohodovnih razreda ovisi o visini osnovnog osobnog odbitka. Visina osnovnog osobnog odbitka bi trebala odgovarati minimalno potrebnoj osobnoj potrošnji poreznog obveznika. Mogućnost variranja visine osnovnog osobnog odbitka, ovisno o broju djece i drugih osoba koje uzdržava porezni obveznik, osigurava načelo pravednosti.

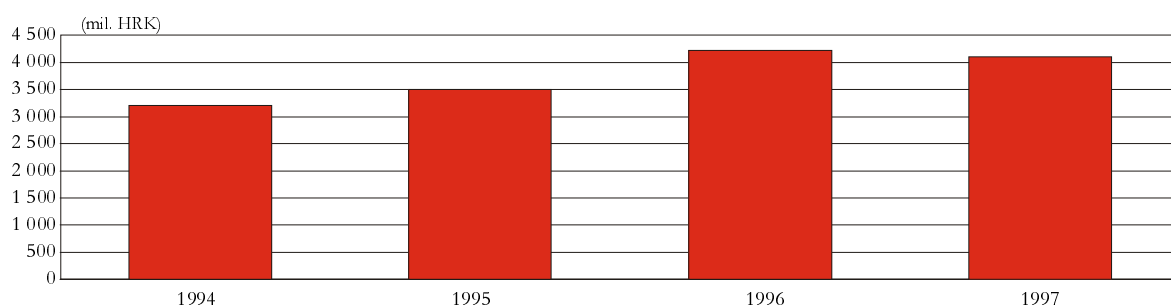
U siječnju 1994. iznos osnovnog osobnog odbitka je iznosio 332 kune, u veljači iste godine se povećao na 400 kuna, da bi se već u srpnju povećao na 500 kuna. S početkom 1995. godine iznos osnovnog osobnog odbitka je iznosio 700 kuna i takav je bio sve do kraja 1996. godine. Od početka 1997. godine osnovni osobni odbitak iznosi 800 kuna. Visina osobnog odbitka, dakle, ovisi o broju djece i drugih članova obitelji koje uzdržava porezni obveznik, te se na primjer za poreznog obveznika s jednim djetetom osobni odbitak množi faktorom 1,3 i trenutno iznosi 1 040 kuna, dok se osobni odbitak obveznika s dvoje djece uvećava koeficijentom 1,4 i trenutno iznosi 1 456 kuna. Osobni odbitak umirovljenika iznosi 2 000 kuna. Prema tome, dohodak do visine osobnog odbitka je neoporeziv. Prvi dohodovni razred ima gornju granicu jednaku trostrukoj visini osnovnog osobnog odbitka, što danas iznosi 2 400 kuna na mjesec (3 x 800 kn), odnosno 28 800 kuna na godinu (12 x 2 400 kn). Dakle, donja stopa poreza na dohodak od 20% se primjenjuje na poreznu osnovicu nižu od 2 400 kuna na mjesec. Gornja stopa poreza na dohodak se primjenjuje na poreznu osnovicu višu od trostrukog iznosa osobnog odbitka na mjesec, odnosno na godišnjoj razini na poreznu osnovicu višu od 28 800 kuna. Osim poreza na dohodak svaki grad s više od 40 000 stanovnika ima pravo naplaćivati tzv. prirez, čiju poreznu osnovicu čini porezna obveza poreza na dohodak i čija stopa ne može prijeći 28%.

Osim navedenog načina variranja osobnog poreznog odbitka, hrvatski sustav poreza na dohodak ne predviđa nikakve druge olakšice ili izuzeća. Međutim, zbog stimuliranja povratka prognanika u ratom stradala područja Hrvatske, sredinom 1996. godine donesen je Zakon o područjima posebne državne skrbi, kojim su propisane dodatne olakšice za porezne obveznike na navedenim područjima. Područje je razvrstano u dvije skupine. U prvoj skupini je osnovni osobni odbitak utvrđen u visini od 3 500 kuna, a u drugoj 2 800 kuna, uz uvjet da porezni obveznik na području državne skrbi ima prebivalište. Tijekom 1996. godine donesen je i Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, kojim se hrvatski vojni invalidi Domovinskog rata oslobađaju plaćanja svih poreza, prireza i doprinosa na plaću i nadoknadu plaće. U istoj godini donesen je i Zakon o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog stvaralaštva, a u 1997. godini Zakon o športu, kojima su propisane određene pogodnosti oko oporezivanja dohotka i doniranja u kulturu i šport.

Slika 6: Mjesečno kretanje prihoda od poreza na dohodak

Slika 7: Kretanje godišnjih prihoda od poreza na dohodak

1.1.1. Pokazatelji kretanja prihoda od poreza na dohodak

Mjesečno kretanje prihoda od poreza na dohodak prikazano je slikom 6. Kontinuirani porast prihoda od ovog poreza u korelaciji je s kretanjem bruto plaća, ali ukazuje i na stalno poboljšanje učinkovitosti u naplati ovog poreza. U prilog ovakvom zaključku govori i to da je tijekom 1997. godine u uvjetima snižene porezne stope i povećanog neoporezivog dijela prikupljeno tek 2,7% (ili 114 milijuna kuna) manje poreza na dohodak nego u 1996. godini. Kretanje ukupnih godišnjih prihoda od poreza na dohodak prikazano je slikom 7.

Osim kretanja prihoda zanimljivo je promotriti i kretanje broja godišnjih poreznih prijava prikazanih u tabeli 3. Broj primljenih poreznih prijava u promatranom razdoblju dvostruko je povećan, što je posljedica efikasnijeg djelovanja Porezne uprave, zbog sve bolje informacijske potpore i izobrazbe poreznih referenata, ali i sve bolje upućenosti poreznih obveznika u zakonske propise po kojima imaju pravo i na povrat poreza na dohodak. U 1996. godini se osobito povećao broj obveznika koji su podnijeli poreznu prijavu zbog povrata, što je djelomično i posljedica stupanja na snagu Zakona o područjima posebne državne skrbi. Naime, u 1996. je godini poreznim obveznicima ukupno vraćeno 341 971 485 kuna za 306 476 obveznika (56% od ukupnog broja predanih prijava).

Tabela 3: Kretanje ukupnog broja poreznih prijava

OPIS	ZA 1994.	ZA 1995.	ZA 1996.
Broj obrađenih prijava	264 436	434 629	545 151
Dodatne uplate poreza po godišnjoj prijavi (u HRK)	438 922 069	428 788 154	450 003 823
Povrat po godišnjoj prijavi (u HRK)	83 031 941	213 214 230	341 971 485

Među poreznim prijavama o dohotku posebna se pozornost posvećuje poreznim prijavama od obrta i ostalih samostalnih djelatnosti (tabela 4). Zanimljivo je da su za 1996. godinu obrtnici iskazali ukupan dohodak od 2 568 040 921,08 kuna, dok su, nakon obrade poreznih prijavi, porezni referenti utvrdili ukupan dohodak od obrta i slobodnih zanimanja u iznosu od 2 904 019 355 kuna.

Tabela 4: Porezne prijave obrtnika

OPIS	ZA 1994.	ZA 1995.	ZA 1996.
Broj prijavi obrtnika	87 100	97 744	95 705
Ukupan dohodak obrtnika (u HRK)	1 507 610 699	2 668 726 880	2 904 019 355
Prosječan dohodak obrtnika (u HRK)	17 308,96	27 303,23	30 343,44

Osim prosječnog dohotka zanimljiv je i podatak o najvećim dohocima obrtnika. Djelatnosti u kojima su iskazani najveći dohoci od obrta i slobodnih zanimanja prikazane su u tabeli 5.

Tabela 5: Obrtničke djelatnosti s najvećim dohotkom u 1996. godini

Redni broj	Najveći dohodak (u HRK)	Djelatnost
1	3 836 063,30	soboslikar
2	2 383 707,37	iskopi u građevinarstvu
3	2 026 126,40	trgovina
4	1 882 948,15	trgovina
5	1 600 362,41	iskopi u građevinarstvu
6	1 499 980,70	građevinska stolarija
7	1 481 779,60	kovanje i prešanje metala
8	1 453 281,93	podizanje zgrada-visokogradnja
9	1 450 768,25	metalo-plastična galanterija
10	1 346 952,85	iznajmljivanje vlastitih nekretnina

Porezna uprava konstantno radi na poboljšanju aplikativnih rješenja oko obrade poreznih prijavi, što bi trebalo smanjiti broj obveznika koji nastoje ne prijaviti dohotke. Istodobno se radi i na ubrzanju obrade i izdavanja rješenja o uplati ili povratu poreza. Tako su za 1994. godinu prva rješenja porezni obveznici dobili u kolovozu 1995. godine, a posljednja u prvoj polovini 1996. Porezne prijave dohotka iz 1995. godine riješene su znatno brže. Najveći broj prijavi primljenih za 1996. godinu bio je obrađen već u lipnju 1997. godine (oko 78%), dok su gotovo sva rješenja (oko 98%) bila završena do listopada 1997. godine.

1.2. POREZ NA DOBIT

Paralelno s reformom poreza na dohodak provedena je i reforma poreza na dobit. Stari sustav oporezivanja dobiti u kojem su domaći poduzetnici plaćali porez po stopi od 35%, a strani po stopi od 17,5%, zamijenio je u 1994. godini porezni sustav s jedinstvenom stopom. Porez na dobit je krenuo u primjenu s jedinstvenom stopom od 25%, što se tada opravdavalo potrebom privlačenja stranih investicija. Međutim, osim usklađenosti u poreznim osnovicama, porez na dobit i dohodak bi trebali biti usklađeni i u pogledu porezne stope, odnosno porezna stopa poreza na dobit trebala bi biti jednaka najvišoj stopi poreza na dohodak. Ovaj nedostatak je ispravljen početkom 1997. godine kada je stopa poreza na dobit podignuta na 35%. Jedna od distorzija koju je izazvala stopa poreza na dobit od 25%, bilo je dobrovoljno prijavljivanje obveznika poreza na dohodak u registar obveznika poreza na dobit. Tako je dio obveznika poreza na dohodak nastojao umanjiti svoju ukupnu poreznu obvezu zbog primjene niže porezne stope, te zbog toga što su tako mogli izbjeći plaćanje prireza.

Jedna od najvažnijih osobina novog poreznog sustava je zaštitna kamata kojom se osigurava neutralnost novog poreznog sustava. Zaštitna kamata je kamata na vlastiti kapital i izračunava se tako da se kamatni faktor primijeni na vrijednost vlastitog kapitala na početku godine za koju se vrši obračun. Vrijednost porezne osnovice za primjenu stope poreza na dobit umanjuje se za iznos utvrđene zaštitne kamate. Zaštitna kamata

predstavlja u suštini oportunitetni trošak kapitala i osigurava ekonomsku neutralnost poreza na dobit. Činjenica da poduzetnik može svoju poreznu obvezu umanjiti za zaštitnu kamatu znači da postojanje poreza na dobit ne utječe na njegovu odluku o ulaganju u financijsku ili realnu imovinu. Uvođenjem zaštitne kamate u sustav poreza na dobit osigurana je usklađenost porezne osnovice poreza na dobit s poreznom osnovicom poreza na dohodak.

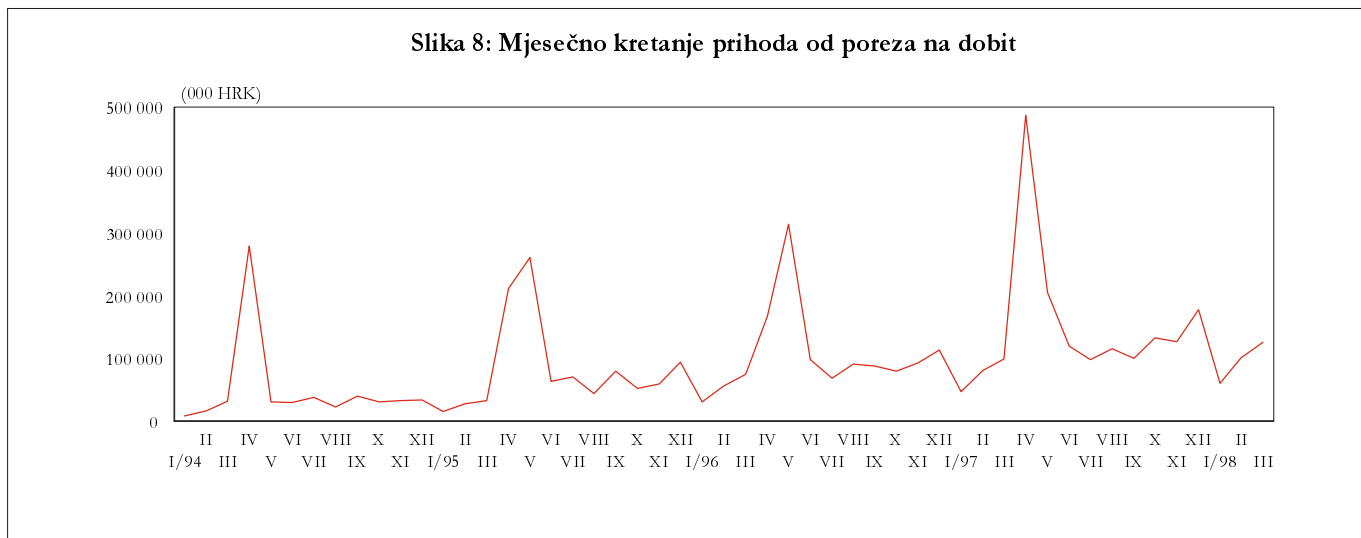
Visina kamatnog faktora bi trebala ovisiti o standardnoj kamatnoj stopi za, na primjer, određenu vrstu državnih obveznica ili slično. Međutim, kako u Hrvatskoj još uvijek ne postoji razvijeno tržište kapitala, a u vrijeme donošenja zakona stanje je bilo i lošije, Zakonom je utvrđeno da se zaštitni kamatni faktor izračunava pretpostavljenom standardnom kamatnom stopom i stopom inflacije mjerenom proizvođačkim cijenama. U razdoblju od početka primjene Zakona o porezu na dobit (1. siječnja 1994.) do 1. siječnja 1997. godine, za izračunavanje zaštitnog kamatnjaka korištena je standardna stopa od 3% uvećana za inflaciju mjerenu cijenama proizvođača. Od početka 1997. godine standardna je kamatna stopa povećana na 5%.

Porezni obveznik poreza na dobit je poduzetnik kojim se smatraju pravne i fizičke osobe koje samostalno i trajno obavljaju djelatnost radi stjecanja dobiti, pa su prema tome obvezni i voditi poslovne knjige i sastavljati financijska izvješća prema propisima o računovodstvu i posebnim propisima. Obveznici poreza na dobit su i tuzemne poslovne jedinice inozemnih poduzetnika, kao i poduzetnici koji upravljaju udjelima u kapitalu. Poduzetnik - fizička osoba koja u prethodnoj kalendarskoj godini ima ukupni prihod veći od 2 000 000 kuna ili joj je dohodak veći od 300 000 kuna ili ima dugotrajnu imovinu veću od 2 000 000 kuna, te ako zapošljava prosječno više od 30 radnika, također je obveznik poreza na dobit.

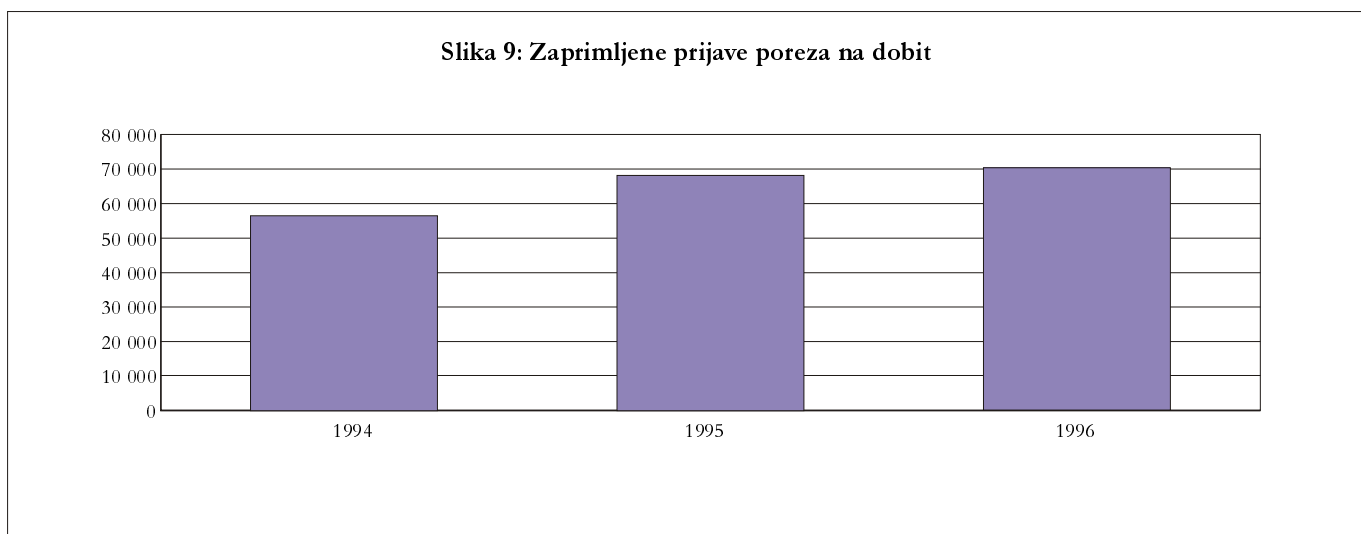
Uplate poreza na dobit u državni proračun sastoje se od mjesečnih predujmova koje utvrđuje Porezna uprava na temelju porezne prijave za prošlu godinu. Konačna porezna obveza utvrđuje se nakon isteka poslovne godine na osnovi završnih financijskih izvješća poduzetnika. Rok za podnošenje porezne prijave je 30. travnja, te se konačne uplate poreza na dobit obavljaju, stoga, od ožujka do svibnja tekuće godine za poreznu obvezu nastalu prethodne poslovne godine.

1.2.1. Kretanje prihoda od poreza na dobit

Od poreza na dobit državni proračun trenutno prikuplja između 1,2% i 1,5% bruto domaćeg proizvoda. Kretanje mjesečnih prihoda od poreza na dobit prikazano je slikom 8.

Slika jasno pokazuje rastući trend u mjesečnim uplatama, isto kao i izraziti sezonski obrazac prisutan u travnju i svibnju kada, ovisno o brzini obrade poreznih prijava i završnih računa poduzeća, u proračun dolazi najveći dio prihoda od poreza na dobit. Visoke stope rasta prihoda od ovoga poreza u razdoblju od 1994. - 1997. godine potvrda su snažnog rasta hrvatskog gospodarstva.

Kao što je vidljivo iz slike 9, ukupan broj zaprimljenih prijavi za porez na dobit je u 1996. godini u odnosu na 1994. fiskalnu godinu porastao za 24,6% - s 56 517 zaprimljenih poreznih prijavi za 1994. godinu na 70 421 poreznu prijavu za 1996. godinu. Osim povećanog broja poreznih obveznika, i visina predujmova za buduće razdoblje ukazuje na trend snažnog gospodarskog rasta. Naime, povećanje predujmova u 1995. godini u odnosu na 1994. godinu je iznosilo 38,8% nominalno, dok je taj porast u 1996. godini u odnosu na 1995. iznosio 42,9% nominalno.

1.2.2. Priznanja najvećim poreznim obveznicima

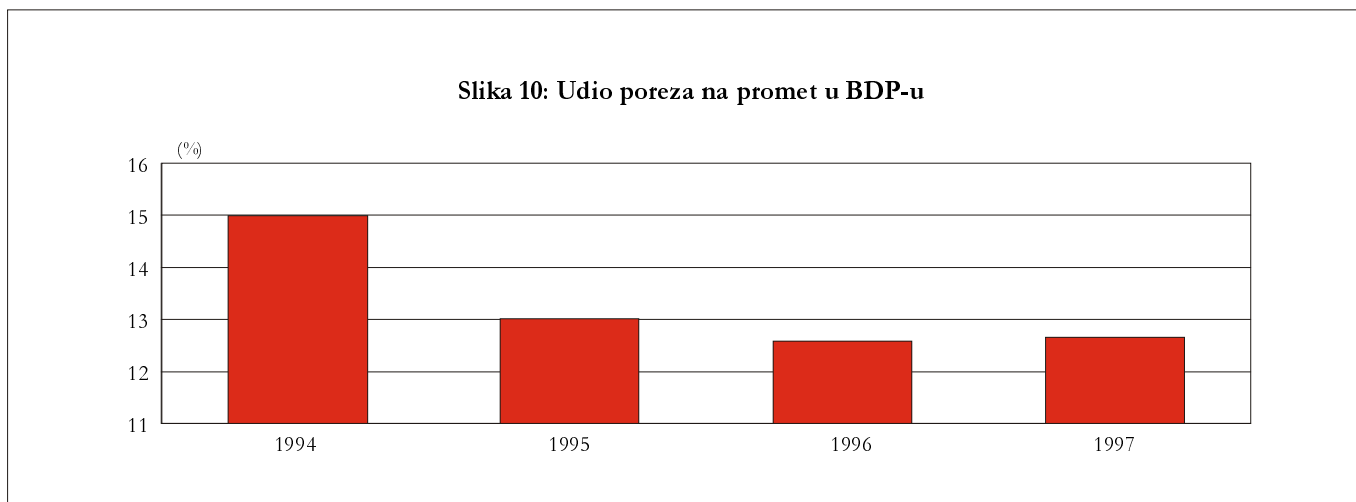
U 1997. je godini Ministarstvo financija prvi put dijelilo priznanja najvećim poreznim obveznicima. Jedan je od uvjeta za takvo priznanje uredno plaćanje poreznih obveza prema državnom proračunu. Na osnovi toga kriterija i visine ostvarene dobiti i dohotka, za 1996. su godinu priznanja dobila poduzeća i poduzetnici kako je prikazano u tabeli 6.

Tabela 6: Pregled najvećih poreznih obveznika za 1996. godinu

OBVEZNICI POREZA NA DOBIT	OBVEZNICI POREZA NA DOHODAK
PLIVA D.D., ZAGREB	MILE ČALIŠ, ĐAKOVO, metaloplastičar
TVORNICA DUHANA ROVINJ, ROVINJ	DAVOR BEGIĆ, ZAGREB, odvjetnik
ZAGREBAČKA BANKA D.D., ZAGREB	MILAN VASIĆ, PULA, krovopokrivač
ERICSSON NIKOLA TESLA, ZAGREB	ZVONKO GELO, KUTINA, građevinar
FRANCK D.D., ZAGREB	MILAN VLAH, MATULJI, metalac
LURA GROUP D.O.O., ZAGREB	IVAN VUKELIĆ, BJELOVAR, proizv. furnira i panel ploča
DUKAT MLJEKARA D.D.	JERE IVIĆ, DRNIŠ, građevinar
TVORNICA DUHANA ZAGREB	FRANJO MARTINEZ, VARAŽDIN, autoprijevoznik
DALMATINSKA BANKA D.D., ZADAR	FRANJO LADIĆ, ČAKOVEC, soboslikar i ličilac
BELUPO D.O.O., KOPRIVNICA	SLAVKO SERTIĆ, LIPIK, elektroinstalater

1.3. POREZ NA PROMET PROIZVODA I USLUGA

Porez na promet proizvoda i usluga bio je najizdašniji prihod državnog proračuna do 1998. godine. Udio prihoda od poreza na promet u ukupnim prihodima proračuna kretao se od 58,6% u 1994. godini do 45,6% u posljednjoj godini njegove primjene. Smanjivanje je udjela poreza na promet u ukupnim prihodima omogućeno već prethodno opisanim reformama izravnih poreza i uvođenjem trošarina. Istodobno, porast učinkovitosti porezne administracije i rast gospodarstva je, kao što zorno pokazuje slika 10, omogućio održavanje približno konstantnog udjela prihoda od poreza na promet u BDP-u nakon 1995. godine i to unatoč višekratnom snižavanju poreznih stopa poreza na promet. Prikazana kretanja u prihodima od poreza na promet odražavaju mnoge promjene u njegovim osobinama te u broju i visini poreznih stopa.

U 1991. je godini porez na promet bio podijeljen u osam tarifnih razreda, a raspon stopa se kretao od 1% do 90%. Tijekom 1993. godine smanjen je broj tarifnih razreda na sedam, a opća stopa s 50% na 40%. Od 1. srpnja 1994. godine broj tarifnih razreda smanjen je na pet, a porezne su se stope kretale od 2,5% do 20% za sve proizvode osim za jednu vrstu plina koja se oporezivala stopom od 60%. Standardna stopa bila je 20%. Krajem 1994. godine potpuno je ukinuto oporezivanje prometa najvećeg dijela intermedijarnih i kapitalnih dobara. U 1995. se godini broj tarifnih razreda smanjuje na četiri. Posljednja je korekcija visine standardne stope poreza na promet bila u ožujku 1996. godine kada je standardna stopa snižena na 15%, a tarifa poreza na promet podijeljena kako je to prikazano u tabeli 7. Tijekom cijelog ovog razdoblja sužavan je i opseg izuzeća od oporezivanja u fazi maloprodaje.

Tabela 7: Obuhvat stopa poreza na promet proizvoda u 1997. godini

Porezna stopa	Obuhvat porezne stope
Stopa 20%	Naftni derivati, alkohol, pivo, bezalkoholna pića, duhanske preradevine
Stopa 10%	Građevinski materijal
Stopa 5%	Hrana, lijekovi
Izuzeto	Kruh, ulje, mlijeko, mliječna dječja hrana
Standardna stopa 15%	Svi ostali proizvodi

Naznačeni tijek promjena u oporezivanju prometa proizvoda pokazuje kako se porez na promet polagano mijenjao od klasičnog poreza na promet, primjenjivog u svim fazama proizvodnje i distribucije, do poreza na promet primjenjivog najvećim dijelom u fazi trgovine na malo. Na ovaj je način povećavana ekonomska efikasnost i transparentnost poreza na promet. Istodobno, snižavanjem stopa snižavani su i motivi za poreznu evaziju, što je zajedno s povećanjem učinkovitosti Porezne uprave, rezultiralo kontinuiranim rastom prihoda od poreza na promet.

Zajedno s promjenama u porezu na promet proizvoda mijenjao se i način oporezivanja usluga. Tijekom 1991. godine primjenjivale su se dvije stope poreza na promet usluga (3% osnovna stopa i 10% za igre na sreću). U 1992. godini je uz osnovnu stopu od 5%, odnosno 10% od listopada 1992., postojalo još niz različitih stopa za pojedine vrste usluga. Tako su se usluge oporezivale sve do 1. srpnja 1994. godine, kada je uvedena jedinstvena stopa od 10%. Porezom na promet usluga oporezivale su se sve usluge osim onih za koje je Zakonom o porezu na promet usluga bilo propisano oslobođenje. Zakon je uslugama definirao veletrgovinu i trgovinu na malo.

Ovakva definicija porezne osnovice poreza na promet usluga je praktično značila da se promet proizvoda u trgovini na malo oporezivao poreznom stopom kao umnoškom odgovarajuće stope poreza na promet i 10% stope poreza na promet usluga. Tako se ukupan raspon stopa poreza na promet proizvoda i usluga kretao tijekom 1996. i 1997. godine između 15,5% i 32%. Međutim, efektivne stope poreza na promet proizvoda i usluga bile su i više.

Naime, s obzirom na to da se porez na promet usluga trgovine na malo obračunavao na osnovicu u koju je već uključen porez na promet proizvoda, a za proizvode koji su prošli fazu trgovine na veliko i porez na promet usluga trgovine na veliko, cijena je sadržavala i element poreza na porez. Obračun poreza na porez naziva se kumulativnim učinkom i jedan je od bitnijih nedostataka sustava oporezivanja prometa proizvoda i usluga. Veličina poreza na porez u cijeni proizvoda i usluga, odnosno snaga kumulativnog učinka, dodatno je bila pojačana odredbama Zakona o porezu na promet proizvoda koji je zahtijevao da se na kupovine određenih poslovnih inputa (energije, naftnih derivata, uredskog materijala i namještaja, isto kao i na većine usluga) plaća porez na promet proizvoda i usluga bez obzira na porezni status kupca i namjenu kupljenih inputa. Zbog toga su efektivne stope poreza na promet bile i više od onih koje su proizlazile izravno iz tarife Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga. Ministarstvo financija je zajedno s Međunarodnim monetarnim fondom procijenilo snagu prosječnog kumulativnog učinka na 4,6%.

Iako su promjene u zakonskim odredbama o oporezivanju prometa povećavale stupanj ekonomske efikasnosti i neutralnosti poreza na promet te stupanj administrativne jednostavnosti, porez na promet je ipak unosio određene distorzije u djelovanje tržišnih mehanizama, narušavao odnose relativnih cijena i, jednom riječju, bio složen, a često i nerazumljiv sustav. Istodobno, složenost sustava, brojna izuzeća i pojedinačna rješenja pridonosila su poreznoj evaziji. Zbog svega toga, i kako bi se zaokružila reforma poreznog sustava, porez na promet proizvoda i usluga zamijenjen je 1. siječnja 1998. godine porezom na dodanu vrijednost.

1.4. POREZ NA DODANU VRIJEDNOST

Uvođenje se poreza na dodanu vrijednost pripremalo dugo i oprezno. Naime, Zakon o porezu na dodanu vrijednost donesen je u srpnju 1995. godine, ali se njegova primjena odgađala sve do 1998. godine. Zakonom o porezu na dodanu vrijednost zaokružuje se porezna reforma u Republici Hrvatskoj, koja je bitna pretpostavka boljeg i bržeg uključivanja Hrvatske u gospodarska kretanja na europskom i svjetskom tržištu. Porez na dodanu vrijednost prevladava u zemljama Europske Unije, budući da je Prvom direktivom naloženo članicama da u svoje porezne sustave uvedu porez na dodanu vrijednost.

Porez na dodanu vrijednost se u Hrvatskoj primjenjuje s jedinstvenom stopom od 22% na sve isporuke dobara i usluga s vrlo malim opsegom izuzeća. Porezom na dodanu vrijednost ne oporezuju se bankarske usluge i usluge osiguranja, medicinske i stomatološke usluge, usluge obrazovanja, te usluge u kulturi. Malim opsegom izuzeća osigurava se široka porezna osnovica, a jedinstvenom stopom ekonomska neutralnost poreza na dodanu vrijednost.

Porez na dodanu vrijednost spada u skupinu višefaznih poreza na promet, što znači da se plaća i obračunava u svim fazama proizvodnog i prometnog ciklusa. Hrvatski porez na dodanu vrijednost je potrošni oblik poreza na dodanu vrijednost, gdje osnovicu za oporezivanje čini ukupna osobna potrošnja, a kao metoda izračuna poreza odabrana je kreditna metoda. Kreditna metoda osigurava da stvarni porezni teret snose krajnji potrošači. I potrošni oblik i kreditna metoda spadaju u najčešće oblike primjene PDV-a.

Kao i u zemljama koje su porez na dodanu vrijednost uvodile prije Hrvatske, njegovo je uvođenje i u nas izazvalo veliko zanimanje javnosti. Jedno je od najčešće javno postavljenih pitanja bilo pitanje mogućeg inflatornog učinka njegova uvođenja. Međutim, kretanje cijena nakon uvođenja poreza na dodanu vrijednost bilo je u potpunosti u skladu s očekivanjima u Ministarstvu financija. Nakon jednokratnog porasta cijena u siječnju od 2,4%, kretanje cijena se već sljedećeg mjeseca stabiliziralo i vratilo na uobičajene postotne promjene. Jednokratni porast cijena u siječnju je očekivan jer je unaprijed bilo poznato da će uvođenje poreza na dodanu vrijednost povećati opterećenje u oporezivanju hrane za oko 2%. Cijene proizvođača su, naprotiv, i u siječnju i u veljači zabilježile smanjenje za 0,4%, odnosno 0,1%, što je samo odraz djelomičnog smanjenja kaskadnosti starog poreza. Krajem ožujka 1998. godine postalo je sasvim jasno da će se inflacija u 1998. godini kretati ispod 5%. Ovakav rezultat bio je očekivan i zbog toga što je porez na dodanu vrijednost kreiran tako da donese porezno rasterećenje snižavanjem prosječne porezne stope s prosječno 26,5% na 22%.

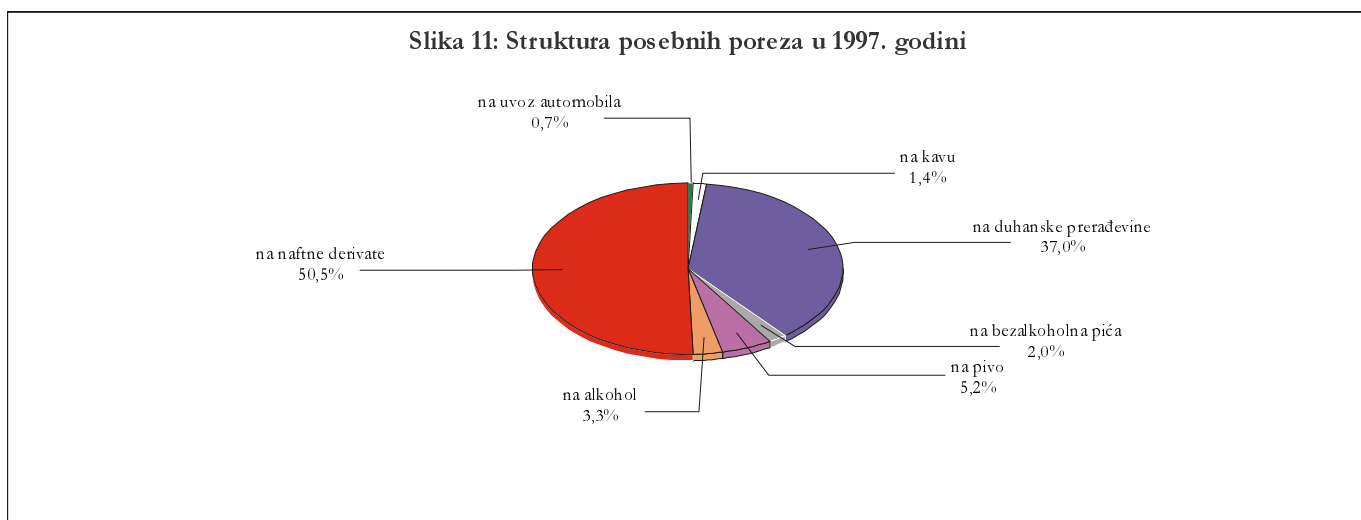
1.5. POSEBNI POREZI ILI TROŠARINE

Po uzoru na porezne sustave razvijenih europskih država, u Hrvatskoj se s uvođenjem trošarina počelo već 1993. godine kada je uvedena trošarina na kavu. Uvođenje trošarina na određene porezno atraktivne proizvode omogućilo je značajne izmjene Tarife poreza na promet proizvoda u smislu smanjivanja broja tarifnih razreda i snižavanja poreznih stopa. Trošarine se plaćaju u apsolutnom iznosu po jedinici mjere (kod automobila prema snazi motora), a u srpnju 1994. godine uvedeni su na proizvode koji su bili opterećeni visokim stopama poreza na promet: naftni derivati, osobni automobili, duhan i duhanske preradevine, alkohol i alkoholna pića, pivo i bezalkoholna pića. U prosincu 1997. godine uvedene su i trošarine na zrakoplove i plovila.

Tabela 8: Prihodi od trošarina

(000 HRK)	1994	1995	1996	1997
Trošarine ukupno	1 813 581	4 960 440	5 390 785	5 404 837
a) na naftne derivate	670 441	2 559 021	2 691 840	2 728 346
b) na alkohol i alkoholna pića	75 140	183 458	197 623	176 681
c) na pivo	128 983	266 031	262 080	279 086
d) na bezalkoholna pića	51 208	108 498	108 737	110 255
e) na duhanske preradevine	880 466	1 759 266	2 039 532	1 999 988
f) na kavu	0	67 642	68 704	74 959
g) na uvoz automobila	7 343	16 524	22 269	35 522

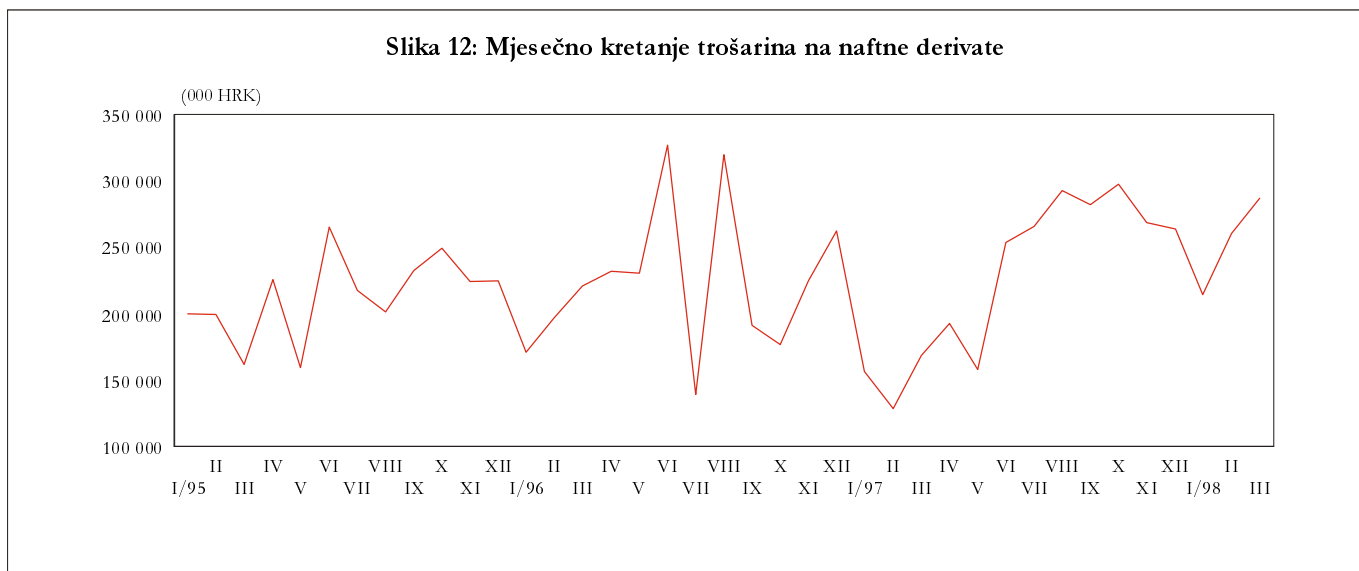
Tabela 8 prikazuje kretanje prihoda od trošarina koji čine važnu stavku ukupnih prihoda središnjeg državnog proračuna. Udio prihoda od trošarina u ukupnim prihodima kretao se od 8,10% u 1994. godini do 17,25% u 1997. godini. U 1993. i 1994. godini trošarine na kavu računovodstveno su bile vođene kao dio poreza na promet proizvoda i usluga, a njihova veličina u 1994. godini iznosila je 41 234 kune. Kao što pokazuje slika 11, prihodno najvažnije vrste trošarina su trošarine na duhan i naftne derivate koji zajedno čine više od 87% poreza prikupljenih trošarinama.

Jednostavnost ubiranja trošarina jedna je od važnih osobitosti koja dokazuje opravdanost odluke o njihovu uvođenju. Naime, za razliku od poreza na promet, relativno mali broj obveznika posebnih poreza uplaćuje određene iznose poreza u državni proračun. Za ilustraciju navodimo podatak da trošarinu na naftne derivate uplaćuje domaći proizvođač INA i petnaestak uvoznika. Drugi po važnosti je prihod od posebnog poreza na duhanske preradevine koji plaćaju dvije domaće tvornice, a manji dio i nekolicina uvoznika. Smanjeni broj poreznih obveznika i jednostavnost obračuna posebnih poreza omogućavaju i djelotvoran nadzor, koji se kod najvažnijih poreznih obveznika provodi kontinuirano. Obveznicima posebnog poreza, proizvođačima i uvoznicima, posebni porez postaje sastavni dio cijene proizvoda u daljnjoj prodaji i ulazi u osnovicu za obračun poreza na dodanu vrijednost. Drugim riječima, nakon uvođenja PDV-a, nadzor naplate trošarina bit će, također, kvalitetniji, tako da se u 1998. godini očekuju znatniji prihodi od te vrste poreza, čak oko 18% veći u odnosu na 1997. godinu.

1.5.1. Trošarina na naftne derivate

Trošarina na naftne derivate najizdašniji je od svih posebnih poreza i činio je u 1997. godini 51% ukupnih prihoda od trošarina. Dakle, naplaćeni su iznosi trošarine na naftne derivate čak veći od ukupno naplaćenih iznosa svih ostalih posebnih poreza zajedno. Mjesečni prihodi od trošarina na naftne derivate prikazani su slikom 12.

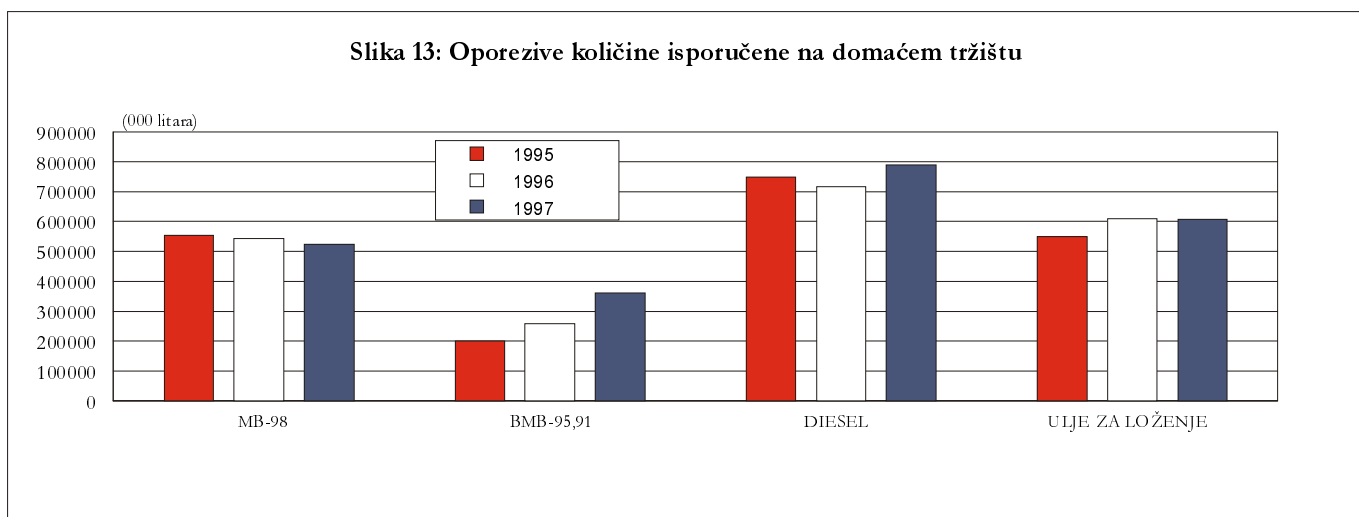

Trošarina na naftne derivate plaća se po litri derivata pri temperaturi +15° C, odnosno po kilogramu derivata koji se proizvode u Hrvatskoj i uvoze u carinsko područje Republike Hrvatske. Posebni porez plaća se na:

- motorni benzin MB-98 - 1,90 kn;
- bezolovni motorni benzin (BMB) - 1,60 kn;
- dizel gorivo - 1,40 kn;
- ulje za loženje - 0,30 kn za litru;
- petrolej - 1,40 kuna za kilogram te
- ukapljeni naftni plin 0,10 kuna po kilogramu.

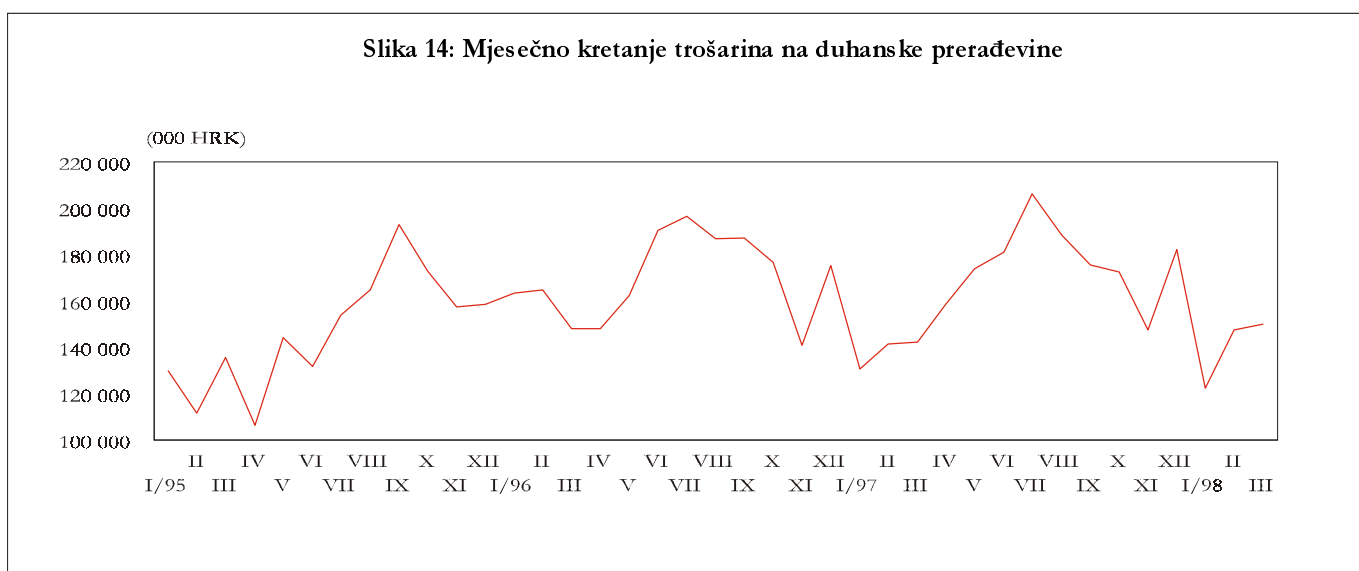
Porezna obveza nastaje isporukom iz prijavljenog skladišta, a porez se plaća u roku od 30 dana od dana isporuke.

U posljednje dvije godine došlo je do bitne promjene u strukturi oporezivih derivata. U 1996. godini ukupno je bilo oporezivo 2 128 milijuna litara naftnih derivata. U toj količini uvoz je sudjelovao s približno 7%, a ostale količine je isporučila INA - Industrija nafte d.d. Od oporezivih derivata u 1996. godini najveće su bile oporezive količine dizel goriva, zatim ulja za loženje i benzina MB-98 (super), a najmanje bezolovnog benzina. Kada se promatraju oporezive količine u 1997. godini, zapaža se znatno povećanje udjela uvezenih količina naftnih derivata kao rezultat liberalizacije uvoza, odnosno ukidanja ograničenja u obliku količinskih kontingenata. Od ukupno oporezivih količina naftnih derivata uvoz derivata iznosio je 12,7%. Smanjenje udjela motornog benzina MB-98 na hrvatskome tržištu u korist povećanja udjela bezolovnog motornog benzina pokazuje kako i kod nas sve više dolazi do zamjene starih vozila novijima koja troše bezolovni benzin.

1.5.2. Trošarina na duhanske preradevine

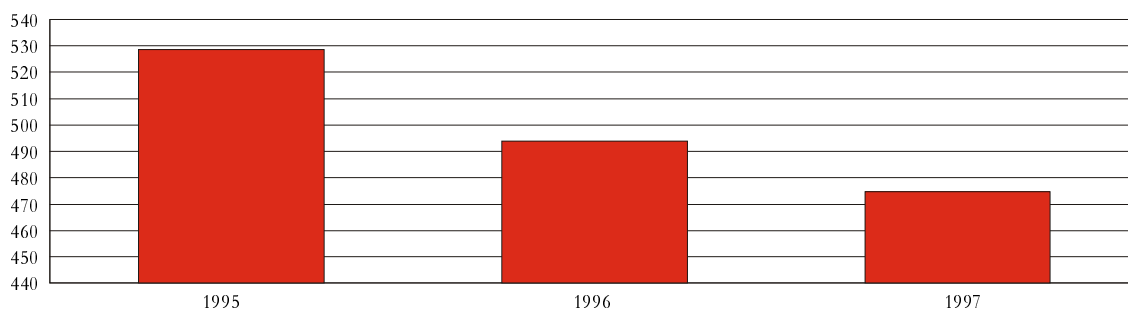
Posebni porez, čija je važnost odmah iza trošarina na naftne derivate, jesu trošarina na duhanske preradevine. Kretanje prihoda od trošarina na duhan i duhanske preradevine prikazano je slikom 14.

Trošarina na duhanske preradevine plaća se na domaće i uvezene cigarete i ostale duhanske preradevine. Duhanske preradevine koje su u prometu na carinskom području Republike Hrvatske moraju biti označene nadzornim markicama Ministarstva financija. Obveza plaćanja trošarina na duhanske preradevine nastaje preuzimanjem nadzornih markica, a porezni obveznik mora izvršiti uplatu u roku od 15 dana od dana kada su preuzete markice. Visina posebnog poreza na cigarete je od 3,50 kuna po paketiću za domaće cigarete u mekom omotu do 8,50 kuna za strane cigarete. Na 1 kg uvoznog duhana trošarina iznosi 56,00 kuna, a na kilogram domaćeg duhana 28,00 kuna.

Trošarinu na duhanske preradevine plaćaju domaće tvornice duhana iz Rovinja i Zagreba, a udio uvoza je mali. Na primjer, od ukupne količine prodanih cigareta u 1996. godini - 493 816 445 paketića, samo je 197 845 paketića bilo iz uvoza što je manje od 0,05%.

**Slika 15: Prodane količine domaćih i stranih cigareta
(u milijunima paketića)**

Zanimljivo je da je u 1997. godini ukupno prodano 474 702 117 paketića domaćih i stranih cigareta, a udio uvoza je bio još manji nego u prethodnoj godini. U usporedbi s 1995. godinom, broj prodanih paketića cigareta je smanjen za 10,2%.

1.5.3. Trošarina na pivo

Trošarina na pivo plaća se na domaće proizvode i proizvode koji se uvoze u carinsko područje, a domaći i uvozni proizvodi se ovim oporezivanjem jednako tretiraju. Naime, prema posljednjim zakonskim odredbama iz prosinca 1997. godine, trošarina po hektolitru domaćeg i uvezenog piva iznosi 80,00 kuna, a po hektolitru domaćeg i uvezenog bezalkoholnog piva (do 0,5% vol/vol) 40,00 kuna. Do prosinca 1997. godine na uvezeno pivo plaćala se trošarina od 120,00 kuna, dok je trošarina na domaće pivo bila 80,00 kuna. Izrazito sezonsko kretanje prihoda od ove vrste trošarina prikazano je slikom 16.

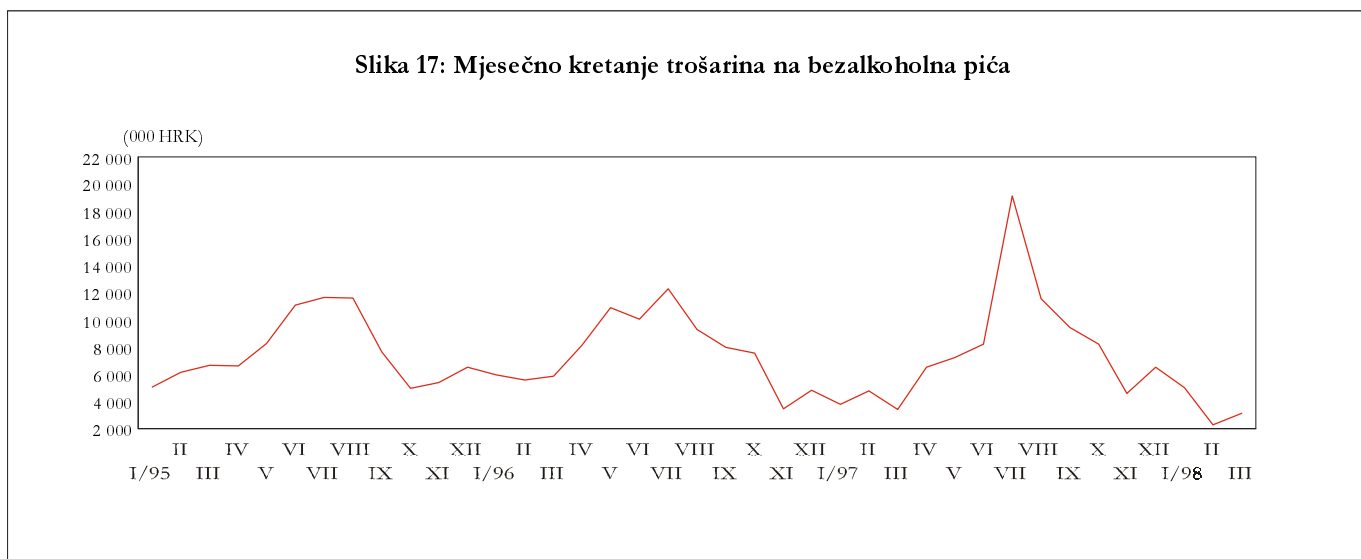
Slika 16: Mjesečno kretanje trošarina na pivo

Najvažniji obveznici trošarine na pivo su 7 domaćih pivovara, od kojih su najveće Karlovačka i Zagrebačka pivovara. U 1996. godini oporezivo je bilo 2 939 800 hektolitara domaćeg piva i 224 080 hektolitara uvezenog piva, što znači da je udio uvoza u ukupno oporezivim količinama iznosio oko 7%. U 1997. je godini oporeziva količina domaćeg piva porasla za 12,8% u odnosu na 1996., dok je količina oporezivog piva iz uvoza smanjena za 8,8%. Iz navedenih podataka zaključujemo da raste udio domaćeg piva na tržištu, ali i da raste potrošnja piva.

1.5.4. Trošarina na bezalkoholna pića

Trošarina na bezalkoholna pića, kao i trošarina na pivo, jednako tretira domaću i uvezenu robu. Trošarina po hektolitr domaćeg i uvezenog osvježavajućeg bezalkoholnog pića iznosi 40,00 kuna, dok je do prosinca 1997. godine na uvezena bezalkoholna pića bila 80,00 kuna za hektolitar. Kao i kod trošarine na pivo, ni kod te vrste trošarina fiskalni efekt nije velik. Mjesečno kretanje ovih prihoda prikazano je slikom 17.

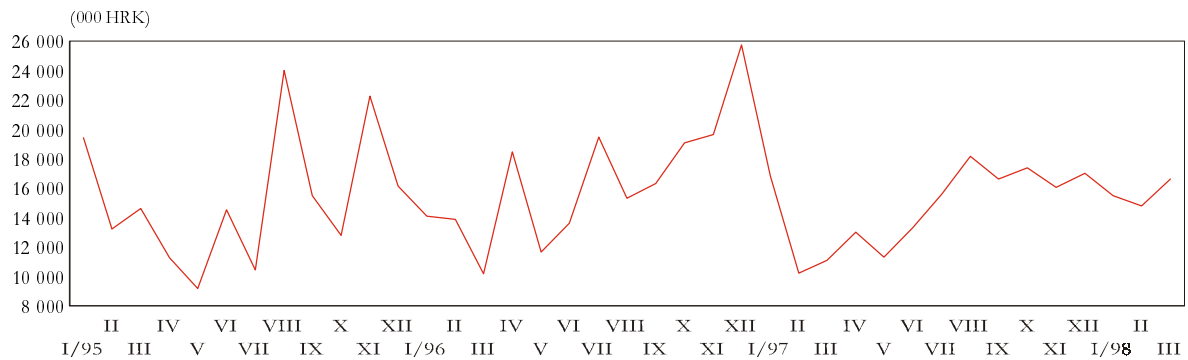
Od domaćih proizvođača bezalkoholnih pića najznačajnija je Coca-Cola, koja kao obveznik trošarine uplaćuje više od polovice ukupno naplaćenog poreza od ove vrste trošarina. Slijede važniji obveznici: Vindija-Varaždin, Amfora-Makarska i Badel-BAP-Zagreb. U 1996. godini obračunata je trošarina na 1 630 858 hektolitara domaćih bezalkoholnih pića, a u 1997. godini na 39,4% hektolitara više. Uvoz bezalkoholnih pića u 1996. godini od 543 789 hektolitara vrlo je važan i čini oko 25% ukupno oporezivih količina. U 1997. godini su oporezive uvezene količine bile 27,1% manje nego u prethodnoj godini, a činile su 14,9% ukupno oporezivih količina. Kao i kod piva, u 1997. godini raste udio domaćih bezalkoholnih pića na tržištu, ali raste i potrošnja bezalkoholnih pića.

1.5.5. Trošarina na alkohol i alkoholna pića

Trošarina na alkohol i alkoholna pića, prema važećim zakonskim propisima (do ožujka 1998.), ne tretira jednako domaću proizvodnju i uvoz. Trošarina na domaći alkohol i alkoholna pića iznosi 30,00 kuna, a na uvezena pića 60,00 kuna po litri u njima sadržanog apsolutnog alkohola. Oporezive količine domaćeg alkohola dolaze iz "Sladorane", Županja, te iz "Badela" d.d., Zagreb. U 1996. godini posebni je porez obračunat na 5 583 555 litara apsolutnog alkohola proizvedenog u Hrvatskoj i na 501 937 litara iz uvoza što znači da je uvoz činilo 8,2% ukupno oporezivih količina. U 1997. godini bilo je oporezivo 11,7% manje domaće proizvodnje, ali i 9,6% manje uvezenog apsolutnog alkohola nego u 1996. godini. Uvoz je i u 1997. godini činio oko 8,3%.

Razlike u oporezivanju domaćih i uvoznih proizvoda i povlaštenu položaj domaćih proizvoda na našem tržištu nisu bili u skladu sa zahtjevima Svjetske trgovinske organizacije. Stoga se, s početkom primjene poreza na dodanu vrijednost (1. siječnja 1998.), porezno opterećenje domaćih i uvoznih pića izjednačilo za bezalkoholna pića i pivo, a u pripremi je i izmjena Zakona o posebnom porezu na alkohol i alkoholna pića. Mjesečni prihodi od ovih trošarina prikazani su slikom 18.

Slika 18: Mjesečno kretanje trošarina na alkohol i alkoholna pića

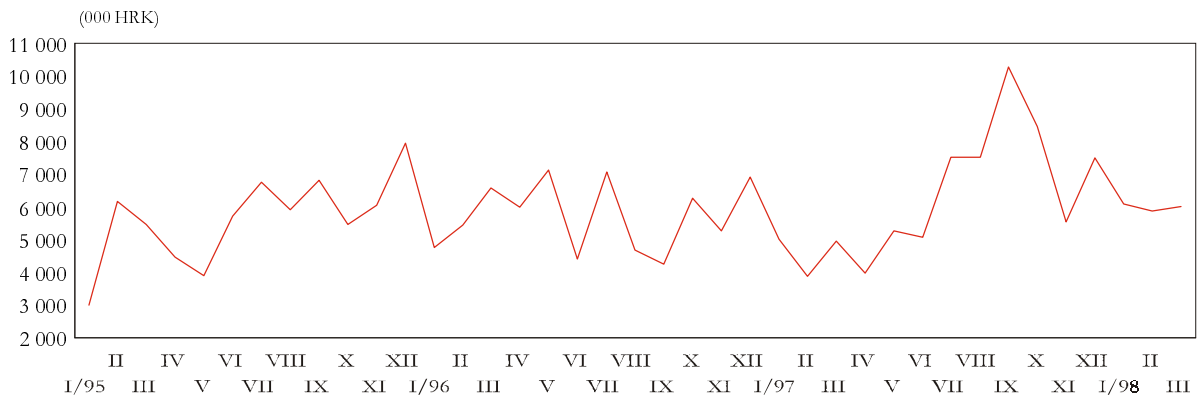

1.5.6. Trošarina na kavu

Uvođenje trošarina u hrvatski porezni sustav počelo je uvođenjem trošarine na kavu (17. srpnja 1993. godine). Trošarinu na kavu plaća pravna ili fizička osoba koja uvozi, unosi ili prima kavu u carinsko područje Republike Hrvatske. Porez po kilogramu neto težine iznosi 3,60 kuna za sirovu kavu, 9,00 kuna za prženu kavu, 12,00 kuna za kavine ljuške i opne, te 15,00 kuna za zamjene kave, koncentrate kave i ekstrakte.

U strukturi uvoza kave uglavnom je zastupljena nepržena kava, koje je 1996. godine uvezeno 19 084 tone. U 1997. godini ukupno je oporezivo bilo 9,1% više kilograma kave nego u prethodnoj godini, a ukupno je prikupljeno 75 milijuna kuna posebnog poreza na kavu. Dakle, u strukturi ukupnih prihoda ova je trošarina manje važna. Mjesečni prihodi od trošarine na kavu prikazani su slikom 19.

Slika 19: Mjesečno kretanje trošarina na kavu

1.5.7. Trošarina na osobne automobile i ostala motorna vozila, te plovila i zrakoplove

Trošarina pri uvozu novih osobnih automobila uvedena je u srpnju 1994. godine i plaćala se do prosinca 1997. godine u rasponu od 7 000 do 30 000 kuna ovisno o snazi automobila u kilovatima (kW). Posebni porez na nove osobne automobile nisu plaćali invalidi Domovinskog rata, diplomatska i konzularna predstavništva, te subjekti koji su privremeno uvezli osobne automobile. Međutim, u prosincu 1997. godine donesen je Zakon o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove koji se uvoze ili prodaju u Hrvatskoj i time prestaje važiti Zakon o posebnom porezu na uvoz automobila donesen 1994. godine. Porezna osnovica posebnog poreza je osobni automobil i motocikl ovisno o snazi motora mjereno u kilovatima (kW), plovilo ovisno o dužini mjereno u metrima, te zrakoplov ovisno o broju

sjedala. Porezna osnovica posebnog poreza na promet upotrijebljenih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova je tržišna vrijednost u trenutku nastanka porezne obveze na koju se plaća porez po stopi od 5%.

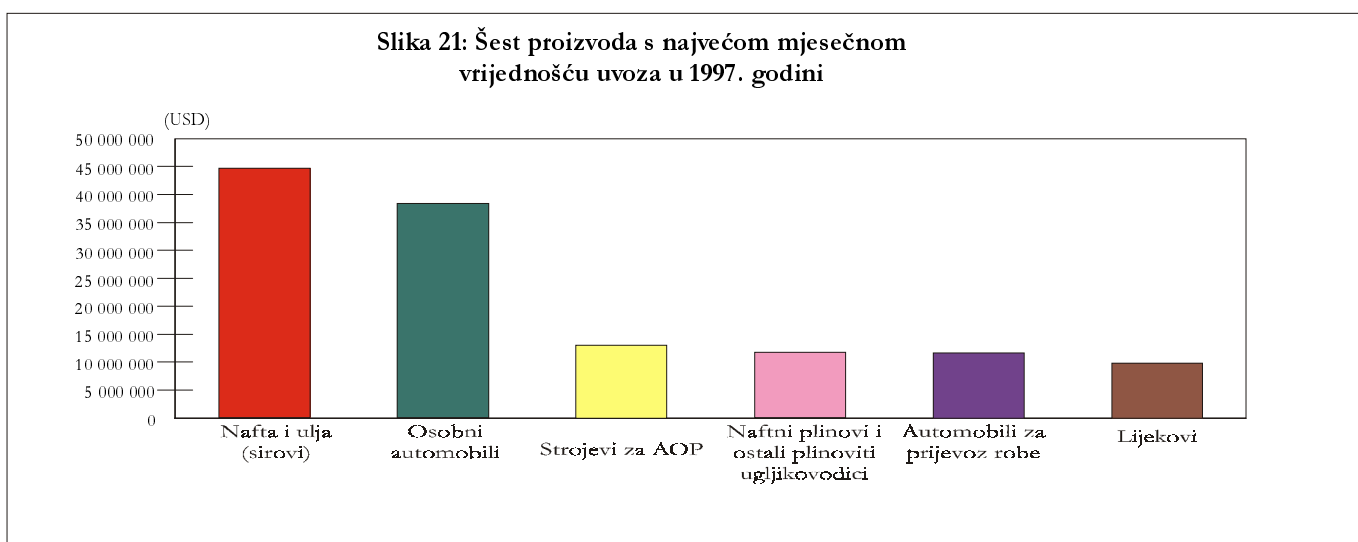
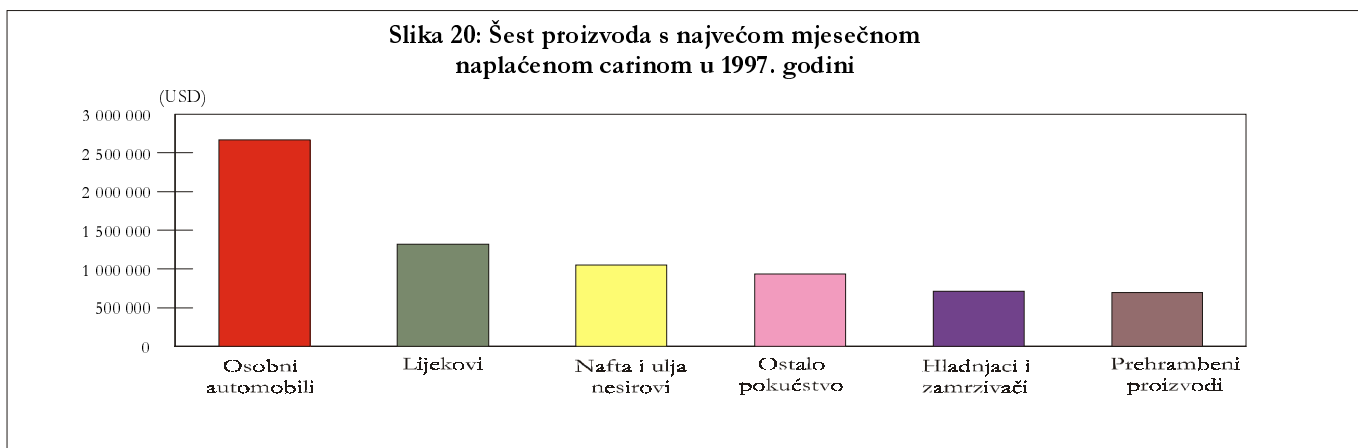
1.6. CARINA I CARINSKE PRISTOJBE

Stjecanjem samostalnosti i neovisnosti Hrvatska je uspostavila svoj carinski sustav i Carinsku službu, a već je 8. listopada 1991. godine donijela tri osnovna zakona koja čine carinski sustav: Carinski zakon, Zakon o carinskoj tarifi i Zakon o carinskoj službi. Međutim, gospodarski i politički razvoj zemlje uvjetovao je promjenu zakona u smjeru prilagodbi kriterijima Svjetske trgovinske organizacije i Europske Unije. Stoga je 1. srpnja 1996. godine donesena nova carinska tarifa koja je usklađena s Konvencijom o harmoniziranom sustavu nazivlja i brojanog označavanja roba, što je bilo nužno radi osiguranja transparentnosti hrvatskih carinskih isprava s ispravama drugih zemalja koje primjenjuju Harmonizirani sustav. Sadašnja carinska tarifa ima 9 500 tarifnih stavaka. Također je donošenjem sadašnje carinske tarife uvedeno plaćanje carine kao jedine pristojbe koja se plaća na uvezenu robu, osim kod uvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda kod kojih se plaća i dodatna carina (tzv. prelevmani). Njena se visina zasniva na količinskoj jedinici mjere robe koja se uvozi.

Zakonom o Carinskoj službi uređene su organizacija, rad, dužnosti i odgovornosti Carinske službe te prava, obveze i odgovornosti djelatnika Carinske službe. Carinska uprava integralni je dio Ministarstva financija, a svoje poslove obavlja u Središnjem uredu i 10 carinarnica. Djelokrug rada toga ureda i carinarnica obuhvaća: carinski nadzor, carinjenje robe, nadzor robe čiji su izvoz i uvoz posebno regulirani, devizno-valutni nadzor i sprječavanje i otkrivanje deviznih prekršaja u međunarodnom putničkom i pograničnom prometu s inozemstvom, sprječavanje i otkrivanje carinskih prekršaja, kaznenih djela i privrednih prijestupa u carinskim stvarima, vođenje prvostupanjskog i drugostupanjskog upravnog i prekršajnog postupka te prikupljanje, obradu i praćenje statističkih podataka o uvozu i izvozu. Carinska uprava aktivno je uključena u rad Svjetske carinske organizacije (WCO) od 1993. godine, a od veljače 1997. godine je punopravni član Međunarodnog programa kontrole droga (RILO). Carinska služba je, također, uključena kao promatrač u sastavu hrvatskog izaslanstva u SECI projekt, u sklopu kojeg se razmjenjuju podatci o mogućnostima međunarodnog tranzita roba i ljudi međunarodnim koridorom što vodi kroz Republiku Hrvatsku.

U konstantom procesu liberalizacije međunarodne razmjene i smanjivanju carinske zaštite, prihodi od ove vrste poreza iznose tek nešto ispod 4% bruto domaćeg proizvoda. Njihov je rast u 1997. godini bio pod utjecajem uvođenja poreza na dodanu vrijednost, čiji je efekt bio najjači u posljednjim mjesecima godine. Stopa rasta promatranih prihoda je tako u 1997. godini iznosila oko 17,7%. Bilateralnim pregovorima o međusobnoj razmjeni sa zemljama članicama CEFTE, Europske Unije i WTO-a, ti će prihodi dugoročno gubiti važnost za državni proračun.

Na slici 20 prikazano je šest proizvoda s prosječno najvećom mjesečnom naplaćenom carinom, a slika 21 prikazuje šest proizvoda s najvećim prosječnim mjesečnim uvozom u 1997. godini.

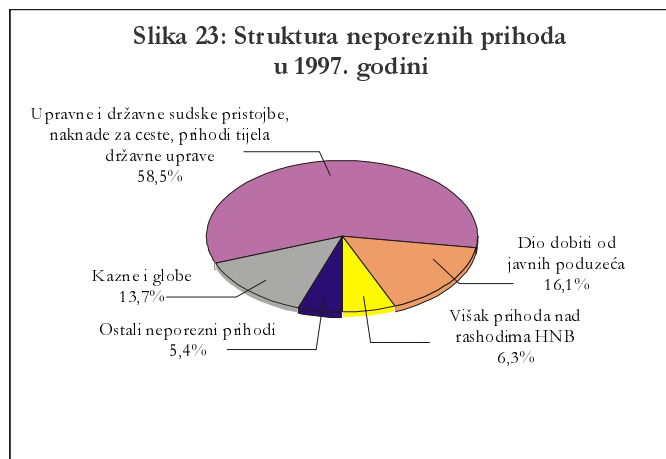
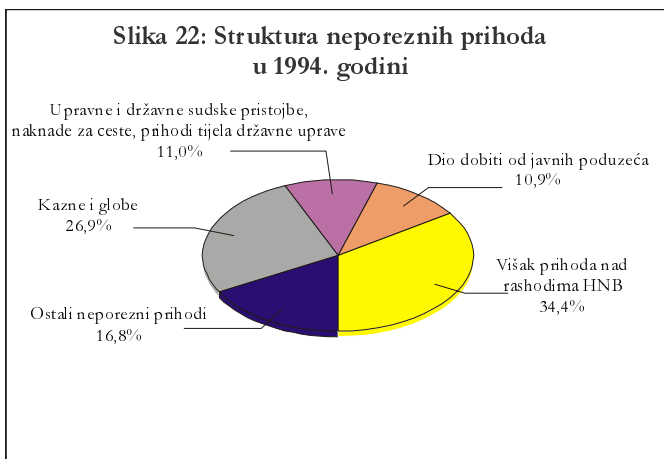

2. NEPOREZNI PRIHODI

Kretanje neporeznih prihoda prikazano je tabelom 9, a promjene u njihovoj strukturi jasno su vidljive na slikama 22 i 23.

Tabela 9: Neporezni prihodi u razdoblju od 1994. - 1997. godine

(000 HRK)	1994	1995	1996	1997
Neporezni prihodi	411 400	781 766	1 713 917	2 046 813
Višak prihoda nad rashodima HNB	141 473	165 889	82 255	129 207
Dio dobiti od javnih poduzeća	44 765	142 812	134 866	329 842
Prihodi od kamata	0	7 580	3 038	1 421
Ostali prihodi od imovine	0	13 207	116 163	82 082
Upravne i državne sudske pristojbe, naknade za ceste, prihodi tijela državne uprave	45 451	211 071	946 130	1 196 527
Kazne i globe	110 547	187 584	228 547	281 011
Ostali neporezni prihodi	69 164	53 623	202 918	26 723

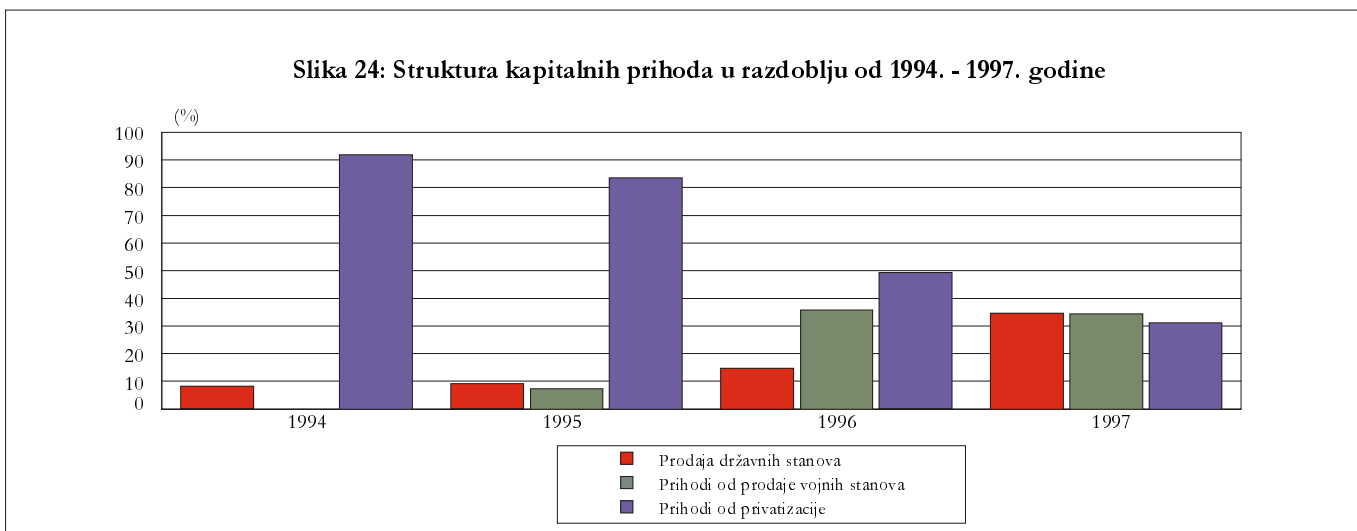

Iako su neporezni prihodi činili tek 6% ukupnih prihoda u 1997. godini, njihova je važnost povećana u odnosu na 1994. godinu kada su sudjelovali u ukupnim приходima sa svega 2%. Kao najvažniji neporezni prihodi za državni proračun javljaju se upravne i državne sudske pristojbe, naknade za ceste, kazne i globe, te dio dobiti od javnih poduzeća. U posljednje dvije fiskalne godine i prihodi od dividendi postaju važniji neporezni prihodi, a njima se prikuplja između 80 i 100 milijuna kuna. Međutim, činjenica da država svoju vlasničku funkciju namjerava u srednjoročnom razdoblju suziti na tek nekoliko javnih poduzeća, te će prihode učiniti ponovno fiskalno nesignifikantnim.

3. KAPITALNI PRIHODI

Kapitalni prihodi specifični su prihodi državnih proračuna svih tranzicijskih zemalja kod kojih je imovina u bivšem sustavu bila u većinskom vlasništvu države ili društva. U Hrvatskoj je, također, ulaskom u tranzicijsko razdoblje znatan dio gospodarskih subjekata bio u državnom vlasništvu. Kada je 1991. godine otpočeo privatizacijski proces, s Međunarodnim monetarnim fondom je dogovoreno da se prihodi od privatizacije knjiže kao redovni prihodi državnog proračuna, a ne kao primitci od financiranja, zbog njihove specifičnosti kod tranzicijskih zemalja. Veličina prihoda od privatizacije, osim u 1996. godini, nije bitnije punila državni proračun, zbog specifičnosti privatizacije u Hrvatskoj, ali i zbog preusmjerenja određenog dijela tih prihoda u kreditiranje razvoja malih i srednjih poduzeća. Međutim, u 1998. se godini očekuju znatniji prihodi od privatizacije dijela javnih poduzeća.

Uz prihode od privatizacije, kao kapitalni prihodi, javljaju se i prihodi od prodaje državnih i vojnih stanova. Naime, stanove u bivšem društvenom vlasništvu od 1991. godine, stanari koji su imali stanarsko pravo nad tim stanovima, mogli su otkupiti po znatno sniženoj cijeni. Otkup je bio moguć uz tridesetogodišnju odgodu plaćanja, prebijanjem sa starom deviznom štednjom ili otkupom obveznicama za obnovu Hrvatske. Struktura kapitalnih prihoda vidi se na slici 24.

III. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Kretanje rashoda državnog proračuna u razdoblju od 1994. do 1997. godine zorno odražava gospodarske i političke uvjete toga razdoblja. Istodobno, ciljevi ekonomske i fiskalne politike, oživotvoreni rashodnom stranom proračuna, ostvarivali su se u skladu s financijskim mogućnostima zemlje. To znači da je u cijelome promatranom razdoblju vođena politika niskog manjka i njegova financiranja na transparentan i ekonomski održiv način. U sljedećem dijelu teksta detaljno se opisuje kretanje osnovnih agregata rashodne strane državnog proračuna dok je detaljna statistika prikazana u prilogu.

1. EKONOMSKA KLASIFIKACIJA IZDATAKA DRŽAVNOG PRORAČUNA

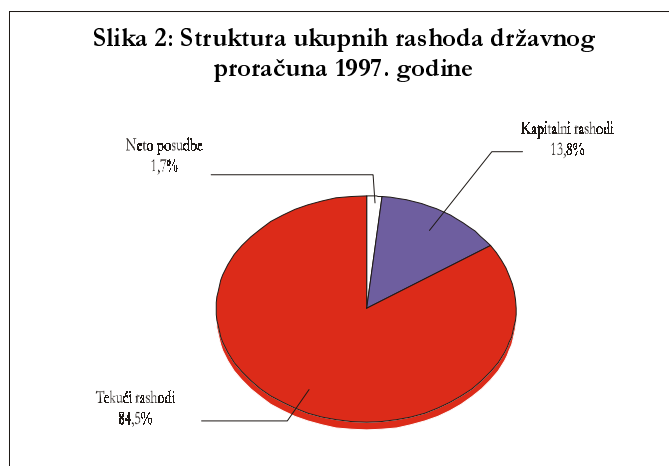
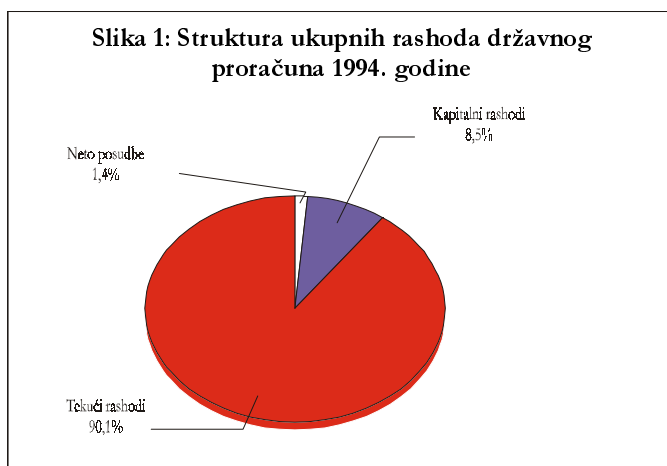
Ekonomski klasifikacija javnih izdataka podrazumijeva podjelu ukupnih izdataka, prema njihovim ekonomskim odlikama, na tekuće i kapitalne izdatke. Ekonomski klasifikacija, također, prikazuje kojim se transakcijama država služi u obavljanju svojih funkcija, te njezin utjecaj na tržište roba i usluga, financijsko tržište i distribuciju dohotka.

Tabela 1: Ukupni rashodi u razdoblju od 1994. - 1997. godine

(000 HRK)	1994	1995	1996	1997	Udio u BDP-u (%)			
					1994	1995	1996	1997
Ukupni rashodi i neto posudbe	22 598 774	28 696 186	31 501 501	35 006 314	25,84	29,17	29,37	29,29
Ukupni rashodi	22 282 792	28 475 583	30 972 816	34 395 182	25,48	28,94	28,88	28,78
Tekući	20 360 525	25 495 182	25 930 068	29 579 721	23,28	25,91	24,18	24,75
Kapitalni	1 922 267	2 980 401	5 042 748	4 815 461	2,20	3,03	4,70	4,03

U tabeli 1 prikazuje se kretanje osnovnih agregata državnih rashoda i njihovi udjeli u bruto domaćem proizvodu. Detaljna statistika rashodne strane središnjeg državnog proračuna prikazana je u prilogu. Pri analizi veličine i strukture državnih rashoda treba znati da je Hrvatska u promatranom razdoblju živjela u političkom okruženju obilježenom posljedicama ratne agresije na njezino područje te ratom u susjednoj Bosni i Hercegovini. Ovakvo okruženje nametnulo je pred Vladu RH zadatke i ciljeve koje ostale tranzicijske zemlje nisu i ne moraju financirati. Najveći utjecaj na kretanje ukupnih rashoda do 1995. godine ostvarivali su izdatci za obranu, te stoga, kao što pokazuje slika 1, ukupnim izdancima dominiraju tekući izdatci. Međutim, nakon što je 1995. godine u pravni sustav Republike Hrvatske reintegriran najveći dio područja koje su držali pobunjeni Srbi, mijenja se struktura ukupnih, ali i tekućih rashoda u skladu s mirnodopskim potrebama. Promjene u strukturi ukupnih rashoda jasno su vidljive na slici 2. Nakon 1995. godine u strukturi ukupnih rashoda raste udio kapitalnih rashoda, zbog potreba obnove ratom razrušenih područja i financiranja izgradnje infrastrukture. Već u 1996. godini zaustavlja se daljnji nominalni rast tekućih rashoda te se smanjio njihov udio u ukupnim rashodima smanjio na 84,5% u 1997. godini.

Ovakva kretanja omogućila su, kao što pokazuje tabela 1, nakon 1994. godine zaustavljanje daljnjeg rasta onog dijela javne potrošnje koji dolazi od središnjeg državnog proračuna. Kao što je prikazano u posljednjem poglavlju, konsolidirane bilance nedvosmisleno pokazuju da državni proračun nije generator niti trenda porasta veličine javnog sektora, niti konsolidiranog manjka javnog sektora.

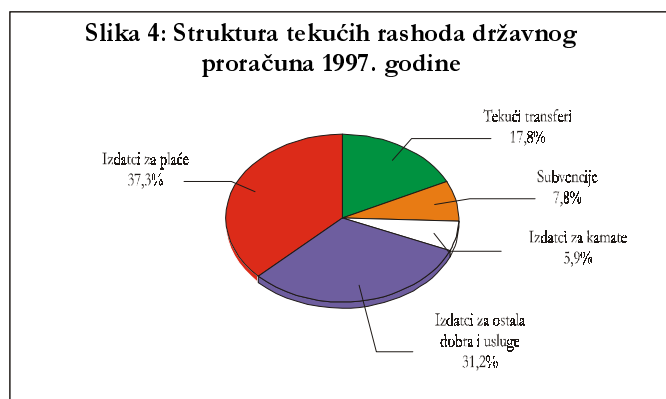
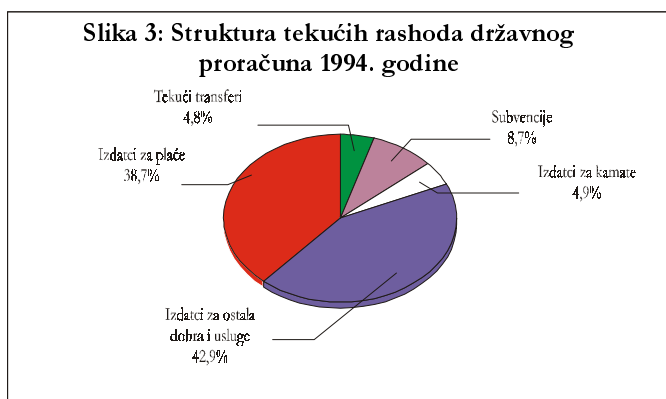
1.1. Kretanje najvažnijih komponenti tekućih izdataka

Sa smanjivanjem udjela tekućih izdataka u ukupnim proračunskim rashodima, istodobno se mijenjala i njihova struktura. Tabela 2 prikazuje kretanje osnovnih komponenti tekućih izdataka, dok slike 3 i 4 prikazuju promjene u njihovoj strukturi.

Tabela 2: Tekući rashodi u razdoblju od 1994. - 1997. godine

(000 HRK)	1994	1995	1996	1997
Izdaci za dobra i usluge	16 613 749	20 743 529	19 623 107	20 263 325
- Plaće i nadnice	6 517 586	8 393 597	8 365 211	9 147 512
- Doprinosi poslodavaca	1 367 573	1 716 123	1 966 383	1 892 364
- Ostali izdaci za ostala dobra i usluge	8 728 590	10 624 809	9 291 513	9 223 449
Plaćanja kamata	1 002 506	1 392 084	1 217 618	1 737 016
Subvencije	1 762 667	1 809 780	2 076 847	2 307 071
Tekući transferi	981 603	1 558 789	3 012 496	5 272 309

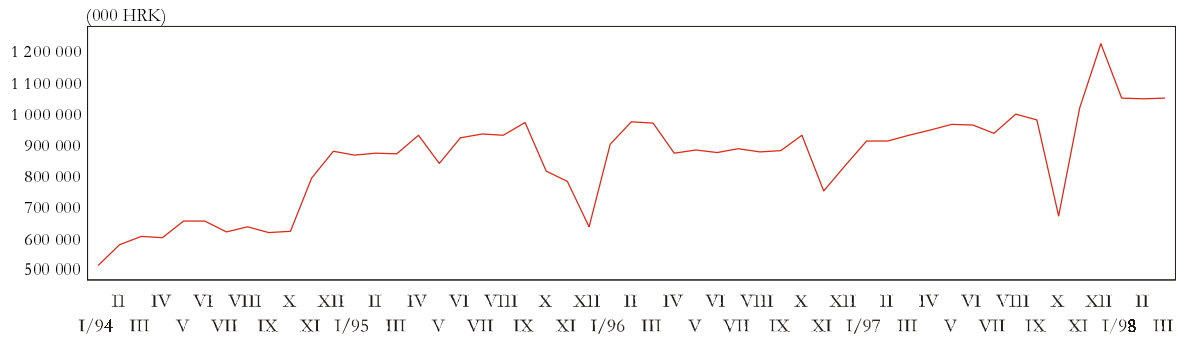
Osnovno obilježje u kretanju tekućih izdataka tijekom protekle četiri godine je pad izdataka za obranu nakon 1995. godine - što je vidljivo u kretanju stavke ostali izdaci za dobra i usluge - i rast izdataka vezanih uz socijalnu zaštitu umirovljenika, vojnih i civilnih stradalnika Domovinskog rata. Porast socijalne komponente proračuna rezultirao je porastom tekućih transfera za 93% u 1996. godini, odnosno za 75% u 1997. godini. Struktura tekućih rashoda, također, zorno pokazuje kako se reguliranje odnosa s međunarodnim financijskim

institucijama i preuzimanje hrvatskog dijela duga bivše države odrazilo u povećanju rashoda za kamate.

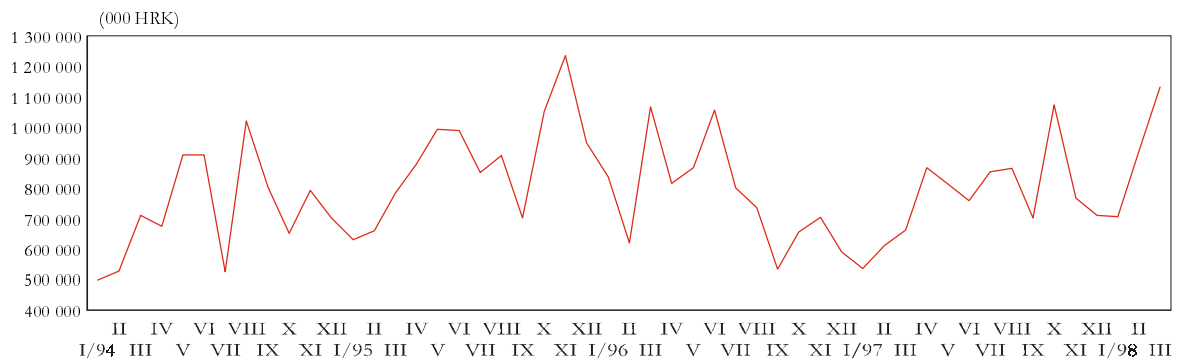
Slika 5 pokazuje mjesečno kretanje **mase bruto plaća** koja podrazumijeva plaće i nadnice državnih službenika, naknade zaposlenima, otpremnine, te doprinose poslodavaca. U 1994. godini rast nominalnih plaća državnih službenika je kao dio potpore stabilizacijskom programu bio zamrznut, ali su zbog deflacije cijena na kraju godine plaće ipak realno porasle. Visok rast plaća u 1995. godini posljedica je promjene metodologije obračuna plaća, tako da veličine fonda plaća u 1995. i 1994. godini nisu izravno usporedive. Međutim, u 1995. godini ipak se vodila manje restriktivna politika plaća kako bi se smanjila razlika između plaća državnih službenika i zaposlenih u ostalim sektorima ekonomije stvorena u 1993. i 1994. godini. Tijekom 1996. godine nije bilo bitnijih pomaka u kretanju mase plaća sve do nešto snažnijeg rasta u 1997. godini kojim se ponovo pokušalo suziti rastući jaz između plaća državnih službenika i plaća u ostalim dijelovima gospodarstva.

Slika 5: Bruto plaće korisnika državnog proračuna

Ostali izdatci za dobra i usluge obuhvaćaju sve izdatke države koji zajedno s plaćama čine stvarnu državnu potrošnju. Između ostalog ova stavka obuhvaća izdatke za obranu i policiju, izdatke za skrb o prognanicima, materijalne troškove korisnika državnog proračuna i sl. Kao što je već rečeno, ovi su izdatci do 1995. godine bili pod dominantnim utjecajem izdataka za obranu. Budući da se državni prioriteti nakon 1995. godine mijenjaju - i to prema mirnodopskim izdancima - bilježimo i nominalan i realan pad ove kategorije izdataka. Mjesečno kretanje ostalih izdataka za dobra i usluge prikazano je slikom 6.

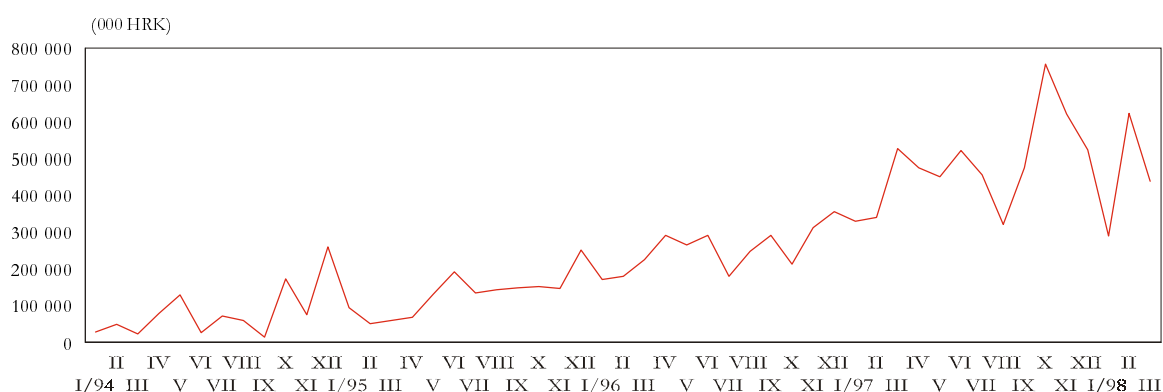
Slika 6: Ostali izdatci za dobra i usluge

Pod kategorijom tekućih izdataka, koji u 1996. i 1997. godini znatno rastu, podrazumijevamo **tekuće transfere**. Kretanje tekućih transfera nakon 1996. godine pod utjecajem je dviju vrsta transfera: transfera Mirovinskom fondu i transfera koji su vezani uz skrb vojnih i civilnih stradalnika Domovinskog rata. Transferi Fondu mirovinskog i invalidskog osiguranja posljedica su sve težeg funkcioniranja sadašnjeg sustava generacijske solidarnosti koji nije sposoban na učinkovit način odgovoriti na porast broja umirovljenika. Transferi Fondu mirovinskog osiguranja s osnova koje nisu u vezi sa skrbi o stradalnicima Domovinskog rata porasli su s 280 milijuna kuna (ili 0,3% BDP-a) u 1995. godini na 1 620 milijuna kuna (1,4% BDP-a) u 1997. godini. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja je, kako se vidi u posljednjem poglavlju gdje se prikazuju konsolidirani računi, postao jedan od osnovnih generatora konsolidiranog manjka pokazujući kako je nužna temeljita reforma sustava mirovinskog i invalidskog osiguranja.

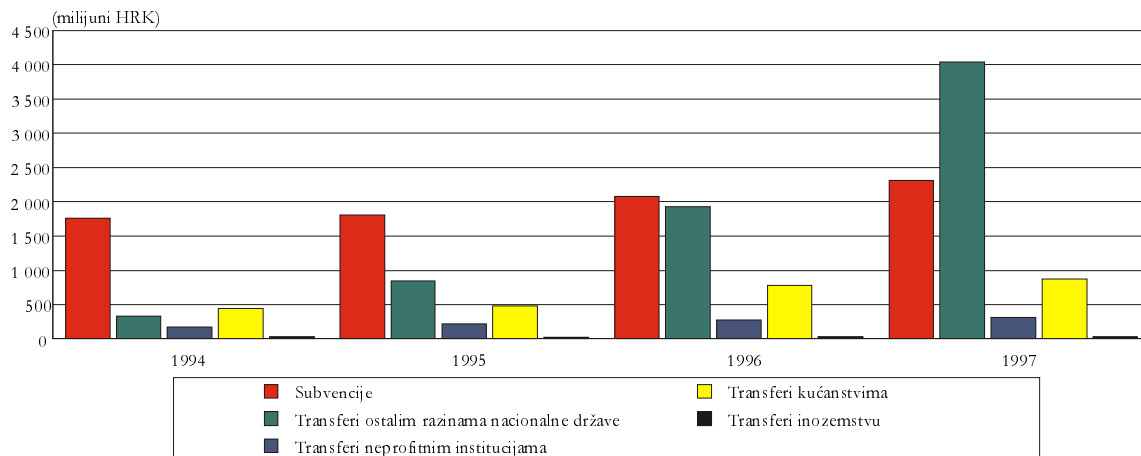
Druga bitna komponenta porasta ukupne veličine tekućih transfera su izdatci za skrb o stradalnicima Domovinskog rata koji su na stavci transfera dosegli iznos od 1,5% BDP-a u 1997. godini. Sveukupan je rezultat ovakvih kretanja porast tekućih transfera s 1,57% BDP-a u 1995. godini na 4,41% BDP-a u 1997. godini. Mjesečno kretanje rashoda za tekuće transfere prikazano je slikom 7.

Slika 7: Tekući transferi

Izdatci za subvencije su u proteklom četverogodišnjem razdoblju bili približno realno konstantni, a kretali su se na razini ispod 2% BDP-a. Najveća stavka u ukupnim subvencijama jesu subvencije javnom poduzeću “Hrvatske željeznice” koje čine preko 50% ukupnih izdataka za subvencije. Znatne subvencije “Hrvatskim željeznicama” posljedica su utjecaja rata na njihovo poslovanje. Naime, zbog agresije na Hrvatsku i ratnih zbivanja u Bosni i Hercegovini najveći se dio kapaciteta “Hrvatskih željeznica” tijekom protekle četiri godine nije koristio.

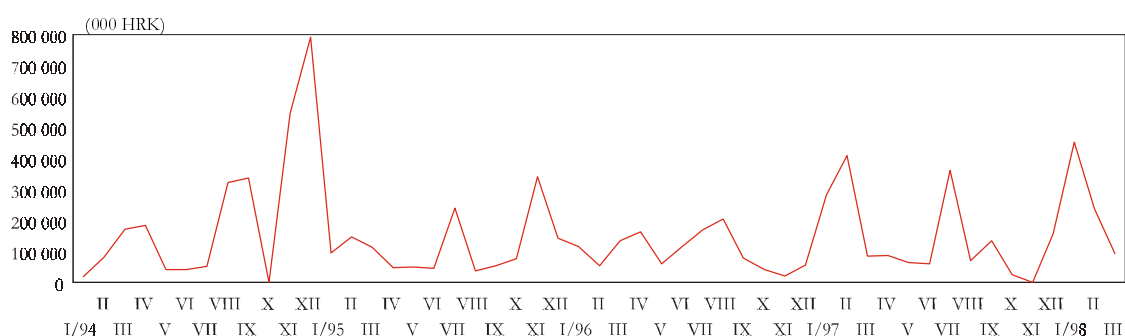
Slika 8: Subvencije i tekući transferi

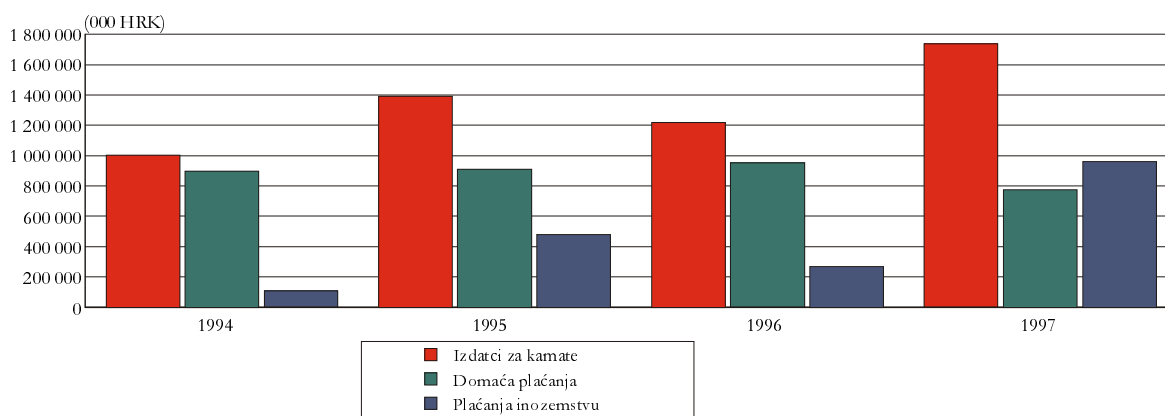
Odnosi u veličini i strukturi tekućih transfera i subvencija prikazani su slikom 8. Prosječno se 500 milijuna kuna svake godine troši na subvencioniranje poljoprivrede, a u 1997. godini se u Državnom proračunu pojavila i stavka potpore za restrukturiranje gospodarstva u iznosu od 214,8 milijuna kuna. Ova su sredstva utrošena za restrukturiranje poduzeća na ratom razrušenim područjima radi gospodarskog oporavka i povratka prognanika.

Unatoč tome što je po svim međunarodnim mjerilima Hrvatska nisko zadužena zemlja, **plaćene kamate**, odnosno fiskalni trošak javnog duga, postaje sve bitniji za državni proračun. Nakon što je tijekom 1996. godine Hrvatska potpuno regulirala odnose s međunarodnim financijskim institucijama i preuzela svoj dio dugova bivše države, izdatci za kamate su u 1997. bili 502 milijuna kuna veći nego u 1996. godini. Slika 9 prikazuje mjesečno kretanje ukupnih izdataka za kamate, dok se na slici 10 prikazuje odnos kamata plaćenih domaćim i stranim vjerovnicima.

Slika 9: Plaćanje kamata

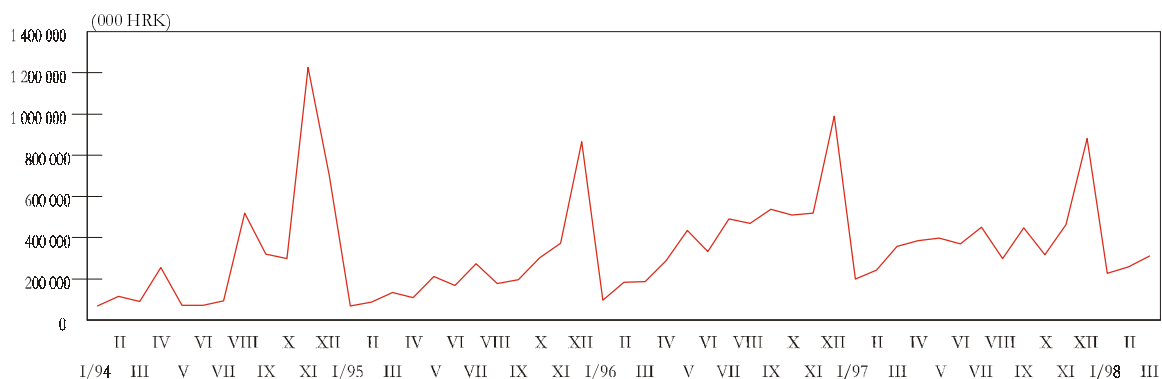
Slika 10: Izdatci za kamate domaćim i stranim vjerovnicima

1.2. Kretanje kapitalnih rashoda i neto posudbi

Kapitalni rashodi bilježe značajan porast u strukturi ukupnih rashoda tijekom protekle četiri godine. Njihov udio je u ukupnim izdancima porastao s 8,5% u 1994. godini na 13,5% u 1997. godini, odnosno njihov je udio u BDP-u porastao s 2,2% na 4,03% BDP-a. Kretanje kapitalnih rashoda u promatranom razdoblju u najvećoj je mjeri posljedica rasta izdataka za obnovu ratom razrušenih područja i intenzivne izgradnje prometnica. Kapitalni izdatci za obnovu porasli su s 454,7 milijuna kuna u 1994. godini (0,5% BDP-a) na 1 843 milijuna kuna u 1997. godini. Istodobno su izvršena određena ulaganja u izgradnju cestovne infrastrukture koja su u 1997. godini dosegla 926 milijuna kuna. Mjesečno je kretanje kapitalnih rashoda prikazano slikom 11.

Slika 11: Kapitalni rashodi

Promotrimo li preciznije strukturu kapitalnih rashoda, vidljivo je kako je određeni dio kapitalnih rashoda državnog proračuna transferiran privatnom sektoru u obliku izdataka za izgradnju kuća stradalnicima

Domovinskog rata, izdataka za obnovu ratom stradalih područja i slično. U 1997. godini ta je stavka iznosila preko 2 milijarde kuna, dok je s nešto manjim iznosom država izvršila svoje izravne kapitalne investicije. Od 1996. godine država u kapitalne projekte ulaže više od 4% bruto domaćeg proizvoda, što je svakako utjecalo i na kretanje investicija privatnog sektora. Naime, izračun bruto domaćeg proizvoda po metodologiji SNA (podatak Državnog zavoda za statistiku) pokazuje da su ukupne investicije rasle 14% u 1995. godini i 37,2% u 1996. godini, što je za zemlju u tranziciji poželjan i prijeko potreban trend želi li u nekom dugoročnijem razdoblju dostići standard visoko razvijenih zemalja.

Neto posudbe predstavljaju uglavnom sredstva koja država izdvaja za sanaciju bankarskog sustava, te sredstva za kreditiranje izgradnje vodoprivrednog sustava. U 1997. je godini izvršeno ukupno 611,1 milijun kuna neto posudbi, što je za 93,4% više nego u prvoj stabilizacijskoj godini. Država je time snažno utjecala na poboljšanje likvidnosti financijskog sustava. To se odrazilo i na kamatne stope koje su od 1996. godine znatno smanjene.

2. FUNKCIONALNA KLASIFIKACIJA IZDATAKA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Funkcionalna klasifikacija javnih izdataka jest klasifikacija funkcija države prema metodologiji Ujedinjenih naroda. Ova klasifikacija nije identična državnom računovodstvenom planu - koji je odraz organizacijske državne strukture - ali je korisna zbog mogućnosti usporedbe različitih zemalja, jer eliminira organizacijske promjene i razlike između pojedinih država. Funkcionalna podjela javnih izdataka dijeli izdatke prema vrstama državnih funkcija, a one se mogu svrstati u četiri veće skupine: (1) usluge opće države - javni red i sigurnost, vanjski poslovi, obrana zemlje, porezne usluge, politika zapošljavanja i sl.; (2) usluge zajednici i društvu - socijalna sigurnost i skrb, usluge stanovanja, rekreacijske usluge i usluge kulture, zdravstvene usluge i sl.; (3) ekonomske usluge - ekonomski razvoj, razvoj nerazvijenih regija, istraživanja, unaprjeđenje trgovine i sl.; (4) ostale usluge - emisija javnog duga, plaćanje kamata, transferi drugim razinama državne vlasti i slično. Tabela 3 prikazuje detaljnije raspodjele glavnih državnih funkcija i njihove udjele u bruto domaćem proizvodu. Nominalne vrijednosti rashoda po funkcionalnoj klasifikaciji prikazane su u prilogu.

Tabela 3: Funkcionalna klasifikacija javnih rashoda - udio u BDP-u (%)

	RASHODI	1994	1995	1996	1997
1.	Ukupni rashodi	25,48	28,94	28,88	28,78
1.	Opće javne službe	1,92	1,94	1,78	1,83
2.	Poslovi i usluge obrane	8,75	10,07	7,24	5,85
3.	Poslovi javnog reda i sigurnosti	3,25	3,41	3,46	3,49
4.	Poslovi i usluge obrazovanja	3,28	3,33	3,36	3,39
5.	Poslovi i usluge zdravstva	0,07	0,08	0,14	0,15
6.	Socijalno osiguranje i zaštita	2,91	3,24	4,11	5,40
7.	Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	0,53	1,37	2,43	1,73
8.	Rekreacijski, kulturni i religijski poslovi i usluge	0,35	0,44	0,37	0,45
10.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov, lov	0,75	0,52	0,51	0,52
11.	Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	0,22	0,26	0,36	0,58
12.	Poslovi i usluge prometa i veza	1,71	2,27	3,17	2,87
13.	Ostali ekonomski poslovi i usluge	0,31	0,23	0,28	0,54
14.	Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	1,44	1,79	1,65	1,98

Iz tabele je vidljiv trend kretanja pojedinih izdataka u bruto domaćem proizvodu, te politika restrukturiranja javnih izdataka k mirnodopskim i produktivnijim izdancima koji promoviraju i potiču rast. Ukupni rashodi bez neto posudbi već drugu godinu za redom bilježe pad udjela u BDP-u. U 1996. su godini, zbog rasta izdataka za sanaciju banaka ukupni rashodi s neto posudbama u odnosu na 1995. godinu povećali svoj udio u BDP-u. Osobito su važne dvije vrste izdataka, karakteristične za zemlju u poratnom razdoblju: obrana i socijalno osiguranje i zaštita. Kretanje ovih izdataka obrnuto je razmjerno nakon 1995. godine - udio izdataka za

obranu u BDP-u je smanjen za čak 4,22%, dok je udio izdataka za socijalnu zaštitu i skrb povećan za 2,16%. Pojedinačna analiza pojedinih funkcija središnje države slijedi u nastavku teksta.

2.1. Opće javne usluge

Godina	Izdatci za opće javne usluge (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	1 674 965	7,52	...
1995	1 911 166	6,71	14,10
1996	1 911 595	6,17	0,02
1997	2 182 768	6,35	14,19

Opće javne usluge pokrivaju izdatke za izvršne i zakonodavne organe, izdatke za financijske i fiskalne poslove, te izdatke za vanjske poslove, osim inozemne pomoći. Udio općih javnih usluga u BDP-u kroz cijelo promatrano razdoblje približava se 2% BDP-a. U strukturi ukupnih rashoda udio općih javnih usluga se smanjuje sa 7,52% u 1994. godini na 6,35% u 1997. godini.

2.2. Poslovi i usluge obrane

Godina	Izdatci za obranu (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	7 650 165	34,33	...
1995	9 910 927	34,81	29,55
1996	7 760 190	25,05	-21,70
1997	6 990 659	20,32	-9,92

U promatranom razdoblju smanjuju se izdatci za obranu i po apsolutnim i po relativnim pokazateljima. Najveća razina vojnih izdataka bila je u 1995. godini u vrijeme završnih vojno-redarstvenih akcija za oslobodjenje zemlje. U toj su godini vojni izdatci iznosili 9,9 milijardi kuna i predstavljali su 34,81% ukupnih javnih izdataka i 10,48% ukupno ostvarenog BDP-a. Nakon 1995. godine vojni izdatci se smanjuju, tako da su u 1996. godini oni nominalno smanjeni za 22%, a predstavljali su 25,05% ukupnih javnih izdataka i 7,49% bruto domaćeg proizvoda. U 1997. je godini nastavljena Vladina politika smanjenja vojnih izdataka. Tako su u 1997. godini vojni izdatci smanjeni za idućih 10% u apsolutnom iznosu u odnosu na 1996. godinu, što je smanjilo njihov udio u ukupnim javnim izdancima na 20,32%.

2.3. Poslovi javnog reda i sigurnosti

Ova državna funkcija pokriva sljedeće državne poslove:

- Poslove policije i zaštite od požara
- Poslove sudstva
- Ostale poslove javnog reda i sigurnosti

Godina	Izdatci javnog reda i sigurnosti (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	2 841 432	12,75	...
1995	3 351 489	11,77	17,95
1996	3 714 158	11,99	10,82
1997	4 169 881	12,12	12,27

Izdatci javnog reda i sigurnosti tijekom promatranog razdoblja pokazuju neznatne fluktuacije u relativnim pokazateljima. U 1994. godini ova kategorija izdataka predstavljala je 12,75% ukupnih izdataka i 3,25% BDP-a. U 1997. godini ti izdatci smanjuju svoje sudjelovanje u ukupnoj strukturi izdataka i iznose 12,12%.

2.4. Poslovi i usluge obrazovanja

Godina	Izdatci za poslove i usluge obrazovanja (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	2 864 662	12,86	...
1995	3 277 776	11,51	14,42
1996	3 599 830	11,62	9,83
1997	4 050 800	11,78	12,53

Poslovi i usluge obrazovanja pokrivaju sljedeće aktivnosti:

- Poslovi i usluge vezani za predškolsko i osnovno obrazovanje
- Poslovi i usluge srednjeg obrazovanja
- Poslovi i usluge visokoškolskog obrazovanja

Tijekom promatranog razdoblja poslovi i usluge obrazovanja predstavljali su približno 12% ukupnih javnih izdataka državnog proračuna. Udio ovih izdataka u BDP-u se neznatno povećava tijekom promatranog razdoblja. Tako je udio ove kategorije izdataka u BDP-u u 1994. godini iznosio 3,36%, a u 1997. godini se povećao na 3,39% BDP-a.

2.5. Poslovi i usluge zdravstva

Godina	Izdatci za poslove i usluge zdravstva (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	57 245	0,26	...
1995	78 167	0,27	36,55
1996	151 619	0,49	93,97
1997	184 758	0,54	21,86

Iz prikaza je vidljiva neznatna uloga ove državne funkcije na središnjoj državnoj razini. Ova državna funkcija odvija se najvećim dijelom preko izvanproračunskog fonda zdravstvenog osiguranja. Na središnjoj državnoj razini ova kategorija izdataka pokriva transferna plaćanja prema Fondu zdravstvenog osiguranja i dijelom kapitalne izdatke za održavanje i izgradnju zdravstvenih institucija.

2.6. Socijalno osiguranje i zaštita

Godina	Izdatci za poslove osiguranja i zaštite (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	2 547 002	11,43	...
1995	3 185 789	11,19	25,08
1996	4 408 288	14,23	38,37
1997	6 451 998	18,76	46,36

Poslovima i uslugama socijalnog osiguranja i zaštite država provodi svoju redistributivnu ulogu. Po svom udjelu u ukupnim rashodima ovi su izdatci trenutačno jedna od bitnijih državnih funkcija. Poratno razdoblje uvjetovalo je znatan porast izdataka za socijalno osiguranje i zaštitu. Tako je udio ove kategorije izdataka u 1994. godini iznosio 11,43% ukupnih javnih izdataka središnjeg državnog proračuna ili 2,91% BDP-a, dok je u 1997. godini ta kategorija izdataka povećana na 18,76% ukupnih izdataka ili 5,40% BDP-a. U ovoj se kategoriji državnih funkcija nalaze i transferi mirovinskom sustavu za vojne mirovine, vojne i obiteljske invalidnine, izdatci za skrb prognanika i izbjeglica, te sredstva za program socijalne skrbi, stoga ne iznenađuje rast ovih izdataka u posljednje dvije godine.

2.7. Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti

Godina	Izdatci za poslove stanovanja i komunalnih djelatnosti (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	462 741	2,08	...
1995	1 343 216	4,72	290,27
1996	2 602 722	8,40	193,77
1997	2 069 451	6,02	79,51

Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti tijekom promatranog razdoblja pokazuju tendenciju porasta. U 1996. se godini ovi izdatci dupliraju u apsolutnom iznosu i predstavljaju 8,40% ukupnih javnih izdataka i 2,43% BDP-a. Ova kategorija izdataka najvećim dijelom pokriva obnovu kuća za povratnike, te izgradnju stanova za stradalnike Domovinskog rata i ratne vojne invalide. U 1997. se godini ovi izdatci smanjuju i u apsolutnom i u relativnom iznosu. Ovi se izdatci smanjuju zbog njihova uklapanja u zadano proračunsko ograničenje, te zbog upotrebe nekih drugih instrumenata za obnovu kao što su dionice u portfelju Fonda za privatizaciju. U 1997. godini izdatci stanovanja i komunalnih djelatnosti predstavljaju 6,02% ukupnih javnih izdataka i 1,73% BDP-a.

2.8. Rekreativski, kulturni i religiozni poslovi i usluge

Godina	Izdatci za rekreacijske, kulturne i religiozne poslove i usluge (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	308 960	1,39	...
1995	430 115	1,51	139,21
1996	410 711	1,33	95,49
1997	539 479	1,57	131,35

Izdatci za rekreacijske, kulturne i religiozne poslove sudjeluju s približno 0,5% u BDP-u, te predstavljaju 1,57% u strukturi ukupnih izdataka. Znatnije povećanje ove kategorije izdataka očekuje se u idućem razdoblju jer će politika javnih izdataka pri utvrđivanju prioriteta dati prednost ulozi kulture, športa i rekreacije.

2.9. Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov

Godina	Izdatci za poljoprivredu, šumarstvo, ribolov i lov (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	652 968	2,93	...
1995	511 479	1,80	78,33
1996	550 976	1,78	107,72
1997	616 317	1,79	111,86

Izdatci za poljoprivredu, šumarstvo, ribolov i lov najvećim dijelom odnose se na izdatke za subvencije u poljoprivredi te za poticanje razvitka poljoprivrede. Navedeni su se izdatci stabilizirali tijekom promatranog razdoblja na razini od oko 1,8% ukupnih izdataka središnjeg proračuna i 0,52% BDP-a.

2.10. Rudarstvo, industrija i građevinarstvo

Godina	Izdatci za rudarstvo, industriju i građevinarstvo (u 000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	192 398	0,86	...
1995	255 352	0,90	132,72
1996	381 307	1,23	149,33
1997	692 771	2,01	181,68

Ova kategorija izdataka pokriva najvećim dijelom izdatke za sanaciju i restrukturiranje industrije na ratom stradalim područjima, te dijelom sanaciju brodogradnje. U promatranom razdoblju očit je stalni porast ovih izdataka i u ukupnoj strukturi javnih izdataka i udjelom u BDP-u. Tako u 1997. godini ova kategorija izdataka iznosi 2,01% ukupnih izdataka središnjeg državnog proračuna i 0,58% BDP-a.

2.11. Poslovi i usluge prometa i veza

Godina	Izdatci za poslove i usluge prometa i veza (000 kn)	Udio u ukupnim izdancima (u %)	Stopa rasta (u %)
1994	1 498 506	6,72	...
1995	2 232 489	7,84	148,98
1996	3 404 954	10,99	152,52
1997	3 433 519	9,98	100,84

Ova kategorija izdataka obuhvaća izdatke za izgradnju i održavanje infrastrukture cestovnog, zračnog, željezničkog i vodenog prometa. Tijekom promatranog razdoblja zamjetno je jačanje ove državne funkcije koja se u posljednje dvije godine stabilizirala na razini od oko 10% ukupnih izdataka središnjeg državnog proračuna i oko 3% BDP-a. Ulaganje u prometnice hrvatska je Vlada, zbog pozitivne korelacije s gospodarskim rastom, odredila kao jedan od prioriteta svoje gospodarske politike.

IV. MJERE VIŠKA I MANJKA DRŽAVNOG PRORAČUNA

1. Ukupan manjak/višak i njegovo financiranje

Ukupan višak/manjak državnog proračuna izračunat je kao razlika ukupnih prihoda i ukupnih rashoda uvećanih za neto posudbe i predstavlja osnovnu mjeru pozicije fiskalne politike. Nakon viška od 0,62% bruto domaćeg proizvoda ostvarenog u 1994. godini središnji državni proračun bilježi manjak koji u 1997. godini doseže veličinu od 0,97% BDP-a. Tabela 1 prikazuje kretanje najvažnijih mjera viška/manjka državnog proračuna izraženih kao postotak BDP-a, dok se slikom 1 prikazuju apsolutni odnosi ostvarenih mjera viška/manjka državnog proračuna.

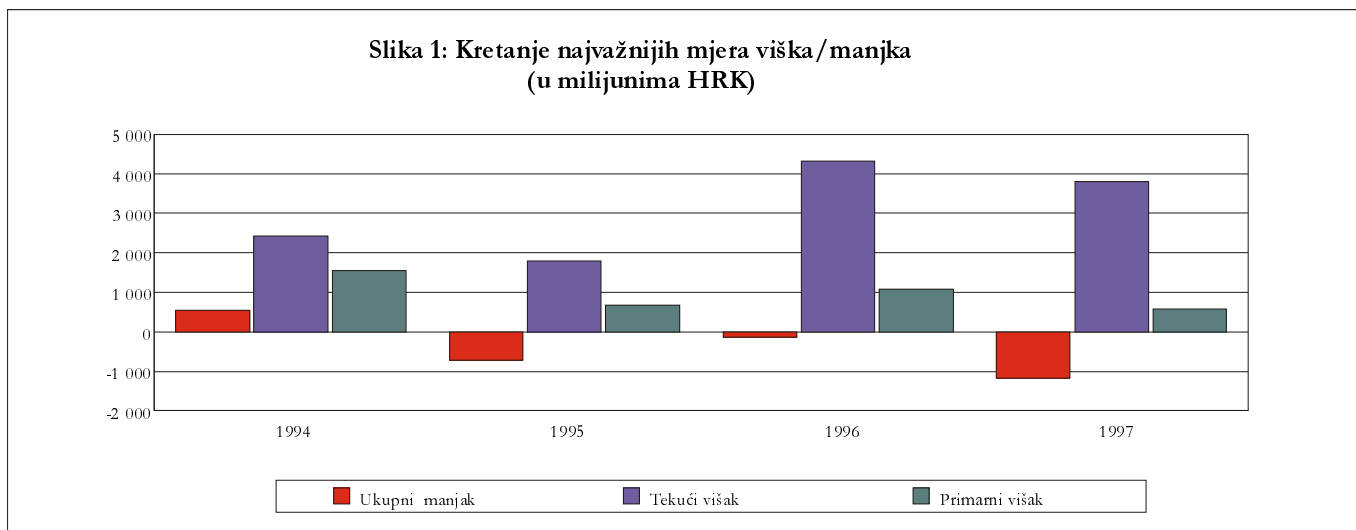
Tabela 1. Mjere manjka/viška državnog proračuna (% BDP-a)

	1994	1995	1996	1997
Ukupan manjak/višak¹	0.62	-0.73	-0.12	-0,97
Tekući manjak/višak²	2.78	1.82	4.02	3.18
Primarni manjak/višak³	1.77	0.69	1.01	0.48

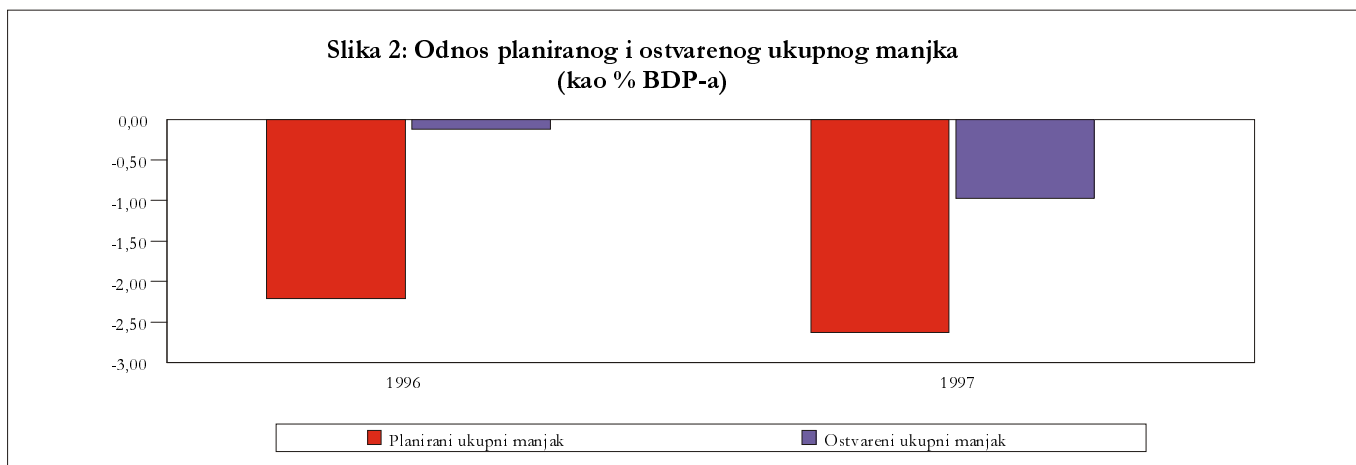
¹ Ukupan manjak/višak = Ukupni prihodi - Ukupni rashodi i neto posudbe

² Tekući manjak/višak = Tekući prihodi - Tekući rashodi

³ Primarni manjak/višak = Ukupan manjak bez isplata za kamate

Pokazuje se da je nakon razdoblja proračunskog viška i relativno uravnotežene fiskalne politike tijekom 1995. i 1996. godine, fiskalnu politiku u 1997. godini obilježila ekspanzivna politika. Istodobno, veličina ukupnog manjka ostvarenog u 1997. godini bitno je manja od planirane, što nedvojbeno pokazuje snagu i stupanj fiskalne discipline u državnom proračunu. Odnos planiranog i ostvarenog manjka državnog proračuna prikazan je slikom 2 i zorno pokazuje sposobnost nosilaca fiskalne politike da u cijelom promatranom razdoblju kretanje manjka prilagode dostupnim izvorima financiranja te aktualnim makroekonomskim kretanjima.

Manjak ostvaren u 1997. godini očekivana je i planirana posljedica stečene sposobnosti države da financira dio svojih potreba na međunarodnom tržištu kapitala pod relativno povoljnim uvjetima. Istodobno, određena ekspanzivnost fiskalne politike u državi koja je uspješno prevladala rat i mora obnoviti zemlju ima pozitivan učinak na rast gospodarstva. Iako se ukupan manjak ostvaren u 1997. godini može promatrati kao određena prekretnica u poziciji fiskalne politike, proračun za 1998. godinu pokazuje da su nosioci fiskalne politike i dalje odlučni održati i manjak državnog proračuna i konsolidirani manjak daleko ispod Maastrichtskog limita od 3%. Predviđeni manjak državnog proračuna u 1998. godini iznosi 1,52% BDP-a, a kretanja u proračunu u prvome kvartalu pokazuju kako će on i u 1998. godini biti znatno niži od planiranog. Struktura financiranja ukupnog manjka prikazano je tabelom 2.

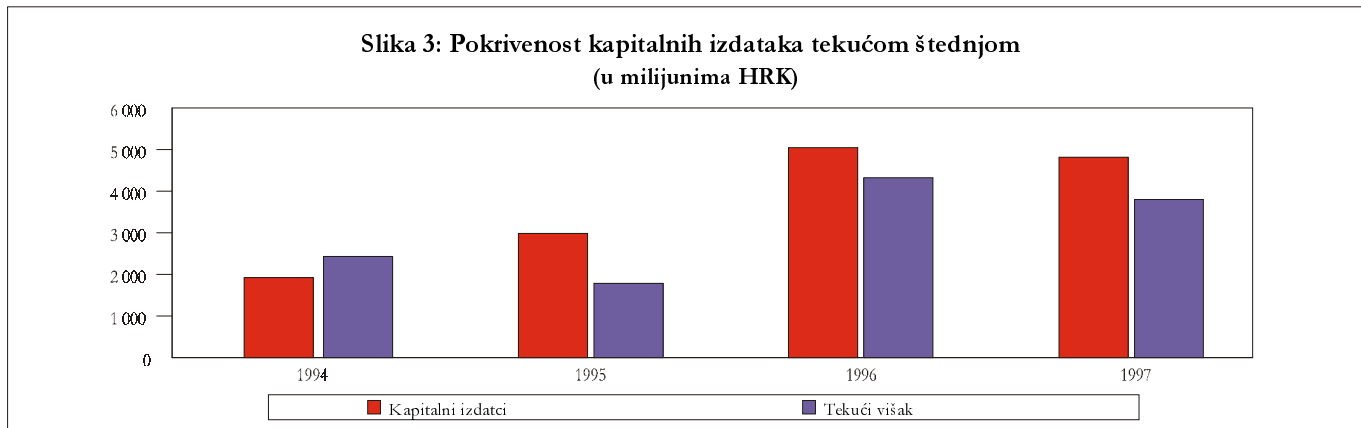
Tabela 2: Financiranje ukupnog manjka

(000 HRK)	1994	1995	1996	1997
Financiranje (1+2)	-543 858	715 407	134 020	1 160 191
1. Zaduzenje (a+b)	207 671	1 936 745	2 736 607	3 840 235
a) dugoročno	207 670	1 110 844	1 839 494	3 726 265
-strano	47 331	215 828	1 294 356	3 580 015
-domaće	160 339	895 016	545 138	146 250
b) kratkoročno	0	825 901	897 113	113 970
2. Otplate	-751 528	-1 221 338	-2 602 587	-2 680 044
-domaćeg duga	-751 528	-1 160 395	-1 574 963	-2 085 969
-vanjskog duga	0	-60 943	-1 027 624	-594 075

Tendencije u financiranju manjka odražavaju poboljšanu mogućnost pristupa Republike Hrvatske međunarodnom tržištu kapitala što je ponajprije posljedica reguliranja vanjskih obveza Republike Hrvatske (sporazumi s Londonskim i Pariškim klubom) i gotovo potpunog nestajanja njezina ratnog i političkog rizika. Ta je činjenica našla i svoj odraz u investicijskoj kreditnoj ocjeni Republike Hrvatske. Prema tome, u promatranome se razdoblju jasno vidi rast sposobnosti države da manjak financira dugoročnim zaduženjem u inozemstvu. Isto se tako pokazuje tendencija refinanciranja obveza po domaćem dugu s dugoročnim inozemnim kreditima koji su ujedno i jeftiniji izvor financiranja. Ovakve tendencije u financiranju manjka znače da država apsorbira sve manju količinu ponude domaćih kredita povećavajući na taj način raspoloživost domaćih kredita privatnom sektoru. U prilog tome govori i bilanca bankarskog sektora koja pokazuje apsolutni pad potraživanja prema državnome sektoru, ali i pad udjela ovih potraživanja u ukupnoj aktivi banaka. Na primjer, u 1994. je godini udio potraživanja banaka prema državi u ukupnoj aktivi banaka iznosio 32,8%, a u 1997. je taj isti udio pao na 18,01%. Međutim, potrebno je imati na umu da na ovaj način dolazi do promjene strukture javnoga duga u smjeru povećanja udjela vanjskog javnog duga u ukupnom javnom dugu.

2. Tekući višak - štednja državnog proračuna

Osim kretanja ukupnog viška/manjka, o kvaliteti fiskalne politike obavješćuje nas i tekući višak koji se još naziva i štednjom države. Tekući višak se izračunava kao razlika tekućih prihoda i rashoda proračuna i predstavlja osnovnu mjeru održivosti fiskalne politike. Postojanje tekućeg viška znači da je država sposobna uštedjeti dio svojih prihoda i iz vlastitih sredstava financirati dio investicija (kapitalnih rashoda). Omjer tekuće štednje i kapitalnih rashoda državnog proračuna prikazan je slikom 3.

Postojanje štednje državnog proračuna pokazuje da je u cijelom proteklom razdoblju državni proračun u određenoj mjeri pridonosio visini agregatne štednje u gospodarstvu i na taj način jačao domaću komponentu financiranja agregatnih investicija. Veličina ukupnog manjka i struktura njegova financiranja zajedno s visokim stupnjem pokrivenosti kapitalnih izdataka vlastitom štednjom, pokazuju da država za sada uspijeva financirati svoje investicije uz minimalno istiskivanje domaćih privatnih investicija.

3. Primarni višak/manjak

Primarni se manjak izračunava kao razlika između ukupnih prihoda i rashoda iz kojih su isključene kamate. Najjednostavnije rečeno, primarni manjak pokazuje je li i u kojoj je mjeri država sposobna plaćati kamate iz svojih tekućih prihoda. Postojanje primarnog manjka u suštini znači da se država jednim dijelom zadužuje i za plaćanje kamata. Pojava primarnog manjka znak je, stoga, slabosti u fiskalnoj politici. Međutim, kao što pokazuje teorija budžetskog ograničenja, kratkotrajna pojava primarnih manjaka ne mora biti znak neodržive fiskalne politike, ali moguću pojavu primarnih manjaka mora slijediti niz primarnih višaka. Postojanje niza primarnih višaka smanjuje mogućnost da se poveća zaduženost države čime se u dugom roku najbolje osigurava mogućnost pada poreznog opterećenja te potpora makroekonomskoj stabilnosti. Sposobnost hrvatske fiskalne politike da u cijelom promatranom razdoblju osigura određeni primarni višak još je jedan znak dugoročno održive i stabilne fiskalne politike. Na ovaj način sadašnja fiskalna politika na najbolji način oblikuje temelje održive i zdrave buduće fiskalne politike.

V. INVESTICIJSKA KREDITNA OCJENA

Krajem 1996. godine tri najpoznatije svjetske agencije za ocjenu kreditne sposobnosti počele su proces ocjene kreditne sposobnosti Republike Hrvatske. Kreditna ocjena je zatražena od agencija Standard & Poor i IBCA, dok je agencija Moody's Investor Service otpočela proces ocjene bez eksplicitnog hrvatskog zahtjeva. Sve tri agencije bile su jedinstvene u svojoj ocjeni kreditne sposobnosti Hrvatske te su joj dodijelile početkom 1997. godine investicijsku kreditnu ocjenu. Kao što pokazuje tabela 1, investicijska kreditna ocjena svrstala je Hrvatsku u skupinu naprednijih tranzicijskih zemalja zajedno s Poljskom i Mađarskom. Investicijskom ocjenom agencije za ocjenu kreditne sposobnosti vrlo su pozitivno ocijenile političku stabilnost zemlje, njezinu ekonomsku politiku i rezultate postignute u strukturnim reformama u proteklih pet godina. Investicijska kreditna ocjena zaokružila je proces regulacije odnosa Hrvatske s vanjskim kreditorima i otvorila joj vrata međunarodnog tržišta kapitala.

Tabela 1: Usporedba dugoročnih kreditnih ocjena

ZEMLJA	S&P	Moody's	Fitch-IBCA	JBRI
ČEŠKA	A	Baa1	BBB+	A-
GRČKA	BBB-	Baa1	BBB	A
HRVATSKA	BBB-	Baa3	BBB-	BBB
MAĐARSKA	BBB-	Baa3	BBB	BBB+
POLJSKA	BBB-	Baa3	BBB	-
SLOVENIJA	A	A3	A-	-
SLOVAČKA	BBB-	Ba1	BBB-	BBB

Krajem 1997. godine Hrvatska je zatražila ocjenu kreditne sposobnosti i od japanske agencije The Japan Bond Research Institute - JBRI. Dobivena je, također, investicijska ocjena (BBB) koja je za jedan stupanj viša od ocjene prethodno spomenutih američkih i europskih agencija.

Tabela 2: Pregled kreditnih ocjena Hrvatske

	Dugoročna ocjena strana valuta	Dugoročna ocjena domaća valuta	Kratkoročna ocjena strana valuta	Kratkoročna ocjena domaća valuta
Moody's Investors Service	Baa3	-	P-3	
Standard & Poors	BBB-	A-	A3	A2
IBCA	BBB-	A-	A3	
JBRI	BBB	-	-	-

VI. JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE

Javni dug Republike Hrvatske, prikazan u ovom izvješću, sastoji se od dugova hrvatske države i državnih tijela prema hrvatskim rezidentima, te dugova hrvatske države i državnih tijela prema inozemstvu. U prikaz javnog duga u ovom izvješću nije uključen prikaz kretanja i visine državnih jamstava.

Pri razmatranju javnog duga Republike Hrvatske potrebno je uvijek imati na umu posebnosti njegova nastanka. Najveći dio javnog duga nastao je ili preuzimanjem dijela dugova bivše SFRJ (prema Londonskom i Pariškom klubu, odnosno službenim kreditorima) ili kao posljedica raspada bivše SFRJ (stara devizna štednja, JDA, JDB obveznice). Tek manji dio ukupnoga javnog duga originalni je dug samostalne Hrvatske. U nastavku se stoga prikazuju osobine unutarnjeg i vanjskog javnog duga, dok je posebno poglavlje posvećeno razvoju odnosa s međunarodnim financijskim institucijama.

1. STRUKTURA UNUTARNJEG DUGA

Struktura unutarnjega javnog duga i stanje 31. prosinca 1996. godine prikazano je tabelom 1. Stanje duga u razdoblju od 1991. do 1996. godine prikazano je u njemačkim markama kako bi se osigurala usporedivost podataka za visoko inflatorne godine od 1991. do 1993. Iz istog je razloga najveći dio unutarnjeg duga nastalog tijekom 1991., 1992. i 1993. godine, originalno iskazan u njemačkim markama što dodatno opravdava postojanje ove tablice. U nastavku će stanje duga krajem 1997. godine, isto kao i plan budućih otplata, biti prikazani u kunama.

1.1. Stara devizna štednja i uz nju vezani elementi unutarnjeg duga

Najveća komponenta unutarnjeg duga je tzv. stara devizna štednja. Hrvatska je izbačena iz monetarnog sustava bivše SFRJ u lipnju 1991. godine odlukom tadašnje Narodne banke Jugoslavije. Na ovaj su način prekinute sve veze između hrvatskih poslovnih banaka i bivše središnje banke. Jedna od praktičnih posljedica ovakve odluke bivše Narodne banke Jugoslavije bila je i nemogućnost hrvatskih poslovnih banaka da ostvare potraživanja prema NBJ za deponirane devizne depozite građana. Naime, u SFRJ su poslovne banke bile dužne deponirati devizna sredstva u NBJ te su zauzvrat dobivale protuvrijednost u tadašnjoj domaćoj valuti.

Raspadom SFRJ, hrvatske poslovne banke su na ime deponiranih deviznih sredstava imale potraživanja od bivše NBJ. Kako su ova sredstva istodobno predstavljala štedno-devizne depozite hrvatskih građana, Vlada je krajem 1991. godine donijela Uredbu o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske.² Točnije, u javni su dug pretvoreni devizni depoziti građana kod banaka koje su na području Republike Hrvatske poslovale 27. travnja 1991. godine, uvećani za pripadajuće kamate u 1991. godini.

Nakon donošenja Uredbe proveden je postupak utvrđivanja visine potraživanja hrvatskih poslovnih banaka od bivše NBJ, kojim je utvrđeno da se ta potraživanja kreću u iznosu od 5,034 milijarde njemačkih maraka. Navedeni iznos potraživanja zamijenjen je obveznicama Republike Hrvatske koje se amortiziraju u 20 polugodišnjih rata, gdje je prva rata dospjela 30. lipnja 1995. godine, a posljednja dopijeva 30. lipnja 2005. godine. Obveznice su izdane uz kamatnu stopu od 5%. Kamate se obračunavaju počevši od 1. siječnja 1992. godine, a isplaćuju dva puta godišnje - 30. lipnja i 31. prosinca počevši od 30. lipnja 1992. Kamate i glavnica dospjele 30. lipnja isplaćuju se u srpnju, dok se kamate i glavnica dospjele 31. prosinca isplaćuju u siječnju.

Osim čekanja da im se u 20 polugodišnjih rata isplati devizna štednja, građanima je omogućeno da od banaka zatraže obveznice koje je bankama izdala Republika Hrvatska. Ovako primljenim obveznicama građani su mogli kupovati stanove u društvenom vlasništvu na koje su imali stanarsko pravo, te dionice i udjele u poduzećima. Za iznos depozita koje su građani zamijenili za obveznice, banke su smanjile svoju ukupnu obvezu prema građanima. Paralelno s time, banke su za isti iznos smanjile svoja potraživanja prema državi po osnovi primljenih obveznica.

² Uredba o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug RH, Narodne novine br. 71/91, 3/92, 12/92, 71/92, 58/93. Konačno 25. studenog 1993. stupio je na snagu Zakon o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, Narodne novine br. 103/93.

Tabela 1: Stanje unutarnjeg duga krajem godine (u milijunima njemačkih maraka)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1. Stara devizna štednja	5 033,90	4 653,61	3 989,68	3 245,91	2 796,28	2 382,75
2. Velike obveznice (ukupno)	1 550,09	1 597,28	1 420,03	1 360,72	1 301,42	1 087,37
2.1 Velike obveznice I						445,07
2.2 Velike obveznice II						219,97
2.3 Velike obveznice III						208,95
2.4 Velike obveznice IV						213,38
3. Obveznice 93			107,37	89,48	53,69	17,90
4. Obveznice 94-1				47,61		
5. Obveznice 94-2					9,66	
6. Obveznice JDA					153,70	128,08
7. Obveznice JDB						147,10
8. Obveznice za obnovu			16,25	10,87	7,96	7,32
9. Zajam I HNB		31,31	4,08	4,27	3,78	3,48
10. Zajam III HNB					100,33	54,44
11. Obveznice Agencije za restrukturiranje banaka - ukupno						736,59
11.1 Sanacija banaka DAB I (RB, SB)						313,06
11.2 Sanacija banaka DAB II (PBZ-DEM)						86,38
11.3 Sanacija banaka DAB III (PBZ-KN)						216,51
11.4 Sanacija banaka DAB IV(PBZ-KN)						120,64
I UKUPNO						
Dugoročni unutarnji dug (1 - 11)	6 583,99	6 282,20	5 537,41	4 758,86	4 426,82	4 565,03
II TREZORSKI ZAPISI						76,39
SVEUKUPNO						
Dugoročni i kratkoročni dug (I + II)	6 583,99	6 282,20	5 537,41	4 758,86	4 426,82	4 641,42

Mogućnošću da oročeni depozit kod banke - "staru deviznu štednju" - zamijene za obveznice unovčive u kupovini stanova, dionica i udjela u poduzećima, građani su se koristili u velikoj mjeri. Rezultat konverzije "stare devizne štednje" u obveznice koje je bankama izdala država bilo je smanjenje ukupnog duga po staroj deviznoj štednji za 2,084 milijardi njemačkih maraka u razdoblju od travnja 1991. do lipnja 1995. godine. Naime, na dan dospijeca prve dvadesetine stare devizne štednje - 30. lipnja 1995. godine - stanje duga po "staroj deviznoj štednji" iznosilo je 2,950 milijardi maraka, što je 2,084 milijarde njemačkih maraka manje od stanja "stare devizne štednje" preuzete u javni dug.

Za kamate po "staroj deviznoj štednji", dospjele na naplatu 1. srpnja 1993. godine, Republika Hrvatska izdala je obveznice koje su amortizirane u šest polugodišnjih rata od kojih je prva dospjela na naplatu 1. srpnja 1994. godine. U tabeli 1 ove se obveznice nazivaju **Obveznice 93**. **Obveznice 93** isplaćene su potpuno u 1997. godini.

Na isti je način i isplata kamata dospjelih 31. prosinca 1993. godine i 30. lipnja 1994. godine djelomično refinancirana izdavanjem obveznica - **Obveznice 94 -1** i **Obveznice 94-2** koje su potpuno isplaćene.

Radi osiguranja isplate prvog od dvadeset anuiteta po glavnici "stare devizne štednje" koji je dospio 30. lipnja 1995. godine, Republika Hrvatska je, također, izdala obveznice tzv. **JDA obveznice** u iznosu od 153 700 000 njemačkih maraka što je po tadašnjem tečaju iznosilo 554 549 600 kn.³ JDA obveznice izdane su uz kamatu od 12% godišnje i amortiziraju se u šest jednakih polugodišnjih anuiteta, od kojih je prvi dospio na naplatu 1.

³ Odluka o izdavanju obveznica Republike Hrvatske za refinanciranje prvog obroka javnog duga dospjelog 30. lipnja 1995. godine, Narodne novine, br. 85 od 23. listopada 1995.

rujna 1996. godine. Posljednji anuitet za isplatu JDA obveznica dospjet će na naplatu 1. ožujka 1999. godine. Istodobno, banke su građanima - imaocima "stare devizne štednje" - isplatile prvu dvadesetinu oročenih depozita "stare devizne štednje" u devizama. Postojala je, također, mogućnost da štediše s depozitom većim od 20 000 DEM mogu od banke tražiti da im se za otplatu prve dvadesetine stare devizne štednje preda odgovarajući broj JDA obveznica. Svi do sada dospjeli anuiteti po JDA obveznicama, uredno su otplaćeni iz državnog proračuna. Kao što pokazuje tabela 2, stanje duga po JDA obveznicama iznosilo je na dan 31. prosinca 1997. godine 270 590 000 kuna odnosno 76,85 milijuna njemačkih maraka.

Tabela 2: Stanje unutarnjeg duga na dan 31. prosinca 1997. godine (u milijunima HRK)

Dug po osnovi:	Iznos	Dospijeće	Kamatna stopa (%)
Stara devizna štednja	7 093,3	2005	5,00%
Velike obveznice I	1 462,6	2011	
Velike obveznice II	744,2	2011	7,20%
Velike obveznice III	722,2	2012	7,20%
Velike obveznice IV	643,6	2000	12,00%
Obveznice JDA	270,6	1999	12,00%
Obveznice JDB	345,3	1999	8,00%
Obveznice za obnovu	19,3	2003	7-10%
Eurokunske obveznice	300,0	1998	12,50%
Sanacija banaka - DAB I (RB, SB)	1 084,6	2007	6,00%
Sanacija banaka - DAB II (PBZ-DEM)	297,4	2012	5,00%
Sanacija banaka - DAB III (PBZ-KN)	756,3	2012	7,20%
Sanacija banaka - DAB IV (PBZ-KN)	419,8	2012	5,00%
UKUPNO - dugoročni dug	14 159,1		
Trezorski zapisi	449,6		
UKUPNO DUGOROČNI I KRATKOROČNI DUG	14 608,7		

Na isti je način isplata drugog anuiteta za glavnicu "stare devizne štednje" dospjelog 31. prosinca 1995. godine, također, osigurana izdavanjem obveznica - **Obveznice JDB**, u iznosu od 147 100 000 DEM, što je po tadašnjem tečaju iznosilo 545 137 890,00 kuna.⁴ Obveznice serije JDB izdane su uz kamatu od 8% godišnje koje su se počele obračunavati od 1. siječnja 1996. godine. JDB obveznice se otplaćuju u šest jednakih polugodišnjih anuiteta od kojih je prvi dospio na naplatu 1. travnja 1997. godine, a posljednji će dospjeti na naplatu 1. listopada 1999. godine. Banke su građanima - imaocima "stare devizne štednje" - isplatile i drugu dvadesetinu oročenih depozita "stare devizne štednje" u devizama. Postojala je, također, mogućnost da štediše s depozitom većim od 19 000 DEM mogu od banke zatražiti da im za otplatu prve dvadesetine stare devizne štednje preda odgovarajući broj JDB obveznica. Sredstva za otplatu do sada dospjelih anuiteta po JDB obveznicama osigurana su u državnom proračunu i redovito su otplaćena imaocima obveznica. Stanje duga po JDB obveznicama iznosilo je 31. prosinca 1997. godine 345 331 000 kuna.

I obveznice serije JDA i obveznice serije JDB uvrštene su u kotaciju Zagrebačke burze. Obveznice serije JDA, odnosno serije JDB, mogu se koristiti za kupovinu dionica i udjela od Hrvatskog fonda za privatizaciju i Hrvatskog mirovinskog osiguranja d.d. Zagreb. U skladu s tim, dugovanje Republike Hrvatske po ovim obveznicama prestaje kada ih na ime kupnje dionica i udjela u poduzećima preuzme Hrvatski fond za privatizaciju.

⁴ Odluka o izdavanju obveznica Republike Hrvatske serije JDB za refinanciranje drugog obroka javnoga duga dospjelog 31. prosinca 1995. godine, Narodne novine br. 85, 8. svibnja 1996. godine

Nakon što je prvi i drugi anuitet “stare devizne štednje” isplaćen na opisani način, ostali dospjeli anuiteti otplaćeni su iz državnog proračuna. Stanje duga po “staroj deviznoj štednji” na dan 31. prosinca 1997. godine iznosilo je 7 093 300 000 kuna (tabela 2) dok se amortizacijski plan daljnje otplate kamata i glavnice prikazuje tabelom 3.

1.2. Velike obveznice

Drugu veliku komponentu unutarnjeg javnog duga čine tzv. **Velike obveznice** izdane 1991. godine u nominalnom iznosu od 1 550 090 000 njemačkih maraka.⁵ Obveznice su izdane poduzećima iz oblasti gospodarske infrastrukture, poduzećima izvoznicima kapitalnih dobara, poduzećima izvođačima investicijskih radova u inozemstvu, drugim izvoznicima, te proizvođačima osnovnih poljoprivrednih proizvoda kako bi se podmirile njihove obveze prema bankama. Za iznos obveznica koje je primilo pojedino poduzeće povećan je ulog Republike Hrvatske u njegovu trajnom kapitalu. Iznos obveznica koje je dobilo pojedino poduzeće utvrdila je Vlada nakon što su njezina tijela ocijenila programe sanacije i restrukturiranja koje su ta poduzeća predložila. Te se obveznice nalaze danas u portfelju 20 poslovnih banaka.

U 1996. godini Velike obveznice su podijeljene na Velike obveznice I, Velike obveznice II, Velike obveznice III i Velike obveznice IV. Ovakva je podjela Velikih obveznica bila tehničkog karaktera i napravljena je nakon sanacije Riječke, Splitske i Privredne banke. Naime, ovim su bankama u procesu sanacije izdane zamjenske obveznice za potraživanja koja su s osnova Velikih obveznica imale prema državi. Velike obveznice I obuhvaćaju, prema tome, Velike obveznice koje danas drže sve banke osim Riječke, Splitske i Privredne. Velike obveznice II obuhvaćaju Velike obveznice u portfelju Riječke i Splitske banke, dok Velike obveznice III i IV obuhvaćaju Velike obveznice u portfelju Privredne banke.

Velike obveznice glase na ime i izdane su na rok od 20 godina, a otplaćuju se u 40 polugodišnjih anuiteta. S obzirom na to da su ove obveznice izdane u vrijeme visoke inflacije, uvjeti njihova izdavanja su specifični. Ove obveznice u principu ne nose kamatu, ali se polugodišnje obavlja revalorizacija ostatka duga po ovim obveznicama. Revalorizacija se vrši indeksom cijena proizvođača industrijskih proizvoda.

Stanje duga po ovim obveznicama na dan 31. prosinca 1997. godine prikazano je tabelom 2, dok se u tabeli 3 vidi plan otplate glavnice i kamata.

1.3. Obveznice za obnovu

Obveznice za obnovu izdane su tijekom 1992. i 1993. godine kako bi se prikupila sredstva za financiranje obnove gospodarskih, sakralnih objekata i objekata kulturne baštine uništenih ratom.⁶ Obveznice za obnovu izdane su u tri emisije. Prva je emisija izdana 1. siječnja 1992. godine i denominirana je u njemačkim markama i američkim dolarima. U prvoj emisiji izdano je obveznica u vrijednosti 50 000 000 njemačkih maraka s kamatnom stopom od 9,25% godišnje i 30 000 000 USD s kamatnom stopom od 8% godišnje. U drugoj emisiji izdane su obveznice u vrijednosti od 10 000 000 kanadskih dolara s kamatnom stopom od 7% godišnje. Treća je emisija bila 1. veljače 1993. godine u iznosu od 25 000 000 australskih dolara s kamatom od 10%.

Uvjeti su izdanja bili sljedeći: otplata glavnice u 10 polugodišnjih rata gdje je prva rata dospjela nakon dvogodišnjeg počeka. Kuponska stopa je određena prema kretanju kamata na državne obveznice zemalja u čijoj valuti su obveznice, uvećane za maržu od 1%. Kupci ovih obveznica uživali su određene pogodnosti pri kupnji. Hrvatski državljani s prebivalištem u Hrvatskoj imali su popust od 10% pri kupnji, dok je taj popust za hrvatske državljane s prebivalištem u inozemstvu iznosio 20%. Nadalje, kupci obveznica imali su pravo umanjiti osnovicu poreza na dobit za 5% nominalne vrijednosti kupljenih obveznica u godini u kojoj su obveznice uplaćene. Fizičke osobe su imale pravo umanjiti osnovicu poreza na dohodak u visini 10% nominalne vrijednosti kupljenih obveznica. Obveznice su u najvećoj mjeri prodane hrvatskoj dijaspori, a oko 90% tih obveznica iskorišteno je u procesu privatizacije.

⁵ Zakon o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj, Narodne novine br. 27/91.

⁶ Uredba o izdavanju obveznica za prikupljanje sredstava za obnovu Republike Hrvatske, Narodne novine br. 65/1991.

1.4. Zajmovi od Hrvatske narodne banke

Zajmovi dobiveni od Hrvatske narodne banke u 1991. i 1995. godini u potpunosti su otplaćeni krajem 1997. godine bez obzira na duže rokove dospijea.

1.5. Obveznice izdane u procesu sanacije banaka

Obveznice za sanaciju banaka su obveznice izdane pri sanaciji Riječke, Splitske i Privredne banke. Odlukom o sanaciji Riječke banke⁷ izdane su obveznice u iznosu od 552 milijuna kuna od čega 246 milijuna kuna za pokriće potencijalnih gubitaka koji se nisu mogli otpisati na teret jamstvenog kapitala i 306 milijuna kuna za početno povećanje osnovnog kapitala. Obveznice za sanaciju Riječke banke izdane su s rokom dospijea od 10 godina uz kamatnu stopu od 8,5%. Agencija za sanaciju banaka trebala je najkasnije u roku mjesec dana od donošenja odluke o sanaciji otkupiti dio izdanih obveznica i to u iznosu do najviše 170 milijuna kuna. Prema Odluci o sanaciji Riječke i Splitske banke iz 1996. godine ove su se obveznice trebale otplaćivati 30. lipnja i 31. siječnja počevši od 31. siječnja 1997. godine. U 1997. je godini izvršena i otplata dospjelih anuiteta kako je to bilo propisano Odlukom o sanaciji iz 1996. godine.

Međutim, početkom 1998. godine donesena je Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o sanaciji Riječke banke d.d., Rijeka⁸ kojom su za neiskupljene obveznice izdane po Odluci o sanaciji Riječke banke iz 1996. godine izdane zamjenske obveznice s promijenjenim uvjetima i rokovima otplate. Zamjenske obveznice izdane su za neiskupljeni dio obveznica u iznosu od 352,6 milijuna kuna uz valutnu klauzulu s kamatom od 6% i rokom dospijea od 10 godina. Izmijenjeni su datumi otplate kamata i glavnice tako da one umjesto 30. lipnja i 31. siječnja dospijevaju 20. svibnja i 20. studenog počevši od 20. svibnja 1998. godine. Posljednji anuitet dospijeva 20. svibnja 2007. godine. Istodobno, izmjenom i dopunom odluke o sanaciji izdane su obveznice za povećanje obveza Riječke banke prema Londonskom i Pariškom klubu u iznosu od 23 milijuna maraka (uz valutnu klauzulu) s dospijecom od 10 godina i kamatom od 6%. Prvi anuitet ovih obveznica dospijeva 20. svibnja 1998. godine.

Odlukom o sanaciji Splitske banke izdane su obveznice u iznosu od 765 milijuna kuna.⁹ Za pokriće potencijalnih gubitaka, koji se nisu mogli otpisati na teret jamstvenog kapitala, iskorišteno je 765 milijuna kuna, dok je iznos od 320 milijuna kuna iskorišten za početno povećanje temeljnog kapitala. Obveznice su izdane s rokom dospijea od 10 godina i kamatnom stopom od 8,5%, te su anuiteti dospijevali 30. lipnja i 31. siječnja, počevši od 31. siječnja 1997. godine. Agencija za sanaciju banaka je u roku od mjesec dana trebala iskupiti dio izdanih obveznica u iznosu od najviše 100 milijuna kuna. Međutim, Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o sanaciji Splitske banke također su promijenjeni datumi i uvjeti otplate neiskupljenog dijela obveznica izdanih 1996. godine.¹⁰ Odlukom o izmjeni i dopuni odluke o sanaciji Splitske banke iz 1996. godine neiskupljeni dio obveznica je utvrđen u iznosu od 663 milijuna kuna za što su izdane zamjenske obveznice s valutnom klauzulom. Zamjenske su obveznice izdane na rok od 10 godina s kamatnom stopom od 6% i otplaćivat će se u 20 polugodišnjih anuiteta koji dospijevaju 20. svibnja i 20. studenog počevši od 20. svibnja 1998. godine. Posljednji anuitet obveznica izdanih za sanaciju Splitske banke dospjet će 20. svibnja 2007. godine. Za povećanje obveza Splitske banke prema Londonskom i Pariškom klubu, dodatno su izdane obveznice u iznosu od 46 milijuna kuna uz valutnu klauzulu, a prema istim uvjetima kao i zamjenske obveznice.

Obveznice izdane za sanaciju Riječke i Splitske banke nazivaju se u našim tabelama **Sanacija banaka DAB I (RB, SB)**. Prema Odlukama o izmjeni i dopuni Odluka o sanaciji Riječke i Splitske banke utvrđeno je stanje duga po DAB I obveznicama na dan 31. prosinca 1997. godine u iznosu od 1 084,06 milijuna kuna (tabela 2). Plan otplate glavnice i kamata te stanje duga krajem godine za razdoblje do 2005. godine prikazuje se tabelama 3 i 4.

⁷ Odluka o sanaciji i restrukturiranju Riječke banke d.d., Rijeka, Narodne novine br. 31/1996.

⁸ Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o sanaciji i restrukturiranju Riječke banke d.d. Rijeka, Narodne novine br. 20/1998.

⁹ Odluka o sanaciji i restrukturiranju Splitske banke d.d. Split, Narodne novine br. 31/1996.

¹⁰ Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o sanaciji i restrukturiranju Splitske banke d.d. Split, Narodne novine br. 22/1998.

Za sanaciju je Privredne banke Agencija za sanaciju banaka izdala obveznice u iznosu od 1 463 kuna za potrebe povećanja temeljnog kapitala banke.¹¹ Obveznice su izdane u tri serije koje se u našoj tablici nazivaju DAB II (PBZ-DEM), DAB III (PBZ-KN), DAB IV (PBZ-KN).

Obveznice **Sanacija banaka - DAB II (PBZ-DEM)** denominirane su u njemačkim markama i izdane na iznos od 84 333 623,82 DEM, odnosno na iznos od 300 milijuna kuna. Obveznice DAB II (PBZ-DEM) izdane su na rok od 15 godina i amortiziraju se u 30 polugodišnjih rata od kojih prva dospijeva 1. kolovoza 1997. godine. Kamatna stopa na ove obveznice iznosi 5% godišnje, obračunava se i isplaćuje svakog 1. kolovoza i 1. veljače počevši od 1. kolovoza 1997. godine. Otplata se obavlja u kunama prema tečaju na dan otplate.

Kako je odluka o Sanaciji Privredne banke donesena krajem 1996. godine, početno stanje duga po ovim obveznicama uvećano je za kamatu u mirovanju tako da je početno stanje 31. prosinca 1996. godine iznosilo 86,4 milijuna maraka (tabela 1). Plan otplate glavnice i kamata, te stanje duga krajem godine za razdoblje do 2005. godine prikazani su tabelama 3 i 4.

Obveznice serije **Sanacija banaka DAB III (PBZ-KN)** izdane su na iznos od 744 milijuna kuna na rok od 15 godina. Obveznice DAB III amortiziraju se u 30 polugodišnjih rata od kojih prva dospijeva 1. kolovoza 1997. godine, a posljednja 1. veljače 2012. godine. Kamatna stopa iznosi 7,2% godišnje, obračunava se i isplaćuje svakog 1. kolovoza i 1. veljače počevši od 1. kolovoza 1997. godine. Početno stanje duga po ovim obveznicama je također uvećano za kamatu u mirovanju i iznosilo je 31. prosinca 1996. godine 771,1 milijun kuna ili - kao što je prikazano u tabeli 1 - 216,51 milijuna njemačkih maraka. Plan otplate glavnice i kamata te stanje duga krajem godine za razdoblje do 2005. godine prikazani su tabelama 3 i 4.

Obveznice serije **Sanacija banaka DAB IV (PBZ-KN)** izdane su na iznos od 419 777 milijuna kuna uz kamatu od 5%. Početno stanje je uvećano za iznos kamate u mirovanju tako da je ono na dan 31. prosinca 1996. godine iznosilo 429,6 milijuna kuna ili - kao što je prikazano u tabeli 1 - 120,64 milijuna njemačkih maraka. DAB IV obveznice su izdane na rok od 15 godina, otplaćuju se u 30 polugodišnjih rata od kojih je prva dospjela 1. kolovoza 1997. godine. Posljednji anuitet dospijeva na naplatu 1. veljače 2012. godine. Plan otplate glavnice i kamata te stanje duga krajem godine za razdoblje do 2005. prikazani su tabelama 3 i 4.

¹¹ Odluka o sanaciji i restrukturiranju Privredne banke Zagreb, d.d. Zagreb, Narodne novine br. 106/1996.

Tabela 3: Plan otplate glavnice i kamata po unutarnjem javnom dugu do 2005. godine (u milijunima kuna)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
OTPLATA GLAVNICE	2 154,65	1 805,21	1 437,34	1 302,06	1 318,31	1 335,61	1 354,11	896,59
Stara devizna štednja	946,30	946,30	946,30	946,30	946,30	946,30	946,30	469,17
Velike obveznice I	104,47	104,47	104,47	104,47	104,47	104,47	104,47	104,47
Velike obveznice II	32,53	34,02	37,39	40,08	42,96	46,06	49,38	52,92
Velike obveznice III	28,53	30,63	32,89	35,29	37,88	40,65	43,64	46,83
Velike obveznice IV	235,20	264,25	144,15	0,00				
Obveznice JDA	180,38	90,21	0,00					
Obveznice JDB	172,63	172,67	0,00					
Obveznice za obnovu	6,46	6,46	6,41	0,00				
Sanacija banaka - DAB I (RB, SB)	82,79	86,86	92,14	97,78	103,73	110,03	116,76	123,83
Sanacija banaka - DAB II (PBZ-DEM)	14,04	14,74	15,48	16,27	17,09	17,96	18,87	19,82
Sanacija banaka - DAB III (PBZ-KN)	30,99	33,26	35,70	38,31	41,12	44,14	47,37	50,84
Sanacija banaka - DAB IV (PBZ-KN)	20,31	21,34	22,42	23,55	24,74	26,00	27,31	28,70
Eurokunske obveznice	300,00	0,00						
PLAĆANJA KAMATA	795,77	639,97	480,31	409,49	346,50	282,91	217,18	150,80
Stara devizna štednja	338,22	291,47	244,72	197,98	151,23	104,48	57,74	10,99
Velike obveznice II	52,08	49,74	47,24	44,54	41,65	38,56	35,24	31,68
Velike obveznice III	49,66	47,56	45,31	42,89	40,31	37,53	34,56	31,36
Velike obveznice IV	70,38	41,30	8,66	0,00				
Obveznice JDA	57,36	28,70	0,00					
Obveznice JDB	36,79	36,79	0,00					
Obveznice za obnovu	1,13	0,65	0,17	0,00				
Sanacija banaka - DAB I (RB, SB)	64,08	58,80	53,52	47,92	41,97	36,13	28,91	21,83
Sanacija banaka - DAB II (PBZ-DEM)	14,32	13,61	12,87	12,09	11,27	10,39	9,48	8,54
Sanacija banaka - DAB III (PBZ-KN)	53,91	51,64	49,20	46,58	43,77	40,76	37,52	34,05
Sanacija banaka - DAB IV (PBZ-KN)	20,74	19,71	18,63	17,50	16,30	15,05	13,73	12,35
Eurokunske obveznice	37,09	0,00						
SVEUKUPNA OTPLATA	2 950,41	2 445,18	1 917,66	1 711,55	1 664,81	1 618,52	1 571,29	1 047,39

Tabela 4: Unutarnji dug - projekcija stanja na kraju godine (u milijunima kuna)

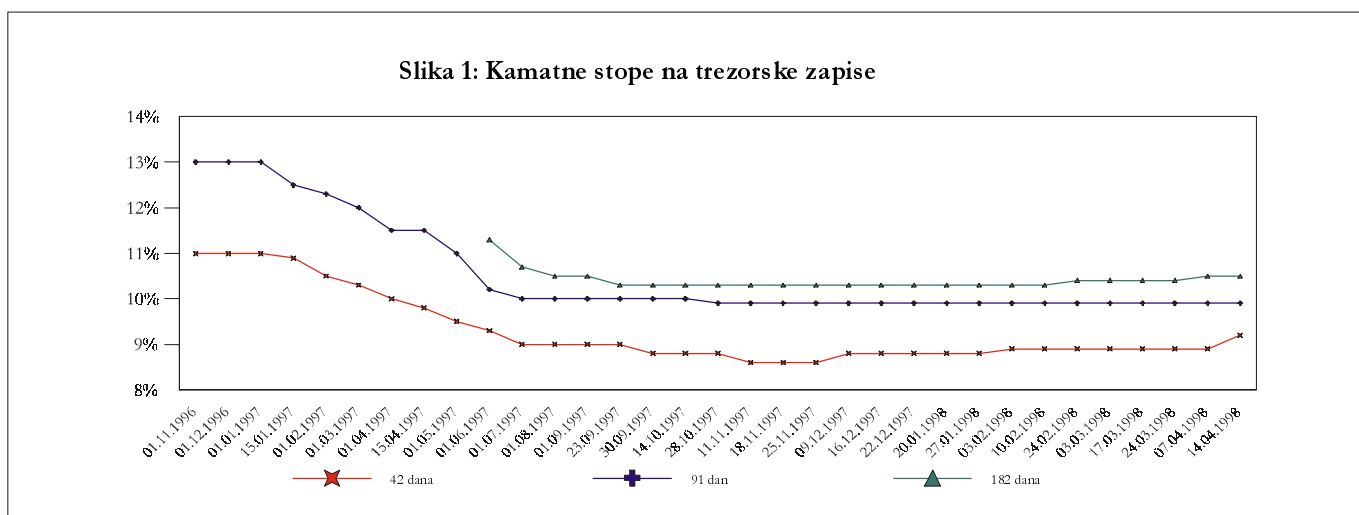
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stara devizna štednja	7 093,30	6 147,00	5 200,69	4 254,39	3 308,09	2 361,78	1 415,48	469,17	0,00
Velike obveznice I	1 462,62	1 358,15	1 253,67	1 149,20	1 044,73	940,25	835,78	731,31	626,84
Velike obveznice II	744,17	711,64	677,62	640,23	600,16	557,19	511,13	461,75	408,82
Velike obveznice III	722,17	693,64	663,00	630,12	594,83	556,95	516,30	472,66	425,83
Velike obveznice IV	643,60	408,40	144,15	0,00					
Obveznice JDA	270,59	90,21	0,00						
Obveznice JDB	345,30	172,67	0,00						
Obveznice za obnovu	19,32	12,86	6,41	0,00					
Sanacija banaka - DAB I (RB, SB)	1 084,60	1 001,94	915,07	822,93	725,15	621,42	511,39	394,63	270,80
Sanacija banaka - DAB II (PBZ-DEM)	297,38	283,33	268,59	253,12	236,85	219,76	201,79	182,92	163,10
Sanacija banaka - DAB III (PBZ-KN)	756,31	725,32	692,07	656,37	618,05	576,93	532,80	485,43	434,58
Sanacija banaka - DAB IV (PBZ-KN)	419,78	399,47	378,13	355,71	332,16	307,42	281,42	254,11	225,41
Eurokunske obveznice	300,00	0,00							
UKUPNO	14 159,14	12 004,62	10 199,41	8 762,07	7 460,01	6 141,70	4 806,09	3 451,98	2 555,39

1.6. Trezorski zapisi

Trezorski su zapisi kratkoročni vrijednosni papiri kojima Ministarstvo financija prikuplja sredstva na domaćem tržištu novca radi učinkovitijeg izvršavanja državnog proračuna. Trezorskim se zapisima usklađuje dinamika ostvarenih proračunskih prihoda s proračunom utvrđenim izdatcima. Ministarstvo financija je uspostavilo model regularnog izdavanja trezorskih zapisa aukcijama koje se održavaju tri puta na mjesec. Aukcije se održavaju utorkom, a uplata i otkup trezorskih zapisa četvrtkom. Izdaju se zapisi s rokom dospijea 42, 91 i 182 dana.

Trezorski zapisi izdaju se po jedinstvenoj prodajnoj cijeni koja se ostvari na aukciji. Pozivom na aukciju Ministarstvo financija utvrđuje planirani iznos izdanja. Prikupljene ponude rangiraju se u skladu s ponudenom cijenom i kad njihov iznos dosegne planirani iznos izdanja, Ministarstvo financija utvrđuje jedinstvenu prodajnu cijenu u skladu s graničnom ponudom koja dostiže planirani iznos izdanja. Ponude s nižom cijenom automatski se odbijaju.

Izravan pristup stranim investitorima na aukcije trezorskih zapisa nije dopušten. U praksi strani investitori kupovinu trezorskih zapisa obavljaju uglavnom preko domaćih banaka. Na prvim aukcijama trezorskih zapisa struktura kupaca bila je sljedeća: oko 48% ukupnih kupaca bila su javna poduzeća, dok su ostalih 52% bile banke i ostale pravne i fizičke osobe. Nakon više od godinu i pol provođenja aukcija trezorskih zapisa, struktura se kupaca znatno promijenila u korist banaka, dok nebankarski investitori u strukturi upisanih trezorskih zapisa smanjuju svoj udio. Struktura trezorskih zapisa dokazuje kako je najveći interes kupaca za zapise od 42 dana, pa tek onda za zapise s dužim rokom dospijea od 91 dan i 182 dana. Kretanje kamatnih

stopa na trezorske zapise Ministarstva financija prikazano je slikom 1.

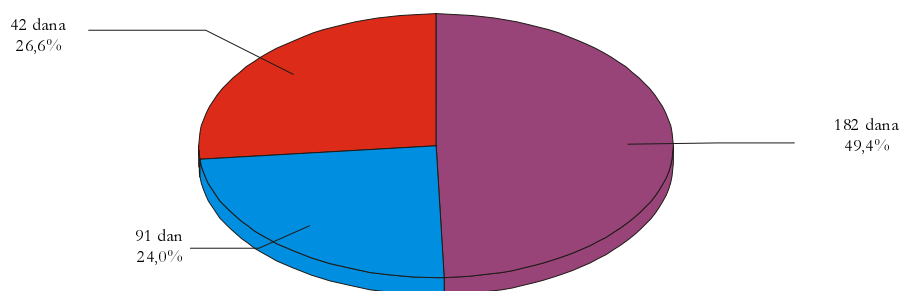
Tabela 5: Razlike u kamatnim stopama trezorskih MF i blagajničkih zapisa HNB (posljednja aukcija u godini)

Ročnost u danima	Trezorski zapisi Ministarsva financija			Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke		
	42	91	182	35	91	182
1996	11,00%	13,00%	-	8,00%	9,50%	18,71%
1997	8,55%	9,90%	10,25%	8,00%	9,00%	10,00%

Usporedbom kamatnih stopa trezorskih i blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke (tabela 5) vidljivo je da su kamatne stope na trezorske zapise usporedive ročnosti od 91 i 182 dana više od kamatnih stopa na blagajničke zapise HNB. Međutim, važno je uočiti da su kamatne stope i na jedne i na druge instrumente tržišta novca u 1997. godini osjetno niže nego u godini prije.

Posljednja aukcija u 1997. je godini održana 22. prosinca kada su prodavani zapisi s rokom dospijea od 42 dana. Stanje je ukupno neiskupljenih zapisa na kraju 1997. godine iznosilo 388,3 milijuna kuna s ročnosti kako se prikazuje slikom 2.

Slika 2: Struktura trezorskih zapisa prema ročnosti krajem 1997. godine

2. STRUKTURA VANJSKOG JAVNOG DUGA HRVATSKE

U nastavku se opisuje postupak reguliranja odnosa s vjerovnicima tzv. Pariškog i Londonskog kluba, te učinci samostalnog nastupa Republike Hrvatske na međunarodnom tržištu kapitala, odnosno do sada ostvarenih izdanja međunarodnih obveznica. Posebno je poglavlje posvećeno finansijskim odnosima sa službenim kreditorima.

2.1. Reguliranje odnosa s vladama članicama Pariškog kluba i komercijalnim bankama članicama Londonskog kluba

Tijekom 1995. i 1996. godine Hrvatska je uspješno završila proces pregovora s vladama članicama Pariškog kluba, kao i poslovnim bankama tzv. Londonskog kluba, čime su i formalno-pravno prestale vrijediti odredbe o zajedničkoj solidarnoj odgovornosti svih republika bivše SFRJ za sveukupne dugove bivše države.

2.1.1. Odredbe dogovora s vladama članicama Pariškog kluba

Nakon sastanaka koji su 26. siječnja, te 20. i 21. ožujka 1995. godine održani u Parizu, između predstavnika Vlade Republike Hrvatske i najvećeg dijela zemalja vjerovnica, potpisan je 21. ožujka Usklađeni zapisnik o konsolidaciji duga Republike Hrvatske.¹² U spomenutim pregovorima s predstavnicima Vlade Republike Hrvatske sudjelovali su predstavnici vlada Austrije, Belgije, Danske, Francuske, Njemačke, Italije, Japana, Kuvajta, Nizozemske, Norveške, Španjolske, Švicarske, Švedske, Velike Britanije i Sjedinjenih Američkih Država. Na pregovorima su također bili nazočni promatrači vlada Kanade i Finske, predstavnici Međunarodnog monetarnog fonda, Međunarodne banke za obnovu i razvoj, Organizacije za ekonomsku suradnju, te Europske komisije.

Na osnovi Usklađenog zapisnika o konsolidaciji duga Republike Hrvatske, Vlada je preuzela:

- dugove bivše SFRJ koje su ugovorile ili za koje su jamčile pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Ovaj dio preuzetog duga naziva se još i “raspoređeni dug”;
- 28,49% dugova koje je ugovorila ili za koje je jamčila bivša SFRJ, a koji se nisu mogli izravno pripisati niti jednoj državi sljednici bivše SFRJ. Ovaj dio preuzetog duga naziva se još i “neraspoređeni dug”.

Raspoređeni i neraspoređeni dugovi koje je Republika Hrvatska preuzela na osnovi Usklađenog zapisnika obuhvaćaju:

- komercijalne kredite za koje su jamčile strane vlade, a o kojima su dogovori sklopljeni prije 2. prosinca 1982. godine,
- zajmove stranih vlada ili njihovih institucija o kojima su dogovori zaključeni prije 2. prosinca 1982. godine, te

¹² Zakon o načinu i uvjetima podmirivanja obveza po kreditima i drugim poslovima iz Sporazuma s vladama članicama Pariškog kluba, Narodne novine br. 34/96.

- otplate glavnica i kamata koje su posljedica konsolidacijskih sporazuma što ih je bivša SFRJ sklopila s članicama Pariškog kluba u razdoblju od 22. svibnja 1984. do 13. srpnja 1988. godine.

Ukupan dug preuzet Usklađenim zapisnikom od 21. ožujka 1995. godine prema 15 država vjerovnica Pariškog kluba iznosio je 1 086 900 000 USD.

Prema odredbama sklopljenog sporazuma, preuzeti dug po nepodmirenim glavicama i kamatama (isključujući zatezne kamate) reprogramiran je na razdoblje od 14 godina s počekom do 31. siječnja 1998. godine. Dakle, prvi anuitet obveza prema Pariškom klubu dospio je u iznosu od 1,29% ukupno preuzetog duga na dan 31. siječnja 1998. godine. Nakon ovog datuma otplaćivat će se preuzeti dug na datume 31. srpnja i 31. siječnja svake godine. Posljednji anuitet dopijeva 31. srpnja 2009. godine u iznosu od 8,23% ukupno preuzetog duga.

Zatezne kamate po preuzetom raspoređenom i neraspoređenom dugu dospjele do 31. prosinca 1994. godine, bit će plaćene u 10 jednakih polugodišnjih obroka, pri čemu je prvi obrok dospio na plaćanje 31. srpnja 1996. Posljednji obrok po zateznim kamatama dospjelim do 31. prosinca 1994. godine dopijeva 31. siječnja 2001. godine.

Dogovori o reprogramiranju i refinanciranju dugova preuzetih Usklađenim zapisnikom o konsolidaciji duga Republike Hrvatske, postignuti su dvostranim sporazumima sa svakom zemljom vjerovnicom. Do danas su sklopljeni dvostrani ugovori s 13 od ukupno 15 vjerovnica Pariškog kluba: s Kuvajtom 3. siječnja i 22. listopada 1996.,¹³ sa Španjolskom 7. siječnja 1996.,¹⁴ sa Švicarskom 9. siječnja 1996.,¹⁵ sa Sjedinjenim Američkim Državama 1. veljače 1996.,¹⁶ s Francuskom 20. veljače 1996.,¹⁷ s Nizozemskom 29. veljače 1996.,¹⁸ s Belgijom,¹⁹ s Ujedinjenim Kraljevstvom 4. travnja 1996.,²⁰ s Austrijom 9. travnja 1996.,²¹ s Njemačkom 20. lipnja 1996.,²² s Japanom 4. ožujka 1997.²³ i s Danskom 27. siječnja 1998. godine. Ugovor s Danskom u postupku je potvrđivanja, sa Švedskom je ugovor parafiran i očekuje se njegovo potpisivanje do kraja veljače 1998., dok je s Italijom usklađivanje podataka u tijeku. Važno je napomenuti da su zaostaci i tekuće isplate, uključujući i nekonsolidirani dug koji je dospio u 1995., 1996. i 1997. godini, plaćeni u skladu s Usklađenim zapisnikom čak i onim zemljama s kojima dvostrani ugovori nisu još bili dovršeni ili potpisani.

¹³ Zakon o potvrđivanju Sporazuma i Amandmana uz Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Države Kuvajt o konsolidaciji i reprogramiranju određenih dugova Republike Hrvatske prema Vladi Države Kuvajt ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 3/97, stupio na snagu 25. veljače 1997.).

¹⁴ Zakon o potvrđivanju Dvostranog sporazuma između Republike Hrvatske i Španjolske agencije za osiguranje i kreditiranje izvoza (CESCE) o reprogramiranju vanjskog duga Republike Hrvatske ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/8/96, stupio na snagu 12. srpnja 1996.).

¹⁵ Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Švicarske Konfederacije o reprogramiranju dugova Republike Hrvatske ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/8/96, stupio na snagu 12. srpnja 1996.).

¹⁶ Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država o konsolidaciji i reprogramiranju dugova koje je odobrila ili jamčila Vlada Sjedinjenih Američkih Država i njene agencije ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/8/96, stupio na snagu 12. srpnja 1996.).

¹⁷ Zakon o potvrđivanju Sporazuma o reprogramiranju dugova, između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Francuske ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/9/96, stupio na snagu 19. srpnja 1996.).

¹⁸ Zakon o potvrđivanju Dvostranog sporazuma o konsolidaciji otplate vanjskog duga Vlade Republike Hrvatske nizozemskim vjerovnicima ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/9/96, stupio na snagu 18. listopada 1996.).

¹⁹ Zakon o potvrđivanju Sporazuma o konsolidaciji između Vlade Republike Hrvatske i Ureda National du Ducroire, Trg Meeus 40, Bruxelles, Belgija ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/9/96, stupio na snagu 18. listopada 1996.).

²⁰ Zakon o potvrđivanju Sporazuma o dugovima između Ujedinjenog kraljevstva i Hrvatske broj 1 (1995) ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/9/96, stupio na snagu 18. listopada 1996.).

²¹ Zakon o potvrđivanju Sporazuma o reorganizaciji dugova između Republike Hrvatske koju zastupa Ministarstvo financija za Vladu i u ime Vlade Republike Hrvatske i Oesterreichische Kontrollbank AG, Beč koja zastupa Republiku Austriju u skladu sa Zakonom o unaprjeđenju izvoza iz 1981. godine 9. travnja 1996. ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/9/96, stupio na snagu 19. srpnja 1996.).

²² Zakon o potvrđivanju sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Savezne Republike Njemačke o preuzimanju i reprogramiranju vanjskog duga ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 1/11/96, stupio na snagu 4. listopada 1996.).

²³ Zakon o potvrđivanju Verbalnih nota između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Japana i Ugovora o preuzimanju i reprogramiranju dugova između Republike Hrvatske i Export-Import banke Japana ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 8/97, stupio na snagu 25. lipnja 1997.).

Istodobno, sa sklapanjem pojedinačnih dvostranih sporazuma sa zemljama vjerovnicama odvijao se proces utvrđivanja i usklađivanja obveza između Republike Hrvatske, banaka dužnika i krajnjih korisnika zajmova koji su bili predmetom sporazuma s Pariškim klubom. Cilj je ovog postupka da stvarni teret otplate preuzetih (raspoređenih) dugova, gdje je krajnji korisnik poznat, snose oni korisnici koji su se svojedobno i koristili tim sredstvima.

2.1.2. Sporazum s Londonskim klubom

Sporazum s Londonskim klubom označava sporazum predstavnika hrvatske Vlade o preuzimanju dijela duga koji za Republiku Hrvatsku proizlazi iz Novog financijskog sporazuma i Sporazuma o trgovinskoj i depozitnoj olakšici iz 1988. godine.

Novi financijski sporazum je sporazum koji je 20. rujna 1988. godine sklopila bivša Narodna banka Jugoslavije, određene banke s područja bivše SFRJ i Chemical Investment Bank Limited kao banka agent. Sporazum o trgovinskoj i depozitnoj olakšici je sporazum od 20. ožujka 1988. godine sklopljen između bivše Narodne banke Jugoslavije, određenih banaka te banke Chemical Investment Bank Limited kao banke agenta.

Osnovnim sporazumom s predsjedavajućim Londonskog kluba od 26. travnja 1996. godine, utvrđeno je preuzimanje i zamjena duga na način i prema uvjetima koji su sadržani u Informativnom memorandumu od 9. svibnja 1996. i Obavijesti o ponudi od 14. lipnja 1996. godine. Republika Hrvatska preuzela je 29,5% nedospjele glavnice po Novom financijskom sporazumu i zamijenila ga za državne obveznice Republike Hrvatske (serija A) izdane 31. srpnja 1996. godine u iznosu od 857 796 000 USD. Republika Hrvatska je, također, preuzela 29,5% vrijednosti već dospjelih glavnica i kamata po Novom financijskom sporazumu isto kao i 19,7% po Sporazumu o trgovinskoj i depozitnoj olakšici. Ovaj dio preuzetog duga zamijenjen je za obveznice Republike Hrvatske (serija B) izdane 31. srpnja 1996. godine u iznosu od 604 426 000 dolara.

Ukupan dug koji je Republika Hrvatska preuzela prema komercijalnim bankama članicama Londonskog kluba iznosi 1 462 222 000 USD. Obveznice serije A imaju rok otplate od 14 godina s počekom od 3,5 godine. Kamatna stopa iznosi šestomjesečni LIBOR na američki dolar uvećan za 0,81%. Otplata obveznica serije B obaviti će se u dvadeset polugodišnjih obroka tijekom 10 godina bez početka. Obveznice serije A i serije B kotiraju na Luksemburškoj burzi.

Potpisivanje i praktično implementiranje sporazuma s Londonskim i Pariškim klubom označilo je Hrvatsku kao kredibilnog dužnika i otvorilo joj mogućnost samostalnog nastupa na svjetskom tržištu kapitala.

2.2. Originalni vanjski dug Republike Hrvatske

Postizanjem sporazuma sa zemljama članicama Pariškog kluba i bankama članicama Londonskog kluba stvorene su pretpostavke za prvi nastup Hrvatske na međunarodnom tržištu kapitala. U nastavku slijedi prikaz novostvorenog duga hrvatske države nakon osamostaljenja.

2.2.1. Sindicirani zajam

Nakon pregovora s brojnim međunarodnim bankama prihvaćena je ponuda Dresdner Bank Luxembourg koja je potom imenovana voditeljem međunarodnog sindikata banaka. Navedenom sindikatu pridružilo se 28 banaka iz 12 zemalja svijeta. Zajam je s planiranih 150 milijuna njemačkih maraka zbog velikog interesa na tržištu povećan na 200 milijuna njemačkih maraka. Ugovor o sindiciranom kreditu između Republike Hrvatske i 28 banaka sudionika potpisan je u Zagrebu 17. listopada 1996. godine. Ugovorom je utvrđen rok otplate od dvije godine, uz kamatnu stopu šestomjesečnog LIBOR-a za DEM uvećanog za 1,75%.

2.2.2. Eurokunske obveznice

Dana 8. siječnja 1997. godine, Hrvatska je domaćim i inozemnim investitorima izdala 300 milijuna kuna obveznica uz fiksnu kamatnu stopu od 12,5% s rokom dospijeca u prosincu 1998. godine. Isplata kamata na eurokunske obveznice provodi se dva puta na godinu, a prva je isplata dospjela na naplatu u lipnju 1997. godine.

Od ukupne vrijednosti izdanja eurokunskih obveznica, 150 milijuna kuna je izdano na domaćem tržištu, a 150 milijuna na međunarodnom tržištu. Glavni menadžer izdanja za inozemno tržište bio je Merrill Lynch International, dok su komenadžeri bili Creditanstalt Investment Bank AG i Union Bank of Switzerland. Na domaćem je tržištu glavni menadžer izdanja bila Zagrebačka banka, dok su komenadžeri bili Trgovačka, Dalmatinska i Varaždinska banka. Važnost izdavanja ovih obveznica bila je u jačanju povjerenja u ekonomsku politiku i hrvatsko gospodarstvo, te poticanju razvoja domaćeg tržišta kapitala.

Naime, plasman eurokunskih obveznica na međunarodnom tržištu kapitala nominiranih u nacionalnoj valuti uz nepromjenjivu kamatnu stopu moguć je samo u slučaju izrazitog povjerenja investitora u zemlju izdavatelja. To sugerira uvjerenost međunarodnih investitora u dugoročnu makroekonomsku stabilnost Republike Hrvatske. Prihvaćanjem kune u Euroclear - međunarodni sustav plaćanja i poravnanja - ona je postala jedna od 36 valuta s kojima radi ta institucija. Uvjeti prihvaćanja u Euroclear vrlo su strogi i podrazumijevaju konvertibilnost, vrlo nisku inflaciju, nizak stupanj zaduženosti, opću ekonomsku stabilnost, političku stabilnost i investicijsku kreditnu ocjenu.

2.2.3. Eurodolarske obveznice

U veljači 1997. godine Republika Hrvatska izdala je inauguracijskih 300 milijuna USD euroobveznica uz kamatnu stopu od 7% i dospijećem 2002. godine. Kao referentna kamatna stopa za utvrđivanje cijene uzeta je kamatna stopa američkih obveznica (treasury bonds) s dospijećem od pet godina. Kamata na petogodišnje američke obveznice, na dan izdavanja hrvatskih eurodolar obveznica, iznosila je 6,22%. Na ovu stopu je dodana određena premija (tzv. "spread"), koja odražava percepciju investitora o dodatnom riziku zemlje izdavatelja u odnosu na američko Ministarstvo financija. U slučaju ovog izdanja ta je premija utvrđena u visini 0,80%, a tržište ju je verificiralo nekoliko puta većom potražnjom od planiranog iznosa izdanja.

Cjelokupnu transakciju izdanja eurodolarskih obveznica aranžirali su Merrill Lynch International i Union Bank of Switzerland praćeni sindikatom od 17 banaka.

Tabela 6 prikazuje pregled osobina državnih obveznica, a tabela 7 prikazuje plan otplate glavnice i kamata.

Tabela 6: Pregled osobina obveznica Republike Hrvatske

<p>Londonski Klub Serija A: USD 857 796 000 - 3 godine poček, 11 godina otplata - US\$ 6 mjeseci LIBOR+81 bp Potpisano: Srpanj 1996. godine Kotacija: Luxemburg</p>	<p>Londonski Klub Serija B USD 604 426 000 - 10 godina otplata - US\$ 6 mjeseci Libor + 81bp Potpisano: Srpanj 1996. godine Kotacija: Luxemburg</p>
<p>Eurokunske obveznice HRK 300 milijuna - 2 godine, bullet - 12,5% kupon Aranžman: Merrill Lynch i Zagrebačka banka Potpisano: Prosinac 1996. godine Kotacija: Luxemburg, Zagreb</p>	<p>Eurodolarske obveznice USD 300 milijuna - 5 godina, bullet - 7% kupon (80 bp iznad petogodišnjih trezorskih obveznica) Aranžman: Merrill Lynch i UBS Potpisano: Veljača 1997. godine Kotacija: Luxemburg</p>
<p>Sindicirani zajam DEM 200 milijuna - 2 godine, bullet - 175 bp iznad LIBOR-a Aranžman: Dresdner banka Potpisano: Listopad 1996. godine</p>	<p>Euro-DM obveznice DEM 300 milijuna - 7 godina, bullet - 6,125% kupon (95 bp iznad sedmogodišnjih njemačkih državnih obveznica) Aranžman: Credit Suisse i Deutsche Morgan Grenfell Potpisano: Lipanj 1997. godine Kotacija: Frankfurt</p>
<p>ATS obveznice (izdavatelj HBOR uz jamstvo RH) ATS 700 milijuna - 5 godina, bullet - 5,625% kupon Potpisano: Svibanj 1997. godine Kotacija: Beč</p>	<p>Matador ESP 15 milijardi - 3 godine, bullet - 6,5% kupon Aranžman: Santander Investment Potpisano: Ožujak 1998. godine Kotacija: Madrid</p>

2.2.4. Euroobveznice u austrijskim šilinzima

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) je uz jamstvo Republike Hrvatske, također, izdala euroobveznice na međunarodnom tržištu kapitala 1997. godine. Vrijednost ukupnog izdanja iznosi 700 milijuna ATS uz kamatnu stopu 5,625%. Dospijeće je 2002. godine.

2.2.5. Euroobveznice u njemačkim markama

Republika Hrvatska je u srpnju 1997. godine izdala euroobveznice denominirane u njemačkim markama u iznosu od 300 milijuna njemačkih maraka s kamatnom stopom od 6,125%, s rokom dospelja do 2004. godine. Obveznice su izdane s premijom od 0,95% iznad sličnih njemačkih državnih obveznica.

Glavni menadžeri izdanja bili su Credit Suisse First Boston i Deutsche Morgan Grenfell, a izdanje je pratio sindikat sačinjen od 16 banaka. Obveznice su plasirane institucionalnim i privatnim investitorima u Europi. Većina obveznica prodana je u Švicarskoj i Njemačkoj, te Velikoj Britaniji, Italiji, Austriji i zemljama Beneluxa.

2.2.6. Obveznice u španjolskim pesetama

Početakom 1998. godine Republika Hrvatska je izdala obveznice denominirane u španjolskim pesetama ili tzv. Matador obveznice u vrijednosti od 15 milijardi ESP ili oko 97 443 665 USD. Kamatna stopa uz koju su izdane obveznice je 6,5%, a rok dospelja je 2001. godina. Menadžer izdanja bio je Santander Investment, a u sindikatu je sudjelovalo 13 banaka. Ove obveznice kotiraju na Madridskoj burzi.

Tabela 7: Plan otplate međunarodnih obveznica Republike Hrvatske (u 000 USD)

(000 USD)	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
London Club Series A	0	0	0	77 981	77 981	77 981	77 981	77 981	77 981	77 981	77 981	77 981	77 981	77 981
- coupon: 6m LB+13/16 (857 796 000 USD)	57 734	57 776	57 776	56 011	50 371	45 205	40 039	34 872	29 706	24 540	19 374	14 207	9 041	3 875
London Club Series B	33 777	23 777	23 777	47 554	71 331	71 331	83 220	83 220	83 220	83 220	0	0	0	0
- coupon: 6m LB+13/16 (604 426 000 USD)	39 956	37 412	35 836	34 261	30 323	25 597	20 675	15 162	9 648	4 135	0	0	0	0
Eurokuna	0	46 848	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- coupon: 12,5% (300 000 000 HRK)	5 689	5 856	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EuroUSD	0	0	0	0	0	300 000	0	0	0	0	0	0	0	0
- coupon: 7% (300 000 000 USD)	10 500	21 000	21 000	21 000	21 000	21 000	0	0	0	0	0	0	0	0
EuroDM	0	0	0	0	0	0	0	165 134	0	0	0	0	0	0
- coupon: 6,125 % (300 000 000 DM)	0	10 114	10 114	10 114	10 114	10 114	10 114	10 114	0	0	0	0	0	0
HBOR (guaranteed)	0	0	0	0	0	54 776	0	0	0	0	0	0	0	0
- coupon: 5,625% (700 000 000 ATS)	0	3 081	3 081	3 081	3 081	3 081	0	0	0	0	0	0	0	0
Matador	0	0	0	0	97 444	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- coupon: 6,50% (15 000 000 000 ESP)	0	0	6 334	6 334	6 334	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNA OTPLATA GLAVNICE	33 777	70 625	23 777	125 536	246 756	504 089	161 201	326 335	161 201	161 201	77 981	77 981	77 981	77 981
UKUPNA OTPLATA KAMATE	113 879	135 239	134 142	130 802	121 224	104 998	70 828	60 148	39 354	28 675	19 374	14 207	9 041	3 875
UKUPNA OTPLATA DUGA	147 656	205 864	157 919	256 337	367 980	609 087	232 029	386 484	200 555	189 876	97 355	92 189	87 022	81 856
STANJE DUGA	2 092 647	2 022 022	1 998 245	1 872 709	1 625 953	1 121 864	960 663	634 328	473 127	311 926	233 944	155 963	77 981	0

3. RAZVOJ SURADNJE S VAŽNIJIM MEĐUNARODNIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA

U razdoblju neposredno nakon osamostaljenja i međunarodnog priznanja, Republika Hrvatska je ostvarila članstvo i plodnu suradnju s najvažnijim međunarodnim financijskim institucijama. Razvoj odnosa s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj, Europskom bankom za obnovu i razvoj, Europskom investicijskom bankom i Fondom Vijeća Europe za socijalni razvitak opisuje se u idućem dijelu teksta.

3.1. Međunarodna banka za obnovu i razvoj

3.1.1. Učlanjenje i preuzimanje dijela prava i obveza bivše SFRJ

Primjenom načela djelomične sukcesije bivše SFRJ u skladu s odredbama međunarodnog prava o sukcesiji država, te na osnovi propisa Republike Hrvatske iz 1992. godine Republika Hrvatska postala je 14. prosinca 1992. godine punopravnom članicom Međunarodnog monetarnog fonda.²⁴ Članstvom u Međunarodnom monetarnom fondu Hrvatska je načinila bitan pomak u smjeru početka razgovora o suradnji s ostalim međunarodnim financijskim institucijama. Naime, prihvatanjem Republike Hrvatske u članstvo, Međunarodni monetarni fond je odredio formulu (primjenom makroekonomskog pokazatelja sastavljenog od različitih varijabli) o podjeli udjela bivše države u imovini i obvezama Fonda na države nasljednice. Ova je formula kasnije služila kao osnovno načelo po kojem je Hrvatska preuzela svoj dio prava i obveza bivše države u dijelu međunarodnih financijskih institucija kao i prilikom sređivanja odnosa s Londonskim i Pariškim klubom.

Članicom Međunarodne banke za obnovu i razvoj (The International Bank for Reconstruction and Development - IBRD) i njezinih afilijacija (IFC, IDA, MIGA) Hrvatska je postala 25. veljače 1993. godine primjenom spomenutog načela djelomične sukcesije te na osnovi propisa RH iz 1992./93. godine.²⁵

Tijekom 1993. i 1994. godine Ministarstvo financija je, kao financijska ustanova ovlaštena da u ime Republike Hrvatske obavlja sve poslove i transakcije dopuštene prema odredbama statuta IBRD-a,²⁶ obavilo pripremne poslove u svezi s utvrđivanjem i sklapanjem ugovora s IBRD-om. Ministarstvo financija je, također, izradilo propise kojima je uređeno preuzimanje prava i obveza na temelju sukcesije bivše SFRJ. Na osnovi navedenih dokumenata Hrvatska je preuzela 29,38% udjela bivše SFRJ u kapitalu skupine Svjetske banke. Istodobno, Hrvatska je preuzela 7,6% neotplaćenih dugova bivše SFRJ prema IBRD po tzv. teritorijalnom načelu. Potrebno je naglasiti da je Hrvatska preuzela preostali dug samo po zajmovima ili dijelovima zajmova krajnjih korisnika sa sjedištem na području Republike Hrvatske. Sporazumom od 25. veljače o jamstvu i Sporazumom o preuzimanju zajma između Republike Hrvatske i IBRD-e,²⁷ Hrvatska je preuzela dugove bivše SFRJ po 17 zajmova. U svojstvu jamstva preuzeto je 16 zajmova ili dijelova zajmova dok je u svojstvu zajmoprimalca preuzet jedan zajam.²⁸

Ukupan utvrđeni dug Republike Hrvatske po naslijeđenim zajmovima iznosio je 31. 12. 1992. godine 134,80 milijuna USD. U razdoblju od 1993. do kraja 1997. posve je otplaćeno 9 dugoročnih zajmova, a dug po 8 preostalih neotplaćenih zajmova (sklopljenih u razdoblju od 1974. do 1990. godine) iznosi 30,29 milijuna USD. Popis preuzetih i još uvijek neotplaćenih zajmova zajedno s veličinom preuzetog duga po tim zajmovima i stanjem na dan 31. prosinca 1997. godine, prikazan je tabelom 1. U sklopu ove skupine

²⁴ Zakon o prihvatanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije ("Narodne novine", br. 89/1992.).

²⁵ Isto i Odluka o članstvu Republike Hrvatske u Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj i njezinim afilijacijama ("Narodne novine", br. 14/1993.).

²⁶ Na temelju članka 3. stavka 2. Zakona o prihvatanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije ("Narodne novine", br. 89/1992.) i članka III. odjeljak 2. Sporazuma o Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 2/1993.).

²⁷ Zakon o potvrđivanju (ratifikaciji) Sporazuma o jamstvu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Sporazuma o preuzimanju zajma između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj, sklopljenih 25. veljače 1993. godine ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 7/1994.).

²⁸ Člankom II. Sporazuma o jamstvu uređeno je da Republika Hrvatska bezuvjetno jamči, kao primarni dužnik, a ne samo kao jamac, pravovremenu i točnu otplatu glavnice, kamata i drugih troškova i premije, ako postoji na prijevremenu otplatu zajmova.

naslijeđenih zajmova jedino zajam dobiven za financiranje projekta izgradnje vodoopskrbnog sustava u Istri nije u potpunosti iskorišten. Prema podacima IBRD od 14. kolovoza 1997., saldo nepovučene glavnice iznosi 15 968 056,84 USD.

Nakon primitka Hrvatske u članstvo IBRD-a i postignutih navedenih sporazuma o preuzimanju dijela prava i obveza bivše SFRJ, IBRD je izvršila novu registraciju preuzetih zajmova koje Ministarstvo financija Republike Hrvatske i krajnji korisnici redovito otplaćuju.

3.1.2. Razvoj odnosa Republike Hrvatske i IBRD-a nakon 1994. godine

Nakon razrješenja pitanja članstva i sukcesije bivše države započelo je razdoblje vrlo uspješne suradnje između IBRD-a i Republike Hrvatske. Kao rezultat rada brojnih misija IBRD-a, koje su tijekom druge polovice 1993. odnosno 1994. godine boravile u Hrvatskoj i pratile razvoj ukupna makroekonomskog stanja formuliran je, u travnju 1995. godine, programski dokument IBRD-a "Strategija potpore Hrvatskoj". Spomenuti dokument sadrži godišnji program financiranja različitih projekata zajmovima čiji se ukupan iznos kreće od 180 do 220 milijuna USD na godinu. Programi financiranja utvrđeni dokumentom "Strategija potpore Hrvatskoj" iz 1995. godine čine potporu provedbi stabilizacijskog programa iz listopada 1993. godine i započetim strukturnim promjenama, a odnose se na razdoblje do kraja 1998. godine.

Tijekom 1997. godine IBRD je predočio hrvatskoj Vladi "Memorandum o ekonomskoj politici". Nakon opsežnih razgovora vođenih o "Memorandumu" s predstavnicima hrvatske Vlade, Hrvatske narodne banke, Hrvatskog državnog sabora, sindikata i drugima, IBRD je donio završni oblik "Memoranduma o ekonomskoj politici" koji služi kao polazište za utvrđivanje "Strategije potpore Hrvatskoj" u razdoblju nakon 1998. godine. Osnovni se naglasci "Memoranduma o ekonomskoj politici" odnose na potrebu budućeg ubrzavanja strukturnih reformi i reformi javnog sektora (između ostalog reforma mirovinskog sustava) kako bi se osigurao brz i održiv rast hrvatskog gospodarstva.

Značenje financijske i tehničke pomoći koju IBRD pruža Republici Hrvatskoj ogleda se i u tome što je 1. siječnja 1998. godine u Zagrebu otvoren Ured predstavnika Svjetske banke.

3.1.3. Pregled dugoročnih zajmova dobivenih od IBRD-a nakon 1994. godine

U razdoblju od 1994. do 1997. godine s IBRD-om je sklopljeno deset novih dugoročnih zajmova za financiranje različitih projekata s rokom dospijeaća do 15 godina i počekom od 4 odnosno 5 godina. Popis zajmova dobivenih od IBRD-a s osnovnim financijskim parametrima te stanjem duga na dan 31. prosinca 1997. godine prikazano je tabelom 2. Ukupna vrijednost zajmova odobrenih u američkim dolarima ili USD ekvivalentu iznosi 312 milijuna USD dok ukupna vrijednost zajmova odobrenih u njemačkim markama iznosi 377,1 milijun DEM. Od navedenih deset zajmova, pet zajmova je odobreno u skupini valuta (Poolu) i USD ekvivalentu dok su preostalih pet jednovalutni zajmovi (Single Currency Loans - SCL), od čega jedan u USD, a četiri u DEM (vidi 2. tabelu). Najpovoljniji su financijski uvjeti za zajmove od IBRD-a koje je Hrvatska ugovorila za svoje projekte obnove i razvitka.

Tabela 1: Preuzeti zajmovi IBRD-a (u 000 USD)

Red. broj	Oznaka zajma	Naziv projekta	Preuzeta svota	Otkazana svota	Iskorišteno	Neiskorišteno	Kamatna stopa (u %)	Preostali dug	Zadnje dospijeće
1	1026-9 HR	Modernizacija željeznice	12 274,62	0,00	12 274,62	0,00	7,25	3 367,29	1. 04. 1999.
2	1066-0 HR	Izgradnja vodovoda u Dubrovniku	6 000,00	132,68	5 867,32	0,00	8,00	545,32	15. 10. 1998.
3	2338-2 HR	Izgradnja 380 KV mreže	18 900,00	15 987,88	2 912,12	0,00	6,70	8,47	1. 03. 1998.
4	2595-0 HR	Istraživanje nafte i plina - Molve	55 000,00	302,32	54 697,68	0,00	6,70	11 382,08	1. 05. 2000.
5	2715-1 HR	Izgradnja cesta - tzv. XII. zajam za ceste	33 378,00	0,00	33 378,00	0,00	6,70	9 748,00	1. 04. 2001.
6	2878-1 HR	Drugi Sektorski zajam za ceste	5 900,00	66,13	5 833,87	0,00	6,70	2 437,10	15. 09. 2001.
7	2790-9 HR	Zaštita okoliša i ušteda energije	1 303,49	0,00	1 303,49	0,00	6,70	570,27	15. 02. 2001.
8	3069-0 HR	Vodoopskrbni sustav Istre - Vodovod Butoniga	28 000,00	0,00	12 031,94	15 968,06	6,70	2 231,94	15. 04. 2004.
SVEUKUPNO (1-8)			160 756,10	16 489,01	128 299,03	15 968,06		30 290,48	

Napomena: Za zajmove pod rednim brojem jedan i dva iskazana je fiksna kamatna stopa. Za zajmove pod rednim brojevima od tri do osam iskazana je promjenljiva kamatna stopa (variable lending rate) obračunata tijekom 1997. godine. U razdoblju od 1993. - 1997. godine IBRD je obračunavala promjenljivu kamatnu stopu u rasponu od 7,43% do 6,94% godišnje.

Tabela 2: Zajmovi IBRD-a odobreni nakon 1994. godine

Red. broj	Naziv projekta	Datum zaključenja	Valuta	Ugovoreni iznos	Kamatna stopa	Iskorištena sredstva (dug)	Neiskorišteno	Datum dospijeća	
								Prvo	Zadnje
1	Projekt hitne obnove	27. 06. 1994.	000 USD	128 000,00	6,70	119 696,75	8 303,25	15. 12. 1998.	15. 06. 2011.
2	Projekt u zdravstvu	08. 03. 1995.	000 USD	40 000,00	6,70	30 208,89	9 791,11	15. 06. 2000.	15. 12. 2011.
3	Projekt u sektoru cesta	27. 04. 1995.	000 USD	80 000,00	6,70	58 722,96	21 277,04	15. 12. 1999.	16. 06. 2012.
7	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje	04. 12. 1996.	000 DEM	150 900,00	LIBOR +0,50	11 000,00	139 900,00	15. 07. 2002.	15. 01. 2012.
4	Projekt razvoja tržišta kapitala	23. 04. 1996.	000 DEM	14 200,00	LIBOR +0,50	3 969,27	10 230,73	15. 10. 2001.	15. 04. 2013.
5	Projekt podrške privatnom sektoru u poljoprivredi	23. 04. 1996.	000 USD	17 000,00	6,70	1 454,34	15 545,66	01. 03. 2001.	01. 09. 2012.
6	Projekt tehničke pomoći	23. 04. 1996.	000 USD	5 000,00	LIBOR + 0,50	2 803,97	2 196,03	15. 10. 2001.	15. 04. 2013.
8	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma	31. 01. 1997.	000 USD	42 000,00	6,70	0,00	42 000,00	15. 06. 2002.	15. 12. 2013.
9	Projekt prilagodbe financijskog sektora i poduzeća	04. 06. 1997.	000 DEM	160 000,00	LIBOR +0,50	80 000,00	80 000,00	15. 12. 2002.	15. 06. 2012.
10	Projekt oporavka investicija	04. 12. 1997.	000 DEM	52 000,00	LIBOR +0,50	0,00	52 000,00	15. 03. 2003.	15. 09. 2012.
SVEUKUPNO (1-10)			USD	312 000,00		212 886,90	99 113,10		
			DEM	377 100,00		94 969,27	282 130,73		

Napomena: U tabeli 2 naznačena je visina kamatne stope primijenjene pri posljednjem dospijeću u tekućoj godini (6,70%). Naime, IBRD obračunava standardnu promjenljivu kamatnu stopu po metodologiji iz 1989. godine na iskorištenu glavnice u skupini valuta (Pool). Standardna kamatna stopa kretala se u razdoblju od 1994. - 1997. godine u rasponu od 7,27% do 6,70%. Početkom 1997. godine plaćena je kamata za zajmove u njemačkim markama na marke po stopi od 3,38%, a u kolovozu 3,50% godišnje, dok je za zajmove u američkim dolarima plaćena kamata po stopi od 5,29% početkom godine, a 6,22% sredinom godine.

Sredstva **Prvog hitnog zajma za obnovu** u iznosu od 128 milijuna USD namijenjena su financiranju obnove ratom razrušenih i oštećenih kuća, hitnoj obnovi osnovne i socijalne infrastrukture (ceste, mostovi, željezničke pruge, opskrba strujom i vodom, škole, bolnice i stanice primarne zdravstvene zaštite) i ulaganjima u poljoprivrednom sektoru (rasplodna stoka, nabavke traktora, multikultivatora i strojeva za sušenje žitarica).

Kao potporu **Projektu rekonstrukcije i obnove sustava primarne zdravstvene zaštite** koji uključuje nabavku dijagnostičke opreme, opreme za hitnu pomoć, intenzivnu i perinatalnu njegu, informatizaciju zdravstvenog osiguranja te za obrazovanje liječnika i medicinskog osoblja, IBRD je odobrila 40 milijuna USD.

Za hitnu **obnovu prometnog sektora** IBRD je u suradnji s EBRD-om pomogla financiranje obnove cesta. IBRD je dodijelila zajam od 80 milijuna USD za Projekt obnove cesta dok je za isti projekt od EBRD-a dobiven zajam od 70,9 milijuna DEM.

U sklopu **Projekta hitne obnove prometnica i razminiranja** dobiven je zajam od 150,9 milijuna DEM za obnovu željezničke i cestovne mreže te luke Ploče i razminiranje.

Projekt razvoja tržišta kapitala podupire program gospodarske pretvorbe i razvoj institucija tržišta kapitala potrebnih za uspješnu provedbu procesa privatizacije. Provedba se ovog projekta financira zajmom IBRD-a od 14,2 milijuna DEM. Projekt obuhvaća normativnu regulaciju, ustroj Povjerenstva za vrijednosne papire i Registra vrijednosnih papira, pružanje tehničke pomoći upravljanju portfeljem Hrvatskog mirovinskog fonda, nabavku potrebne opreme te promotivne aktivnosti preko medija kako bi se javnost upoznala s funkcioniranjem tržišta i mogućnostima sudjelovanja na njemu.

Projekt razvoja službi za potporu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, financira se zajmom od 17 milijuna USD i potpora je pretvorbi poljoprivrednog sektora u tržišno gospodarstvo ustrojem javnih i privatnih savjetodavnih službi kako bi se povećala produktivnost i konkurentnost privatnih poljoprivrednika. Projekt sadržava i program razvojnih istraživanja u poljoprivredi, unaprjeđenje veterinarske službe, razvoj pašnjačke proizvodnje i uporabu krmnog bilja, razvoj sjemenarstva, unaprjeđenje analize poljoprivredne politike, pružanje tehničkih usluga i nabavku opreme za provedbu projekta.

Radi pripreme i provedbe procesa privatizacije i restrukturiranja odabranih poduzeća i banaka u Hrvatskoj, IBRD je odobrila zajam od 5 milijuna USD u sklopu **Projekta tehničke pomoći**. Njegova je svrha stručna pomoć i angažiranje konzultanata za izradbu posebnih sektorskih studija (elektroprivreda, telekomunikacije, industrija nafte i plina) radi pripreme privatizacije javnih poduzeća.

Projekt obnove i zaštite obalnih šuma od požara, koji predviđa obnovu oko 5 880 hektara šuma od 11 tisuća koliko ih je uništeno ratom i požarima na području Senja, Zadra, Šibenika, Splita i Dubrovnika, IBRD je podržala zajmom od 42 milijuna USD.

Program prilagodbe financijskog sektora i poduzeća IBRD financira zajmom od 160 milijuna DEM. Program obuhvaća sanaciju i privatizaciju bankarskog sustava, ubrzanu privatizaciju poduzeća koja su bila u društvenom vlasništvu (nalaze se u portfelju Hrvatskog fonda za privatizaciju), privatizaciju restrukturiranih poduzeća, restrukturiranje i privatizaciju javnih poduzeća te poboljšanje poslovnog i bankarskog upravljanja. Politika i mjere prilagodbe u financijskom i realnom sektoru odvijat će se u skladu s Pismom o razvojnoj politici koje čini sastavni dio ugovora o ovom zajmu.

Tijekom studenog 1997. godine, IBRD je odobrila i deseti zajam od 52 milijuna DEM, uz jamstvo Republike Hrvatske namijenjen **financiranju dugoročnih investicijskih projekata** privatnih tvrtki i razvitku privatnih komercijalnih banaka. Ukupna svota zajma raspoređena je na četiri banke: Slavonsku banku d.d., Osijek (17,3 mil. DEM), Dalmatinsku banku d.d., Zadar (15,6 mil. DEM), Varaždinsku banku d.d., Varaždin (13,9 mil. DEM) i Alpe Jadran banku d.d., Split (5,2 mil. DEM). Svaka od tih banaka sklopila je s IBRD-om 4. 12. 1997. ugovor o zajmu na određeni iznos što je bitna potpora razvitku hrvatskog financijskog tržišta za srednjoročno i dugoročno financiranje investicija. Sredstva ovog zajma koristit će se u 1998., nakon donošenja odgovarajućih propisa i u skladu s uputama IBRD-a, isključivo za tehnički, financijski i komercijalno održive projekte usklađene s ekološkim standardima.

Iz sredstava devet operativnih zajmova (bez zajma za Projekt oporavka investicija), sklopljenih u razdoblju od 1994. do 1997. godine, iskorišteno je ukupno 212,88 milijuna USD i 94,96 milijuna DEM, a neiskorišteno

je 99,11 milijuna USD i 230,13 milijuna DEM. Na neiskorištena sredstva IBRD obračunava naknadu od 0,25% na godinu. Sve dospjele obveze prema IBRD-u po naslijeđenim zajmovima i po novim zajmovima podmirivale su se uredno i na vrijeme prema pravilima IBRD-a i domaćim propisima.²⁹ Iz sredstava Državnog proračuna izravno su plaćene obveze po osnovi sveukupno 12 zajmova³⁰ (u skladu s rasporedom iz godišnjih državnih proračuna, Zakonima o izvršavanju državnih proračuna za tekuće fiskalne godine te drugim propisima), dok su obveze po ostalim zajmovima podmirivali sami krajnji korisnici.³¹

Zahvaljujući urednom i pravovremenom plaćanju dospjelih obveza i poštivanju IBRD-eovih strogih pravila financijske discipline, korisnici IBRD zajmova ostvarili su u razdoblju od 1994. do 1997. godine određene uštede na osnovi ostvarenog prava na umanjene kamate (partial interest charge waiver). Naime, IBRD odobrava smanjenu kamatu samo onim dužnicima koji pravovremeno i točno ispunjavaju svoje obveze (u roku do 30 kalendarskih dana nakon dana dospjeća duga na naplatu). Prema podacima IBRD, tijekom prošle fiskalne godine (1. srpnja 1996. do 30. lipnja 1997. godine) dužnici su iz Republike Hrvatske (po naslijeđenim i novim zajmovima) po ovoj olakšici ostvarili uštedu od 458 424,66 USD odnosno za toliko su platili manju kamatu od ugovorene.

3.2. Europska banka za obnovu i razvoj

3.2.1. Regulacija članstva u Europskoj banci za obnovu i razvoj

Ministarstvo financija Republike Hrvatske pripremalo je sve propise i obavilo brojne aktivnosti u svezi s ispunjenjem složenog postupka primitka Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske banke za obnovu i razvoj (The European Bank for Reconstruction and Development-EBRD).³² Republika Hrvatska proglašena je punopravnom članicom EBRD-a 15. travnja 1993. godine.³³ Odmah je izvršen početni upis udjela Hrvatske u kapitalu banke od 1 000 000 ECU-a (100 dionica po 10 000 ECU-a, od čega 30 plativih dionica i 70 dionica na poziv) i takvo stanje je trajalo do konačne podjele 12 800 dionica koliko je u EBRD-u imala bivša SFRJ.³⁴ Podjela upisanih dionica bivše SFRJ izvršena je tijekom 1995. primjenom kriterija MMF-a, na koju su pristale Slovenija, Hrvatska i Makedonija. Na ovaj je način Hrvatskoj pripalo 28,49% udjela bivše SFRJ u EBRD-u, odnosno 3 546 dionica (od kojih su 1 064 plative, a 2 482 na poziv).

U 1997. godini omogućeno je povećanje udjela Hrvatske u temeljnom kapitalu EBRD-a za 100% odnosno za 3 646 dionica (od čega 820 plativih dionica u osam jednakih godišnjih obroka i 2 826 dionica na poziv).³⁵ Hrvatska je tako stekla mogućnost udjela u kapitalu EBRD-a sa sveukupno 7 292 dionice (od čega 1 914 plativih dionica i 5 378 dionica na poziv). Na ime udjela u kapitalu EBRD-a Hrvatska je u razdoblju od 1993. do 28. 05. 1997. već uplatila 6 654 000 ECU-a od čega je dio plaćen gotovinom, a dio mjenicama Ministarstva financija. Međutim, za potpunu realizaciju upravljačkih prava koja proizlaze iz broja dionica dodijeljenih Republici Hrvatskoj potrebno je do 15. travnja 2009. godine uplatiti još 12 486 000 ECU-a.

²⁹ Uredba o načinu i uvjetima podmirivanja obveza po kreditima međunarodnih financijskih organizacija odobrenim korisnicima iz Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 88/1992.) i Zakon o načinu i uvjetima podmirivanja obveza po kreditima međunarodnih financijskih organizacija odobrenim korisnicima iz Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 106/1993.).

³⁰ Radi se o podmirivanju obveza otplata po zajmovima korištenim za financiranje željeznice, cesta i vodovoda te o plaćanju dospjelih kamata i naknada po novim javnim zajmovima.

³¹ Na primjer: po starim zajmovima - Hrvatska elektroprivreda i INA-Naftapljin, a po novim - Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

³² Sporazum o osnivanju Europske banke za obnovu i razvoj (Agreement Establishing The European Bank for Reconstruction and Development) objavljen je u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik u "Narodnim novinama - Međunarodni ugovori", br. 4/1993.

³³ Nakon donošenja i stupanja na snagu Zakona o prihvatanju članstva Republike Hrvatske u Europskoj banci za obnovu i razvoj ("Narodne novine", br. 25./1993.).

³⁴ Bivša SFRJ bila je članica EBRD-a od osnutka banke do 8. rujna 1992., kada je Odbor izvršnih direktora EBRD-a odlučio da ta država prestaje biti njezinom članicom radi toga što više ne postoji. Također, zaključio je da će nove države upisani kapital bivše SFRJ naslijediti međusobnom podjelom (što je potvrđeno Rezolucijom br. 30. od 9. listopada 1992.).

³⁵ Na temelju Rezolucije EBRD-a br. 59 i Odluke o prihvatanju povećanja kapitala Europske banke za obnovu i razvoj i dodijeljenom broju dionica Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", br. 27/1997.).

3.2.2. Suradnja EBRD-a i Republike Hrvatske nakon 1993. godine

Plan aktivnosti EBRD-a prema Hrvatskoj utvrđen je dokumentom “Strategija za Hrvatsku” (iz svibnja 1993., dopunjen u lipnju 1995., kolovozu 1996. i studenom 1997.).

Prioritetna područja u poslovanju s Hrvatskom, prema utvrđenoj Strategiji EBRD-a obuhvaćaju:

- izravnu potporu razvoju privatnog sektora i privatizaciji poduzeća,
- osnaživanje financijskog sektora putem izravne financijske potpore odabranim bankama i radi osiguranja sredstava za razvoj malih i srednjih poduzeća,
- potporu prioritetnim ulaganjima u infrastrukturi i
- restrukturiranje u odabranim ekonomskim sektorima (turizam, brodogradnja).

U razdoblju od 1994. do 1997. godine (prema podacima sa zaključno 30. studenim 1997.) EBRD je Hrvatskoj sveukupno dodijelio 17 zajmova za financiranje namjena utvrđenih Strategijom u ukupnom iznosu od 497,89 milijuna DEM i 40 milijuna USD.

Korisnici ovih zajmova jesu hrvatske banke za 12 zajmova, poduzeća za 3 zajma i hrvatska država za 2 zajma. Zajmovi dani državi ili dobiveni uz državno jamstvo prikazani su tabelom 3.

Tabela 3: Zajmovi EBRD-a dati državi ili dobiveni uz državno jamstvo

	Naziv projekta	Uloga RH	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Iznos zajma	Kamatna stopa	Dospijeće glavnice Prvo/Zadnje
1	Projekt sustava zračne plovidbe	zajmoprimac	21. 09. 1994.	000 USD	20 000,00	LIBOR +1%	21. 09. 1996./ 21. 03. 2004.
2	Projekt obnove autocesta	zajmoprimac	17. 01. 1995.	000 DEM	70 900,00	LIBOR +1%	10. 04. 1998./ 10. 12. 2009.
3	Projekt obnove elektroenergetske mreže (HEP)	jamac	2. 02. 1995.	000 DEM	63 000,00	LIBOR +1%	10. 03. 1998./ 10. 03. 2005.
4	Kreditna linija za turizam (HBOR)	jamac	26. 06. 1996.	000 DEM	50 000,00	LIBOR +1%	23. 12. 1998./ 23. 12. 2002.
5	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (HBOR)	jamac	9. 12. 1996.	000 DEM	105 000,00	LIBOR +1%	10. 04. 2001./ 10. 10. 2011.
SVEUKUPNO (1-5)				000 DEM	288 900,00		
				000 USD	20 000,00		

Republika Hrvatska sklopila je s EBRD-om dva ugovora o zajmovima i tri ugovora o jamstvima. Hrvatska je dužnik po zajmu namijenjenom za financiranje **Projekta izgradnje sustava zračne plovidbe** - u vrijednosti 20 milijuna USD isto kao i po zajmu namijenjenom za financiranje provedbe **Programa poboljšanja magistralnih i regionalnih cesta** u vrijednosti 70,9 milijuna DEM. Republika Hrvatska je jamac za tri kredita EBRD-a čija je ukupna vrijednost 218 milijuna DEM. Riječ je o jamstvima datim Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak za zajmove namijenjene financiranju **Projekata oživljavanja turizma i zaštite okoliša** dok je Hrvatska elektroprivreda dobila jamstvo za zajam namijenjen financiranju **Projekta obnove elektroenergetske infrastrukture**. Zajmovi su sklopljeni prema standardnim uvjetima EBRD-a:³⁶

Otplata 5 - 14 godina, uz poček 2 - 5 godina, promjenjivu kamatnu stopu, maržu 1%, jednokratnu naknadu 1% plativu u roku 7 dana od efektivnosti zajma i pristojbu na nepovučena sredstva 0,5% na godinu.

³⁶ Opće odrednice Europske banke za obnovu i razvoj (European Bank for Reconstruction and Development: Standard Terms and Conditions) objavljene su u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik u “Narodnim novinama-Međunarodni ugovori”, br. 10/1997.

Ministarstvo financija, u svojstvu tijela nadležnog da u ime Republike Hrvatske obavlja poslove s EBRD-om,³⁷ koordiniralo je i sudjelovalo u sklapanju spomenutih ugovora, vodilo izradu zakona i dokumenata kako bi sklopljeni ugovori stupili na snagu te se brinulo o njihovoj provedbi (uporabi i otplati zajmova).³⁸

Prema stanju na dan 31. 12. 1997., iz sredstava zajma namijenjenog izgradnji sustava zračne plovidbe iskorišteno je 15,44 milijuna USD, dok je preostalo za povlačenje 4,56 milijuna. Za obnovu autocesta i nabavku opreme za nadzor i upravljanje cestama i sanaciju mostova iz zajma je utrošeno 41,28 milijuna DEM, a neiskorišteno je 29,62 milijuna DEM. Iz Državnog proračuna redovito se podmiruju sve dospjele obveze po ovim dvama zajmovima.³⁹

Radi podupiranja privatizacije i poticanja razvoja privatnog sektora u Hrvatskoj, EBRD je bez jamstva odobrio 10 kredita poslovnim bankama i 2 kredita poduzećima. Uvjeti ovih zajmova su sljedeći: povrat glavnice u roku od 5 - 8 godina, vrijeme počeka 18 mjeseci, kamatna stopa zasnovana na šestomjesečnom LIBOR-u uvećanom za maržu od 1-1,8 % te uz standardne naknade i pristojbe.

U razdoblju od 1993. do kraja 1997. godine EBRD je financirao 28 različitih programa tehničke pomoći Hrvatskoj u ukupnoj svoti od 3,35 milijuna ECU-a. Ti su programi uglavnom podupirali pripremu i provedbu infrastrukturnih projekata (obnovu cesta, elektroprivrede, zračnih luka, zaštitu okoliša), projekata proizvodnje hrane i razvitka turizma te reformu financijskog sustava (pripremu zakona koji uređuju poslovanje banaka i izdavanje i promet vrijednosnim papirima).

Po do sada dodijeljenim zajmovima Hrvatskoj i pruženoj tehničkoj pomoći, EBRD je postao (pored IBRD-a) jedan od najznačajnijih stranih financijskih izvora. U početku razvoja suradnje s EBRD-om prednost je dana obnovi ratom uništene ili oštećene infrastrukture, potom jačanju financijskog sektora putem korištenja EBRD-ovih kreditnih linija i ulaganja njegova kapitala u domaće banke. Danas se naglašava sudjelovanje EBRD-a u privatizaciji i restrukturiranju poduzeća. EBRD je pružio osobitu potporu hrvatskom procesu tranzicije i svojom pomoći omogućio je nastup hrvatskih poduzeća i banaka na međunarodnom financijskom tržištu.

Znatan poticaj suradnji EBRD-a i korisnika iz Hrvatske bilo je svakako i otvaranje stalnog predstavništva EBRD-a u Zagrebu sredinom 1996.

EBRD u posljednje vrijeme pokazuje sve veći interes za izravnim sudjelovanjem u privatizaciji hrvatskih banaka i poduzeća te razvoju i promidžbi alternativnih načina financiranja poduzeća putem poticanja osnivanja investicijskih fondova. Naime, EBRD, Holding Zagrebačke banke i CCP Capital Ltd., Jersey, sklopili su u Londonu 25. studenog 1997., ugovor o osnivanju prvog investicijskog fonda za izravna ulaganja u srednja i manja hrvatska poduzeća. Fond će djelovati pod imenom Adriatic CCP (Adriatic Croatia Capital Partnership) s glavnim zadatkom da ulaže kapital u poduzeća radi financiranja početka poslovanja odnosno razvoja ili proširenja pri čemu će Fond u pravilu participirati u vlasništvu, ali bez da stekne većinsko vlasništvo.

³⁷Na temelju članka 5. Zakona o prihvatanju članstva Republike Hrvatske u Europskoj banci za obnovu i razvoj ("Narodne novine", br. 25/1993) te sukladno odredbama članka 34. Sporazuma o osnivanju Europske banke za obnovu i razvoj ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 4/1993.).

³⁸Zakon o potvrđivanju Sporazuma o zajmu za projekt zračne plovidbe, između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 13/1994.), Zakon o potvrđivanju Sporazuma o zajmu za projekt obnove cesta, između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 6/1995.), Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu za zajam Hrvatskoj elektroprivredi, između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 6/1995.) i Zakon o potvrđivanju Sporazuma o jamstvu Republike Hrvatske za Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša, između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 4/1997.).

³⁹U razdoblju od 1995. - 1997. sveukupno je plaćeno: 1. po zajmu od 20 milijuna USD, namijenjenom izgradnji sustava zračne plovidbe, 5,52 milijuna USD (po glavnici 3,75 + kamatama 1,03 + naknadama 0,74 milijuna USD) i 2. po zajmu od 70,9 milijuna DEM, dodijeljenom za obnovu autocesta: 2,93 milijuna DEM (1,47 na ime kamata + 1,46 po dospjelim naknadama).

3.3. Europska investicijska banka

Nakon uspostave diplomatskih odnosa s tadašnjom Europskom Zajednicom, Ministarstvo financija je od 1992. godine započelo ostvarivati izravnu suradnju s Europskom investicijskom bankom (The European Investment Bank - EIB) u Luxembourg. Financijski odnosi zasnovani su na poštivanju tzv. teritorijalnog načela. Tijekom 1992. i 1993. godine Ministarstvo financija je izradilo propise kojima su uređeni načini i uvjeti preuzimanja te podmirivanja obveza po zajmovima dodijeljenim korisnicima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj za čije otplate je ona preuzela obveze na osnovi prije danih jamstava bivše SFRJ koja podrazumijevaju i zajmove EIB-a. U skladu s tim propisima zajmoprimci su uredno otplaćivali dospjele obveze prema EIB-i i koristili preostala nepovučena sredstva zajmova.

U 1994. godini EIB je izvršila podjelu zajmova ranije dodijeljenih bivšoj SFRJ po načelu parcijalne sukcesije te registrirala pod novim brojevima šest preostalih neotplaćenih zajmova ili dijelova zajmova koje su koristili zajmoprimci iz Hrvatske (Hrvatska elektroprivreda, Hrvatske ceste i Hrvatske željeznice). Naslijeđeni dugoročni zajmovi dodijeljeni u razdoblju od 1982. do 1989. godine, nominirani su u ECU-ima i otplaćuju se u različitim valutama. Pregled preuzetih zajmova EIB-a te stanje duga krajem 1997. godine prikazano je tabelom 4.

Ministarstvo financija, kako ga je ovlastila Vlada, obavilo je pregovore i sudjelovalo je u postupku utvrđivanja visine naslijeđenog duga prema EIB-u. Sveukupan preuzeti dug iskazan u 11 valuta plaćanja iznosio je na dan 31. 12. 1994. godine 877 147 661,94 kune, odnosno 127 078 648,29 ECU-a po srednjem tečaju HNB. U pregovorima s EIB-om nađena su rješenja za uređenje pravnih i financijskih odnosa Republike Hrvatske s EIB-om i hrvatskih javnih poduzeća (zajmoprimaca) s EIB-om. Sklopljeni su sporazumi o jamstvu i ugovornim pismima broj 0298, 0296 i 0297 između Republike Hrvatske, Europske investicijske banke i hrvatskih javnih poduzeća (zajmoprimaca). Sklapanjem odgovarajućih sporazuma Hrvatska je postala jamac ili zajmoprimac po osnovi starih zajmova Europske investicijske banke to jest nastale su statusne promjene u pogledu starih zajmoprimaca i jamaca.

Sporazumom o jamstvu, Republika Hrvatska postala je jamac po preuzetim starim zajmovima iz 1982., 1984. i 1989. godine danim za financiranje projekata elektroprivrede i željeznice. Obvezala se kao prvi dužnik, a ne samo kao jamac, da u potpunosti jamči cjelovito i pravovremeno podmirivanje svih novčanih obveza koje EIB potražuje od zajmoprimaca (Hrvatske elektroprivrede i Hrvatskih željeznica).⁴⁰ Izmjene ugovora navedenih zajmoprimaca za tri stara zajma utvrđene su Ugovornim pismima br. 0296 i 0297 kojima je EIB na primjeren način uredio pravne i financijske odnose sa zajmoprimcima uvažavajući njihov novi pravni status te status Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska je na temelju Ugovornog pisma br. 0298 postala zajmoprimac po osnovi ranije dodijeljenih zajmova za ceste i obvezala se da će podmiriti dospjele iznose glavnice, kamata i drugih troškova. Na ovaj je način u odnosima s Europskom investicijskom bankom izbrisano svako zajedničko i solidarno jamstvo hrvatskih banaka (točnije Privredne banke Zagreb) i banaka iz drugih republika bivše SFRJ u odnosu na zajmove o kojima je riječ.

U razdoblju od 1995. do kraja 1997., dospjele obveze po zajmovima za financiranje cesta i željeznice uredno i na vrijeme su podmirivane iz sredstava Državnog proračuna dok je Hrvatska elektroprivreda podmirivala svoje obveze vlastitim sredstvima. Nakon podmirjenja svih dospjeća u 1997., dug prema EIB-i iskazan u 11 različitih valuta iznosio je na dan 30. 11. 1997. godine 726 815 824,10 kuna, odnosno 104 037 420,62 ECU-a po srednjem tečaju HNB-a.

⁴⁰Zakon o potvrđivanju Sporazuma o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke i Ugovornog pisma br. 0298, potpisanih 12. siječnja 1995. u Luxembourg i 10. veljače u Zagrebu ("Narodne novine-Medunarodni ugovori", br. 6/1995.), stupio je na snagu 23. svibnja 1995.

Tabela 4: Pregled preuzetih zajmova EIB-a i stanje duga krajem 1997. godine

Oznaka zajma kod EIB-a	Novi zajmoprimci po ugovornim pismima	Jamac po ugovornim pismima	Originalni iznos zajma (mil. ECU-a)	Valuta (u 000)	Stanje duga 31.12. 1994.	Stanje duga 30. 11. 1997.
1 16275 EEMS-HE CRO	HEP d.d. Zagreb Ugovorno pismo broj 0297	Republika Hrvatska	10 552,00	GRD	161 061,18	106 572,52
				ITL	4 557 897,05	3 015 913,47
				GBP	2 165,20	1 432,69
2 16279 TYH-II-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj 0298	Republika Hrvatska	16 000,00	GRD	372 982,50	284 379,19
				DEM	4 986,10	3 801,64
				USD	7 114,21	5 424,21
3 16284 TYR-I-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj 0296	Republika Hrvatska	19 190,00	FRF	33 619,18	26 336,42
				DEM	17 234,24	13 500,87
				DKK	33 020,15	25 867,15
				USD	2 537,37	1 987,72
				GBP	904,83	708,82
				GRD	105 884,98	82 947,61
4 16289 TYH-III-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj 0298	Republika Hrvatska	15 250,00	DEM	834,61	664,63
				FRF	18 025,37	14 354,28
				GBP	2 141,73	1 705,54
				ITL	3 058 367,52	2 435 492,04
				DKK	12 891,07	10 265,64
				USD	2 946,90	2 346,73
				CHF	514,94	410,07
5 13554 TYH-IV-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj 0298	Republika Hrvatska	60 000,00	GBP	1 798,91	1 554,83
				NLG	18 891,25	16 327,94
				JPY	2 977 805,49	2 673 752,10
				BEF	164 250,77	141 963,86
				DEM	15 933,32	13 771,36
				CHF	18 029,37	15 583,00
6 14090 TYR-IIB-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj 0296	Republika Hrvatska	18 000,00	DEM	9 934,92	8 707,34
				CHF	6 597,52	5 782,32
				USD	2 390,31	2 094,96
				FRF	27 292,28	23 919,99
				GBP	2 322,79	2 035,79
SVEUKUPNO			148 992,00	USD	14 988,82	11 853,62
				GRD	639 928,66	473 899,32
				ITL	7 616 264,59	5 451 405,51
				GBP	9 333,49	7 437,67
				DEM	48 923,21	40 445,84
				FRF	78 936,85	64 610,68
				DKK	45 911,22	36 132,79
				CHF	25 141,84	21 775,39
				NLG	18 891,26	16 327,94
				BEF	164 250,78	141 963,86
				JPY	2 977 805,50	2 673 752,10
HRK	877 147,67	726 815,82				

U suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova, Ministarstvo financija je tijekom 1995. sudjelovalo u pripremama Nacrta ugovora između Republike Hrvatske i Europske unije o trgovini i suradnji s Financijskim protokolom. Spomenutim se ugovorom namjeravalo uspostaviti institucionalne veze Hrvatske s Europskom unijom (EU) te utvrditi budući razvoj ekonomske suradnje, posebice na području trgovine, poljoprivrede, prometa i financija. Očekivala se potpora EU-a (dugoročnim zajmovima EIB-a) financiranju projekata čija je svrha da pridonese gospodarskom razvitku Hrvatske te drugim projektima od interesa za Hrvatsku i za EU (infrastrukturni projekti, koji će omogućiti integraciju hrvatskog prostora u europski prometni sustav). Međutim, nakon hrvatske akcije oslobađanja okupiranih područja u kolovozu 1995. godine, Europska je Unija zamrzнула započete razgovore o uspostavi institucionalnih veza s Republikom Hrvatskom te je time onemogućen nastavak izravne suradnje s EIB-om u smislu sklapanja novih kreditnih ugovora.

3.4. Fond Vijeća Europe za socijalni razvitak

3.4.1. Reguliranje članstva

Izravni odnosi Republike Hrvatske s Fondom Vijeća Europe za socijalni razvitak (The Council of Europe Social Development Fund - CEF) uspostavljeni su početkom 1992. godine. Vlada Republike Hrvatske je usmjerila svoje aktivnosti na izgradnju što bolje suradnje s tom specifičnom financijskom institucijom koja pruža potporu europskim državama u rješavanju humanitarnih pitanja, socijalnih i razvojnih problema. Kako bi Hrvatska postala punopravnom članicom Vijeća Europe (VE) i CEF-a, Vlada je permanentno imala u vidu i izuzetno velike socijalne potrebe prognanika, stradalnika rata i izbjeglica te obnovu i razvitak u ratu uništenih ili oštećenih privrednih, infrastrukturnih, kulturnih, stambenih i drugih objekata. U razdoblju od 1992. do 1994. godine, Ministarstvo financija je, u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom i poslovnim bankama, ostvarilo suradnju s CEF-om čiji je cilj bio utvrditi dospjele nepodmirene obveze i stanje duga te potom cjelovito urediti odnose Republike Hrvatske s CEF-om.

U sklopu bivše države, petnaest poduzeća na manje razvijenim hrvatskim područjima koristilo je, u razdoblju od 1987. do 1990., sredstva osamnaest zajmova CEF-a ukupne svote 23,14 milijuna DEM. Ovim zajmovima financirani su u to vrijeme projekti razvitka industrije radi povećanja zaposlenosti lokalnog stanovništva. Kreditna sredstva koristila su se na osnovi sporazuma sklopljenih između CEF-a i bivše SFRJ putem četiri tranše⁴¹ uz jamstvo bivše SFRJ, hrvatskih poslovnih banaka i drugih banaka iz bivše SFRJ.

Pravni i financijski odnosi Republike Hrvatske s Fondom Vijeća Europe za socijalni razvitak uređeni su sklapanjem:

- Sporazuma između CEF-a i Vlade RH (15. lipnja 1996.) i
- Tipških ugovora o zajmu (22. srpnja 1996.):⁴²
 - Ugovora o zajmu između CEF-a i Republike Hrvatske i
 - Ugovora o zajmovima između CEF-a i šest poslovnih banaka (Dalmatinske banke, Privredne banke, Riječke banke, Slavonske banke, Splitske banke i Zagrebačke banke) uz jamstvo hrvatske države.

Sporazumom između CEF-a i hrvatske Vlade, Vlada je prihvatila raspodjelu iskorištenih izvornih zajmova koje su korisnici sa sjedištem u Hrvatskoj svojevremeno dobili od CEF-a u originalnom iznosu 23 140 427,70 DEM. Stanje duga po preuzetim zajmovima iznosilo je 8 083 407,00 DEM dok je stanje dospjelih neplaćenih obveza iznosilo 8 203 295,24 DEM.

Osnovni financijski detalji preuzetih zajmova te stanje duga krajem 1997. godine prikazuju se tabelom 5. U svojstvu jamca hrvatska je Vlada preuzela obvezu da namiri dospjele neplaćene obveze i otplate duga do njegove konačne otplate. Tipškim ugovorom o zajmu između CEF-a i Republike Hrvatske, država je u

⁴¹Bivša SFRJ imala je status pridružene članice CEF-a u razdoblju od 1986. do 25. studenog 1991., kada joj je Odlukom Parlamentarne skupštine Vijeća Europe suspendirano pravo korištenja zajmova.

⁴²Tipški ugovori CEF-a sastavljani su sukladno tada važećem Statutu CEF-a, usvojenim Odlukom 56 (9) Odbora ministara Vijeća Europe od 16. travnja 1956., Pravilniku o zajmovima, Trećem dopunskom protokolu uz Opći sporazum o povlasticama i imunitetu Vijeća Europe i Odlukama uprave CEF-a. Novi Statut CEF-a od 8. lipnja 1993., usvojen Odlukom 248 (1993) Upravnog vijeća CEF-a stupio je na snagu 18. ožujka 1997., pa će se ugovori o zajmovima ubuduće zasnivati na njegovim odredbama.

svojevremeno preuzela izvorne zajmove CEF-a koje su korisnici iz Hrvatske primili putem banaka sa sjedištem u drugim republikama bivše SFRJ. Riječ je o četiri zajma u ukupnom iznosu od 6 174 257,00 DEM. Po ovim zajmovima hrvatska država je, također, preuzela izmirivanje dospjelih neplaćenih obveza, nastalih u razdoblju od 14. 10. 1991. do 20. 08. 1996. u visini od 3 954 377,76 DEM što je isplaćeno u dva jednaka obroka po 1 977 188,88 DEM s dospeljima do 30. kolovoza 1996. i do 30. studenog 1996., te preostali dug po glavnici od 1 700 380,42 DEM koji dospijeva od 20. 08. 1996. do 20. 08. 1999. godine.

Tipski ugovori o zajmovima između CEF-a i poslovnih banaka uređuju da banke u svojstvu zajmoprimaca preuzimaju izvorne zajmove, što su ranije upotrebljavani za financiranje projekata njihovih komitenata, u sveukupnom iznosu od 16 966 170,70 DEM. Banke su također preuzele otplatu dospjelih neplaćenih obveza od 4 248 917,47 DEM (Dalmatinska banka, Riječka banka i Splitska banka) u dva jednaka obroka s dospeljima do 30. kolovoza 1996. i do 30. studenog 1996. i otplatu preostalog duga od 6 383 026,58 DEM. U tipskim ugovorima sklopljenim između hrvatskih poslovnih banaka i CEF-a - Republika Hrvatska je jamac.

Ministarstvo financija izradilo je zakon o potvrđivanju sklopljenog Sporazuma i tipskih ugovora (koji je Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora donio na sjednici od 7. veljače 1997.)⁴³ te je nadležno za njegovu provedbu. Zakonom je utvrđeno da financijske obveze na osnovi Ugovora o zajmu između CEF-a i Republike Hrvatske podmiruju korisnici ili njihovi pravni sljednici, a financijske obveze na osnovi ugovora sklopljenih, uz jamstvo Republike Hrvatske, između CEF-a i banaka podmiruju dužnici odnosno korisnici ili njihovi pravni sljednici. Sve dospjele neizmirene obveze prema CEF-u plaćene su pravovremeno (8 203 295,24 DEM) i sve obveze u skladu s rasporedom otplata podmiruju se redovito,⁴⁴ tako da je, nakon izmirenja obveza dospjelih u 1997. godini, dug smanjen s preuzetih 8,08 milijuna DEM na 4,116 milijuna DEM (tabela 5).

Primitkom u punopravno članstvo Vijeća Europe 6. studenog 1996., Hrvatska je stekla pravo da postane članicom CEF-a po postupku propisanom za države članice Vijeća Europe (prema članku III.a. Statuta CEF-a).

Ministarstvo je vanjskih poslova 20. studenog 1996. uputilo Pismo namjere Upravnom tijelu CEF-a čime je pokrenut postupak primitka Republike Hrvatske u CEF. Nakon potvrđivanja Statuta CEF-a i prihvaćanja financijskih uvjeta članstva,⁴⁵ Republika Hrvatska uputila je glavnom tajniku Vijeća Europe Izjavu o pristupu. Time je 24. lipnja 1997. godine Hrvatska postala dvadeset i šestom članicom CEF-a. Financijski uvjeti članstva u CEF su sljedeći:

- upis udjela RH u kapitalu CEF-a od 5 534 000 ECU-a i
- uplata dijela upisanog kapitala u iznosu od 611 000 ECU-a i doprinos pričuvama CEF-a u iznosu od 250 000 ECU-a (dakle ukupno 861 000 ECU-a) u četiri godišnja obroka, uz uvjet da prvi obrok dospijeva najkasnije 30 dana nakon pristupanja CEF-u.⁴⁶

Pristupanjem CEF-u, Hrvatska ostvaruje prava u njegovu upravljanju, sudjeluje u kapitalu i stječe pravo da postane korisnicom dugoročnih povoljnih zajmova (očekuje se sklapanje novih zajmova u 1998. godini u svoti od oko 30 milijuna USD).

⁴³Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak i Vlade Republike Hrvatske, Ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak i Republike Hrvatske i Ugovora o zajmovima između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak i Dalmatinske banke, Privredne banke, Riječke banke, Slavonske banke, Splitske banke i Zagrebačke banke, sklopljenih uz jamstvo Republike Hrvatske ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 3/1997.).

⁴⁴Sukladno odredbama zakona, tijekom 1996. iz Državnog proračuna na ime dospjelih nepodmirjenih obveza i redovitih obveza plaćeno je sveukupno 3 886 568,48 DEM (za četiri poduzeća, s tim da je jedno poduzeće djelomično izmirilo svoje obveze), dok su dužnici i korisnici izmirili ukupno 5 988 377,74 DEM. U 1997. godini iz Državnog proračuna plaćeno je 767 760,84 DEM, dok su dužnici i korisnici sveukupno platili 2 264 671,87 DEM po redovitim dospeljima.

⁴⁵Zakon o pristupanju Republike Hrvatske Fondu Vijeća Europe za socijalni razvitak i potvrđivanju Statuta Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak od 8. lipnja 1993. ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 8/1997), stupio je na snagu 6. lipnja 1997.

⁴⁶Prvi obrok u iznosu od 215 250 ECU plaćen je CEF-u 23. srpnja 1997. iz Državnog proračuna. Pored toga, Hrvatska je dužna podmiriti Vijeću Europe (na temelju članka 39. Statuta Vijeća Europe) iznos od 20 569,00 FRF u roku do 31. 03. 1998. na ime troškova poslovanja CEF-a za razdoblje od 24. lipnja (kada je postala članica CEF-a) do 31. prosinca 1997.

Tijekom lipnja 1997. Ministarstvo financija započelo je pripremu prijedloga projekata žurne i prioritetne obnove školske i zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji. U rujnu 1997. u Hrvatskoj je boravila misija CEF-a kako bi pomogla pripremu konačnih projekata po metodologiji i pravilima CEF-a. Vlada je zadužila Ministarstvo razvitka i obnove, Ministarstvo prosvjete i športa, Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo financija za daljnje pripreme projekata koji su u tijeku. Pored toga, radi se i na pripremi projekta razvitka i obnove Šibensko-kninske županije koji podupire i UNDP.

Tabela 5: Preuzeti zajmovi prema CEF-u i stanje duga krajem 1997. godine.

	Krajnji korisnik	Originalni iznos zajma (000 DEM)	Tranša	Banke - originalni primaoci zajma	Preuzete dospjele neizmirene obveze (000 DEM)			Preuzeti dug	Stanje duga, 14. 10. 1997.	Zadnje dospijeće
					Kamata	Glavnica	Ukupno			
1	Čaraparija, Čakovec	1 011,43	B	Ljubljanska banka, Ljubljana	123,39	449,52	572,92	224,76	112,38	14. 04. 1998.
2	Velebit, Karlovac	1 311,38	B	Ljubljanska banka, Ljubljana	159,99	582,84	742,82	291,42	145,71	14. 04. 1998.
3	Vlado Bagat, Zadar	1 927,31	B	Dalmatinska banka, Zadar	280,85	1 070,73	1 351,58	428,29	214,15	14. 04. 1998.
4	Pamučna predionica, Glina	2 373,99	B	Jugobanka, Zagreb	345,94	1 318,89	1 664,83	527,55	236,78	14. 04. 1998.
5	Agrodelta, Ploče	1 477,46	C	Privredna banka GF Ploče	317,16	656,65	973,81	656,65	328,32	20. 08. 1999.
6	Zdenka (1), V. Zdenci	577,79	C	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	256,79	128,40	20. 08. 1999.
7	Ličanka, Srb	1 548,32	C	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	688,14	344,07	20. 08. 1999.
8	RIZ, Slunj	1 949,96	D	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	1 083,31	649,99	30. 07. 2000.
9	Zdenka (2), Veliki Zdenci	818,90	D	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	454,94	272,97	30. 07. 2000.
10	Torpedo, Rijeka	3 007,08	A	Riječka banka, Rijeka	358,31	1 656,64	2 014,95	334,12	0,00	12. 02. 1997.
11	Opeka, Đakovo	1 462,84	C	Slavonska banka, Osijek	0,00	0,00	0,00	650,15	325,08	20. 08. 1999.
12	Trnovača, Sinj	1 133,49	D	Splitska banka, Split	378,62	503,77	882,39	629,71	377,83	30. 07. 2000.
13	Kordun (1), Karlovac	1 190,00	B	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	264,44	132,22	14. 04. 1998.
14	Kordun (2), Karlovac	1 019,55	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	453,13	226,57	20. 08. 1999.
15	Bor, Novi Marof	942,86	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	419,05	209,52	20. 08. 1999.
16	Suvremena žena, Zagreb	451,99	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	200,88	100,44	20. 08. 1999.
17	Virovitičanka (1), Virovitica	586,09	D	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	325,61	195,36	30. 07. 2000.
18	Virovitičanka (2), Virovitica	350,00	D	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	194,44	116,67	30. 07. 2000.
	SVEUKUPNO (1-18)	23 140,43			1 964,27	6 239,03	8 203,30	8 083,41	4 116,45	

VII. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA U
RAZDOBLJU OD 1994. - 1996.

Konsolidirana opća država uključuje: središnji državni proračun, lokalne jedinice vlasti (općine, gradovi i županije), državne fondove socijalnog osiguranja, javno poduzeće “Hrvatske ceste” do 1994. godine te od 1994. i javno poduzeće “Hrvatske vode”. Podatci o svim razinama vlasti raspoloživi su tek od 1994. godine od kada postoji i obveza svih jedinica da Ministarstvu financija RH dostavljaju svoje planove i ostvarenje proračuna. Međutim, podatci o konsolidiranoj općoj državi za 1997. godinu nisu predmetom ovog godišnjeg izvješća jer u vrijeme njegova nastanka statistika lokalne uprave i samouprave nije još bila obrađena. Prikazani su podatci klasificirani u skladu s međunarodno usporedivom metodologijom, Government Financial Statistics, koju je definirao Međunarodni monetarni fond. Potrebno je istaknuti da je kvaliteta statističkih izvora o lokalnoj upravi za početnu 1994. godinu upitna. Međutim, u godinama 1995. i 1996. kvaliteta statističkih izvora se bitno poboljšala, što se odražava i u kvaliteti dobivenih rezultata konsolidacije.

Tabela 1: Prihodi i rashodi konsolidirane opće države u razdoblju od 1994. - 1996. godine

(000 HRK)	1994	1995	1996	% BDP-a		
				1994	1995	1996
UKUPNI PRIHODI I POTPORE	40 194 334	47 440 127	54 385 153	45,97	48,22	50,71
I Ukupni prihodi	40 194 016	47 430 146	54 371 483	45,97	48,21	50,69
1. Tekući prihodi	39 833 410	46 451 138	52 778 745	45,55	47,22	49,21
Porezni prihodi	37 767 041	43 677 476	47 962 322	43,19	44,40	44,72
Neporezni prihodi	2 066 369	2 773 661	4 816 423	2,36	2,82	4,49
2. Kapitalni prihodi	360 606	979 009	1 592 738	0,41	1,00	1,48
II Potpore	318	9 981	13 670	0,00	0,01	0,01
UKUPNI RASHODI I NETO POSUDBE	38 597 985	48 139 844	54 784 640	44,14	48,93	51,08
III Ukupni rashodi	38 273 826	47 881 837	54 297 299	43,77	48,67	50,62
1. Tekući rashodi	35 606 602	43 409 085	46 941 087	40,72	44,12	43,77
2. Kapitalni rashodi	2 667 224	4 472 752	7 356 212	3,05	4,55	6,86
3. Posudbe umanjene za otplate	324 159	258 007	487 341	0,37	0,26	0,45

Tabela 1 prikazuje osnovne agregate bilance konsolidirane opće države. Detaljan prikaz konsolidirane bilance s pripadajućim nekonsolidiranim bilancama državnog proračuna, izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave nalazi se u prilogu. Već letimičan pogled na prikazane podatke pokazuje trend porasta ukupne javne potrošnje, mjereno ukupnim konsolidiranim prihodima i ukupnim konsolidiranim rashodima. Ukupni prihodi konsolidirane opće države bilježe porast koji je u najvećoj mjeri rezultat porasta poreznih prihoda koji su porasli s 43,19% BDP-a u 1994. godini na 44,72% BDP-a u 1996. godini. Ukupni rashodi konsolidirane opće države također pokazuju u promatranom razdoblju bitan nominalni i realni rast. Njihov udio u bruto domaćem proizvodu raste s 44,14% u 1994. na 51,08% u 1996. godini. Važno je naglasiti da značajan porast u strukturi konsolidiranih rashoda bilježe kapitalni rashodi koji su s 3,05% BDP-a u 1994. godini porasli na 6,86% BDP-a u 1996. godini. Nakon realnog povećanja u 1995. godini, udio tekućih izdataka u BDP-u se u 1996. godini smanjio na razinu od 43,77% BDP-a.

Najbitnije pitanje na koje odgovara konsolidirana bilanca je pitanje generatora rasta ukupne javne potrošnje. Tabela 2 prikazuje konsolidiranu bilancu opće države prema jedinicama državne vlasti.

Tabela 2: Konsolidirana opća država prema jedinicama državne vlasti

(000 HRK)	OSTVARENJE			Udio u BDP-u %		
	1994	1995	1996	1994	1995	1996
UKUPNI PRIHODI I POTPORE	40 194 334	47 440 127	54 385 153	45,97	48,22	50,71
I Državni proračun	23 142 632	27 880 779	31 367 481	26,47	28,34	29,25
II Izvanproračunski fondovi	13 659 619	15 191 309	16 896 135	15,62	15,44	15,75
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	7 113 499	8 646 961	9 503 847	8,14	8,79	8,86
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	3 746 823	4 520 547	5 151 911	4,28	4,59	4,80
3. Fond za zapošljavanje	556 729	691 171	673 826	0,64	0,70	0,63
4. Sredstva doplatka za djecu	689 405	782 087	878 500	0,79	0,79	0,82
5. Hrvatske vode	435 655	550 543	688 051	0,50	0,56	0,64
6. Hrvatske ceste	1 117 508	0	0	1,28	0,00	0,00
III Lokalna uprava i samouprava	3 392 083	4 368 039	6 121 537	3,88	4,44	5,71
UKUPNI RASHODI I NETO POSUDBE	38 597 985	48 139 844	54 784 640	44,14	48,93	51,08
I Državni proračun	20 616 667	26 032 112	27 376 158	23,58	26,46	25,52
III Izvanproračunski fondovi	14 736 923	17 976 836	21 282 136	16,85	18,27	19,84
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	6 685 575	8 860 687	10 459 776	7,65	9,01	9,75
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	5 255 669	7 083 073	8 357 507	6,01	7,20	7,79
3. Fond za zapošljavanje	416 095	445 942	676 184	0,48	0,45	0,63
4. Sredstva doplatka za djecu	665 178	820 581	853 165	0,76	0,83	0,80
5. Hrvatske vode	507 432	766 553	935 504	0,58	0,78	0,87
6. Hrvatske ceste	1 206 974	0	0	1,38	0,00	0,00
IV Lokalna uprava i samouprava	3 244 395	4 130 896	6 126 346	3,71	4,20	5,71
UKUPAN VIŠAK/MANJAK	1 596 349	- 699 717	- 399 487	1,83	-0,71	-0,37

Tabela jasno pokazuje da je razina poreznog opterećenja, mjerena udjelom ukupnih prihoda pojedinih razina vlasti u BDP-u, pod odlučujućim utjecajem ukupnih prihoda državnog proračuna i izvanproračunskih fondova. U drugom dijelu ovog godišnjeg izvješća opširno je obrazloženo kretanje ukupnih prihoda središnjeg državnog proračuna koje se u promatranom razdoblju nalazilo pod utjecajem politike poreznog rasterećenja, jačanja fiskalne discipline i djelovanja dezinflacijske dinamike koja je naročito u 1994. i 1995. godini imala za posljedicu brži rast poreznih prihoda od rasta poreznih baza. Istodobno, u 1996. godini državni je proračun ostvario prihode od privatizacije u iznosu od oko 1% BDP-a koji su utjecali na razinu ukupnih konsolidiranih prihoda, ali je isto tako važno imati na umu da je njihovo postojanje jednokratno i nema karakter poreznog opterećenja. Kada se uzme u obzir spomenuti učinak kapitalnih prihoda državnog proračuna u 1996. godini, tada postaje vidljivo da je porast konsolidiranih prihoda lokalne uprave i samouprave najveći pojedinačni generator porasta ukupnog poreznog opterećenja. Rast udjela jedinica lokalne uprave i samouprave rezultat je provedbe politike decentralizacije pojedinih državnih funkcija i donošenja Zakona o jedinicama lokalne samouprave i uprave krajem 1995. godine.

Razmatranje rashodne strane konsolidirane bilance pokazuje da se središnji državni proračun nalazi u neprekidnom konsolidiranom višku, te da konsolidirani rashodi državnog proračuna počinju padati u 1996. godini. Daljnji pad konsolidiranih rashoda središnjeg državnog proračuna može se očekivati i u 1997. godini. Međutim, kretanje rashoda izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave nedvosmisleno pokazuje da se u ovoj sferi nalazi uzrok skokovitog porasta javne potrošnje. Dodatno širenje jaza između konsolidiranih prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova pokazuje da su upravo izvanproračunski fondovi (u prvom redu Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja) osnovni generatori konsolidiranog manjka, odnosno najveći potrošač konsolidiranog viška državnog proračuna. Na ovaj se način još jedanput zorno pokazuje da sustav generacijske solidarnosti i postojeći uvjeti umirovljenja nisu više financijski održivi. Očekuje se, stoga, da će sveobuhvatna reforma mirovinskog sustava otpočeti s 1. siječnjem 1999. godine.

1. Struktura tekućih izdataka

Kretanje konsolidiranih tekućih izdataka pokazuje da se u promatranome razdoblju smanjio njihov udio u ukupnim konsolidiranim rashodima s 92,25% u 1994. godini na 85,68% u 1996. godini. Zbog opisanih kretanja u središnjem državnim proračunu tijekom 1997. godine moguće je očekivati daljnje slabljenje njihove važnosti. Kretanje najvažnijih kategorija tekućih konsolidiranih rashoda prikazano je tabelom 3. U promatranom razdoblju rashodi za dobra i usluge smanjuju se u strukturi ukupnih rashoda sa 58,73% u 1994. na 49,58% u 1996. godini ili na 25,32% BDP-a.

Tabela 3: Struktura tekućih rashoda konsolidirane opće države

(000 HRK)	Visina konsolidiranih izdataka			Udio u BDP-u		
	1994	1995	1996	1994	1995	1996
KONSOLIDIRANI TEKUĆI IZDATCI	35 606 602	43 409 085	46 941 087	40,72	44,12	43,77
1. Rashodi za dobra i usluge	22 669 186	27 369 895	27 160 325	25,93	27,82	25,32
- Nadnice i plaće	9 063 537	11 739 444	12 051 216	10,37	11,93	11,24
- Ostale kupovine dobara i usluga	13 605 649	15 630 450	15 109 109	15,56	15,89	14,09
2. Izdatci za kamate	1 138 202	1 423 033	1 243 318	1,30	1,45	1,16
3. Subvencije i ostali tekući transferi	11 799 214	14 616 157	18 537 443	13,49	14,86	17,28

Subvencije i ostali tekući transferi znatnije su se povećali u strukturi konsolidiranih tekućih izdataka. U 1996. godini ovi izdatci su činili jednu trećinu ukupnih izdataka. Pod ovom kategorijom izdataka na konsolidiranoj razini podrazumijevamo izdatke koji se odnose na politiku subvencija u poljoprivredi, politiku transfera javnim poduzećima i politiku transfera stanovništvu (socijalni program i program socijalnog zbrinjavanja hrvatskih branitelja).

2. Tekući višak konsolidirane opće države ili štednja opće države

Smanjenje tekućih izdataka u strukturi ukupnih izdataka praćeno je povećanjem udjela kapitalnih izdataka u promatranom razdoblju. Relativno smanjenje tekućih izdataka u strukturi ukupnih izdataka praćeno je i povećanjem tekućeg viška (štednje) konsolidiranog proračuna opće države. Kretanje tekućeg viška prikazano je tabelom 4. Povećanje štednje sektora države pridonosi povećanju agregatne štednje gospodarstva kojim se financiraju investicije u zemlji te smanjuje potreba zaduživanja na domaćem ili stranom tržištu kapitala.

Tabela 4: Tekući višak (štednja) konsolidirane države i stupanj pokrivenosti kapitalnih izdataka

Godina	Iznos štednje (000 HRK)	Udio u BDP-u	Kapitalni izdatci (000 HRK)	Stupanj pokrivenosti
1994	4 227 126	4,83%	2 667 224	158,48%
1995	3 048 771	3,0%	4 472 752	68,16%
1996	5 846 352	5,45%	7 356 212	79,48%

Štednja je, mjerena razlikom između tekućih prihoda i tekućih rashoda, u promatranom razdoblju predstavljala najbitniji izvor financiranja kapitalnih izdataka države. Tako je u 1995. godini štednjom financirano 68,16% kapitalnih izdataka, dok je u 1996. godini štednja pokrivala 79,48% kapitalnih izdataka konsolidiranog proračuna.

3. Ukupni manjak opće države i njegovo financiranje

Kretanje ukupnog viška/manjka konsolidirane države prikazano je tabelom 5. U 1994. godini ostvaren je višak konsolidiranog državnog proračuna u iznosu od 1,59 milijardi kuna, što je predstavljalo 1,83% BDP-a. U preostalom razdoblju ostvaren je manjak konsolidiranog proračuna opće države koji nije prelazio 1% BDP-a. U 1995. godini ostvaren je manjak u iznosu od 699 milijuna kuna što predstavlja 0,71% BDP-a, dok je u 1996. godini ostvaren manjak konsolidiranog proračuna u iznosu od 399 milijuna kuna što je znatno manje nego u prethodnoj godini i predstavlja 0,37% BDP-a. Ovakva kretanja konsolidiranog manjka svrstavaju Hrvatsku u red rijetkih zemalja koja udovoljava fiskalnom kriteriju Maastrichtskog sporazuma. Ovakav rezultat je tim važniji kada se zna u kakvom je gospodarskom i političkom okružju živjela Hrvatska tijekom tog razdoblja. Istodobno, prikazano kretanje manjka i način njegova financiranja na najupečatljiviji način opisuju doprinos fiskalne politike makroekonomskoj stabilnosti. Međutim, na osnovi tabele 5 također se može zaključivati o promjenama u strukturi ukupnog javnog duga. Naime, vidljivo je da dolazi do smanjivanja domaće komponente javnog duga na teret strane komponente javnog duga. Podatci za 1997. godinu pokazuju da se nastavak ovakvog kretanja može očekivati i u 1997. godini o čemu u budućnosti svakako treba voditi računa.

Tabela 5: Manjak i financiranje manjka konsolidirane opće države

(000 HRK)	Nominalne vrijednosti			Udio u BDP-u (%)		
	1994	1995	1996	1994	1995	1996
Ukupni manjak/višak	1 593 649	- 699 717	- 399 487	1,82	-0,71	-0,37
Ukupno financiranje	-1 596 349	699 717	399 487	-1,83	0,71	0,37
Domaće financiranje	-1 565 115	-56 811	-530 293	-1,79	-0,06	-0,49
Strano financiranje	-31 234	756 528	929 780	-0,04	0,77	0,87

VIII. ORGANIZACIJSKO USTROJSTVO MINISTARSTVA FINANCIJA

Ministarstvo financija Republike Hrvatske jedno je od pet državnih ministarstava. Status državnog ministarstva rezultat je važnosti zadataka koje u sklopu cjelokupne državne uprave obavlja Ministarstvo financija te činjenice da se svi poslovi iz djelokruga Ministarstva financija obavljaju centralizirano na cjelokupnoj državnoj razini.

Organizacijska je shema Ministarstva financija prikazana na kraju dokumenta. Na čelu Ministarstva financija nalazi se ministar financija. Ministar financija ima jednog zamjenika. Kao što pokazuje organizacijska shema, za obavljanje poslova iz djelokruga Ministarstva financija ustrojeno je 15 organizacijskih jedinica. Organizacijske jedinice u sastavu Ministarstva financija su:

- Carinska uprava
- Devizni inspektorat
- Financijska policija
- Porezna uprava
- Uprava za makroekonomske analize i prognoze
- Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna
- Uprava za izvršavanje državnog proračuna
- Uprava za upravljanje javnim dugom i gotovinom
- Uprava za međunarodne financijske odnose
- Uprava za gospodarstvo
- Uprava za bankarski, devizni sustav i sustav osiguranja
- Uprava za državno računovodstvo
- Uprava za informatizaciju i javne nabavke
- Kabinet ministra
- Ured tajnika ministarstva

Carinska uprava predlaže rješenja u području carinske politike i carinske zaštite, organizira rad carinske službe, otkriva i sprječava carinske prekršaje i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Radom Carinske uprave upravlja ravnatelj koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra financija.

Porezna uprava organizira, koordinira, prati i nadzire naplatu proračunskih prihoda, prati i analizira primjenu poreznih propisa i funkcioniranje poreznog sustava, te predlaže rješenja na području porezne politike. Na čelu Porezne uprave nalazi se ravnatelj koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra financija.

Devizni inspektorat obavlja nadzor u oblasti deviznog i vanjskotrgovinskog poslovanja te kreditnog poslovanja s inozemstvom i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Deviznog inspektorata je glavni devizni inspektor koji je po položaju, također, pomoćnik ministra.

Financijska policija obavlja nadzor zakonitosti obračuna i uplate državnih prihoda, prihoda lokalne uprave i izvanproračunskih fondova te druge poslove po nalogu ministra. Radom Financijske policije upravlja glavni inspektor koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra.

Uprava za makroekonomske analize i prognoze obavlja poslove analiza i prognoza makroekonomskih kretanja, poslove analize učinaka fiskalne politike na gospodarstvo, te druge poslove po nalogu ministra. Upravu vodi pomoćnik ministra.

Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna izrađuje prijedlog državnog proračuna i izvanproračunskih fondova, obavlja konsolidaciju proračuna, izrađuje izvješća o kretanju javnih prihoda i rashoda, predlaže zakone u oblasti financiranja lokalne uprave i samouprave, te obavlja druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za izvršavanje državnog proračuna izvršava državni proračun i obavlja administrativne poslove u vezi s izvršenjem proračuna, izrađuje dokumente o završnom računu proračuna, obavlja poslove proračunskog nadzora radi osiguranja zakonite uporabe proračunskih sredstava, te obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za državno računovodstvo vodi glavnu knjigu državne riznice, određuje državne računovodstvene standarde i obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Radom Uprave upravlja pomoćnik ministra.

Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom osigurava upravljanje gotovinom, vodi brigu o svim transakcijama u vezi s državnim dugom, vodi evidenciju o državnom dugu, prati i analizira zaduženost države i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za izvršavanje državnog proračuna, Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom i Uprava za državno računovodstvo zajedno čine Državnu riznicu.

Uprava za međunarodne financijske odnose priprema zakonske propise koji se odnose na financijske odnose s inozemstvom, obavlja poslove u vezi s pregovorima o inozemnim kreditima, priprema prijedloge odluka o izdavanju jamstava po inozemnim kreditima, te obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Upravu vodi pomoćnik ministra.

Uprava za gospodarstvo prati i analizira poslovanje javnih poduzeća, prati posljedice elementarnih nepogoda i ratnih razaranja, obavlja poslove u vezi s koncesijama i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za bankarski i devizni sustav i sustav osiguranja sudjeluje u izradi zakonskih propisa u vezi s bankarskim i deviznim sustavom i sustavom osiguranja, prati rad deviznog tržišta, te obavlja i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

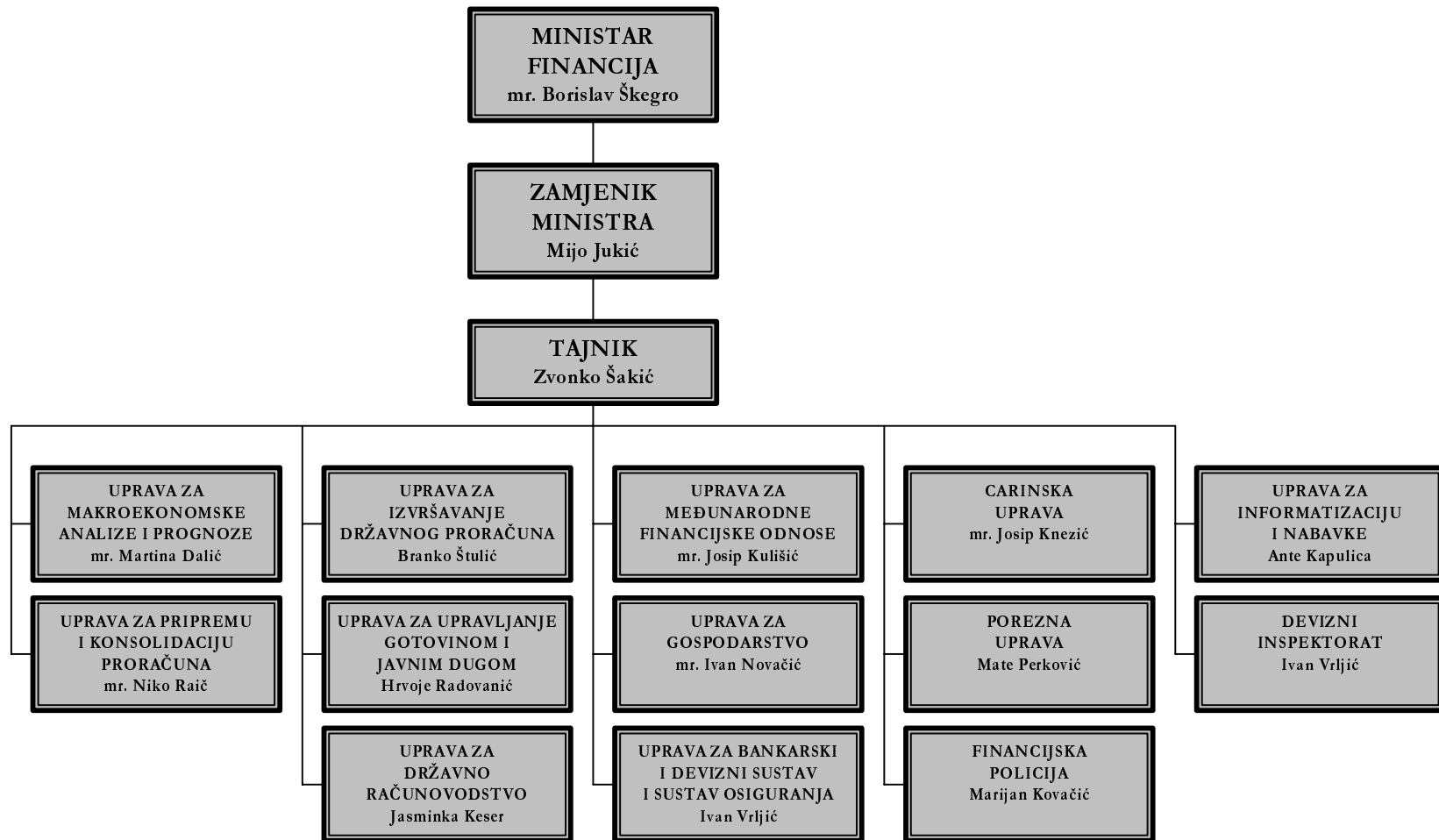
Uprava za informatizaciju i nabavke obavlja poslove izgradnje i održavanja kompjutorske mreže Ministarstva, poslove u vezi s javnom nabavkom te opće i administrativne poslove. Obavlja i druge poslove po nalogu ministra, a Upravu vodi pomoćnik ministra.

Kabinet ministra obavlja protokolarne poslove za ministra i njegova zamjenika, poslove odnosa s javnošću, administrativne poslove komunikacije s Vladom i Hrvatskim državnim saborom te druge poslove po nalogu ministra financija.

Ured tajnika Ministarstva usklađuje rad u Ministarstvu na izradi nacрта zakona i drugih propisa iz djelokruga Ministarstva, vodi kadrovsku politiku i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Ovaj Ured vodi tajnik ministarstva.

Ukupan broj zaposlenih u Ministarstvu financija krajem 1997. godine bio je 7 162 zaposlenika.

ORGANIZACIJSKA SHEMA MINISTARSTVA FINANCIJA REPUBLIKE HRVATSKE

**DOSADAŠNJI MINISTRI FINANCIJA
REPUBLIKE HRVATSKE**

prof. dr. MARIJAN HANŽEKVIĆ

27. VII. 1990. - 3. VIII. 1991

mr. JOZO MARTINOVIĆ

4. VIII. 1991. - 12. VIII. 1992.

prof. dr. ZORAN JAŠIĆ

12. VIII. 1992. - 7. VII. 1994.

mr. BOŽO PRKA

7. VII. 1994. - 11. IX. 1997.

UPRAVLJAČKA STRUKTURA SREDNJE RAZINE U MINISTARSTVU FINANCIJA

Carinska uprava

Milivoj Fučkar, pomoćnik ravnatelja Carinske uprave
mr. Mladen Barišić, pomoćnik ravnatelja Carinske uprave
Stanko Karačić, pomoćnik ravnatelja Carinske uprave
Snježana Kovaček, pomoćnik ravnatelja Carinske uprave
Tomislav Radovanić, pomoćnik ravnatelja Carinske uprave
Tomislav Javor, pročelnik Carinarnice Zagreb
Drago Brban, pročelnik Carinarnice Pula
Anton Uljar, pročelnik Carinarnice Rijeka
Branko Ganzulić, pročelnik Carinarnice Zadar
Stjepan Luetić, pročelnik Carinarnice Split
Semira Škugor, pročelnik Carinarnice Šibenik
Zdenka Vicić, pročelnik Carinarnice Ploče
Željko Dominis, pročelnik Carinarnice Dubrovnik
Mibajlo Filipčić, pročelnik Carinarnice Koprivnica
Zdravko Milić, pročelnik Carinarnice Osijek

Financijska policija

Ivan Pudar, pomoćnik glavnog inspektora
Branko Miloloža, pomoćnik glavnog inspektora
Mato Pelivan, načelnik Financijske policije za zagrebačku županiju i grad Zagreb
Božidar Pavelić, zamjenik načelnika Financijske policije za zagrebačku županiju i grad Zagreb
Zlatko Jurina, načelnik Postaje Financijske policije za krapinsko-zagorsku županiju
Milan Bradarić, načelnik Postaje Financijske policije za sisačko-moslavačku županiju
Josip Šafar, načelnik Postaje Financijske policije za karlovačku županiju
Josip Hofman, načelnik Postaje Financijske policije za varaždinsku županiju
Stanislav Domović, načelnik Postaje Financijske policije za koprivničko-križevačku županiju
Vinko Jelić-Balta, načelnik Postaje Financijske policije za bjelovarsko-bilogorsku županiju
Petar Čarić, načelnik Postaje Financijske policije za primorsko-goransku županiju
Nikola Grbac, načelnik Postaje Financijske policije za ličko-senjsku županiju
Ivan Domsčić, načelnik Postaje za virovitičko-podravsku županiju
Zdenko Budimir, načelnik Postaje Financijske policije za požeško-slavonsku županiju
Ivan Vargašević, načelnik Postaje Financijske policije za brodsko-posavsku županiju
Žarko Knežević, načelnik Postaje Financijske policije za zadarsku županiju
Stanko Mikulić, načelnik Postaje Financijske policije za osječko-baranjsku županiju
Ivan Lucić, načelnik Postaje Financijske policije za šibensko-kninsku županiju

Mirko Dujmić, načelnik Postaje Financijske policije za vukovarsko-srijemsku županiju
Mirko Budić, načelnik Postaje Financijske policije za splitsko-dalmatinsku županiju
Tomislav Vukoja, zamjenik načelnika Postaje Financijske policije za splitsko-dalmatinsku županiju
Dušan Sinčić, načelnik Postaje Financijske policije za istarsku županiju
Siniša Novak, zamjenik načelnika Postaje Financijske policije za istarsku županiju
Milo Pavlović, načelnik Postaje Financijske policije za dubrovačko-neretvansku županiju
Ivan Baksa, načelnik Postaje Financijske policije za međimursku županiju

Porezna uprava

Stipe Ččura, pomoćnik ravnatelja Porezne uprave
Josip Ložančić, pomoćnik ravnatelja Porezne uprave
Božo Smirčić, pomoćnik ravnatelja Porezne uprave
Andelko Dvorščak, pomoćnik ravnatelja Porezne uprave
Davor Bišćan, pomoćnik ravnatelja Porezne uprave
Miroslav Butorović, pomoćnik ravnatelja Porezne uprave
Zrinka Akrap, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Zagreb
Slavica Kamenečki, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Krapina
Božica Suljić, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Sisak
Danica Ivasić, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Karlovac
Ružica Brčić, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Varaždin
Branko Vrtiprah, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Koprivnica
Đuro Šadek, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Bjelovar
Višnja Felker, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Rijeka
Blaž Jurković, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Gospić
Silvestar Beneš, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Virovitica
Zdenko Farkaš, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Požega
Vladimir Abramović, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Slavonski Brod
Davor Klapan, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Zadar
Zvezdana Tima-Pavlov, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Osijek
Dražžen Crnogača, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Šibenik
Milan Matak, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Vukovar
Ivica Mladineo, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Split
Ivan Desantolo, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Pazin
Mibo Popović, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Dubrovnik
Damir Habuš, pročelnik područnog ureda Porezne uprave Čakovec

Uprava za makroekonomske analize i prognoze

mr. Sanja Madžarević-Šujster, načelnik Odjela za makroekonomske analize

Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna

Vlatka Plečko, načelnik Odjela za pripremu državnog proračuna

Vesna Brkić, načelnik Odjela za konsolidaciju državnog proračuna

Maja Lukeš-Petrović, načelnik Odjela za izvanproračunske fondove i lokalne proračune

Uprava za izvršavanje državnog proračuna

Đurđa Hunjet, načelnik Odjela za izvršavanje državnog proračuna

Toma Burić, načelnik Odjela za proračunske kontrole

Uprava za upravljanje javnim dugom i gotovinom

Ivan Mijatović, načelnik Odjela za upravljanje gotovinom

Branka Grabovac, načelnik Odjela za upravljanje javnim dugom

Uprava za državno računovodstvo

Tibomir Domazet, načelnik Odjela za računovodstvene standarde

mr. Janja Zobunđija, načelnik Odjela glavne knjige državne riznice

Uprava za međunarodne financijske odnose

mr. Vladimira Ivandić, načelnik Odjela za odnose za međunarodnim financijskim organizacijama

Miroslav Vilhar, načelnik Odjela za bilateralne financijske odnose i poticanje stranih ulaganja

Uprava za gospodarstvo

Štefanija Jakopčević, načelnik Odjela za praćenje financijskog poslovanja javnih poduzeća

Uprava za bankarski i devizni sustav i sustav osiguranja

Mirjana Kovačić, načelnik Odjela za devizni sustav

Ivica Maras, načelnik Odjela za devizne prekršaje

mr. Slavica Pezzer-Blečić, načelnik Odjela devizne i vanjskotrgovinske kontrole

Uprava za informatizaciju i nabavke

Kabinet ministra

Branka Vine, tajnik Kabineta ministra

Ured tajnika ministarstva

Vesna Šekoranja, načelnik Odjela za računovodstvene poslove

PRILOZI

Prilog 1: Prihodi i potpore državnog proračuna

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni prihodi i potpore	23 142 632	27 980 779	31 367 481	33 846 123	37 123 996
II.	Ukupni prihodi	23 142 632	27 880 779	31 367 481	33 846 123	37 123 996
III.	Tekući prihodi	22 788 882	27 287 119	30 244 343	33 384 986	34 954 810
IV.	Porezni prihodi	22 377 482	26 505 353	28 530 426	31 338 173	32 795 663
1.	Porez na dohodak	3 211 607	3 497 588	4 216 938	4 102 217	4 394 765
2.	Porez na dobit poduzeća	591 585	1 009 073	1 271 183	1 785 259	1 913 256
3.	Porez na promet nekretnina	117 672	141 756	171 776	242 702	235 865
4.1.	Porez na promet dobara i usluga	13 107 159	12 802 257	13 504 368	15 133 172	0
4.2.	Porez na dodanu vrijednost	0	0	0	0	15 038 544
5.	Trošarine	1 813 581	4 960 440	5 390 785	5 404 837	6 389 983
	a) na naftne derivate	670 441	2 559 021	2 691 840	2 728 346	3 294 260
	b) na alkohol i alkoholna pića	75 140	183 458	197 623	176 681	271 284
	c) na pivo	128 983	266 031	262 080	279 086	296 131
	d) na bezalkoholna pića	51 208	108 498	108 737	110 255	120 118
	e) na duhanske preradevine	880 466	1 759 266	2 039 532	1 999 988	2 292 486
	f) na kavu	0	67 642	68 704	74 959	85 221
	g) na uvoz motornih vozila	7 343	16 524	22 269	35 522	30 483
6.	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	3 486 771	3 922 481	3 942 438	4 639 995	4 791 861
6.1.	Carina	714 839	782 860	3 942 438	4 639 995	4 791 861
6.2.	Carinske i ostale uvozne pristojbe	2 771 932	3 139 621	0	0	0
7.	Ostali porezi	49 107	171 758	32 938	29 991	31 389
V.	Neporezni prihodi	411 400	781 766	1 713 917	2 046 813	2 159 147
8.	Višak prihoda nad rashodima HNB	141 473	165 889	82 255	129 207	106 215
9.	Dio prihoda od dobiti javnih poduzeća	44 765	142 812	134 866	329 842	391 625
10.	Prihodi od kamata	0	7 580	3 038	1 421	2 000
11.	Ostali prihodi od imovine	0	13 207	116 163	82 082	111 770
12.	Upravne i sudske pristojbe	25 575	49 501	510 489	562 611	579 711
13.	Prihodi tijela državne uprave	19 876	55 370	304 702	286 830	89 442
14.	Naknade za ceste	0	106 200	130 939	347 086	340 212
15.	Kazne i globe	110 547	187 584	228 547	281 011	303 727
16.	Ostali neporezni prihodi	69 164	53 623	202 918	26 723	234 445
VI.	Kapitalni prihodi	353 750	593 660	1 123 138	461 137	2 169 186
17.	Prodaja državnih stanova	28 456	54 740	166 683	159 420	150 000
18.	Prihodi od prodaje vojnih stanova	0	43 210	401 931	157 940	109 186
19.	Prihodi od privatizacije	325 294	495 710	554 524	143 777	1 910 000
VII.	Potpore	0	100 000	0	0	0

Prilog 2: Rashodi državnog proračuna po ekonomskim kategorijama

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	22 598 774	28 696 186	31 501 501	35 006 314	39 134 564
II.	Ukupni rashodi	22 282 792	28 475 583	30 972 816	34 395 182	37 477 377
III.	Tekući rashodi	20 360 525	25 495 182	25 930 068	29 579 721	31 988 195
1.	Rashodi za dobra i usluge	16 613 749	20 734 529	19 623 107	20 263 325	21 700 193
1.1.	Nadnice i plaće	6 517 586	8 393 597	8 365 211	9 147 512	10 094 661
1.2.	Doprinosi poslodavca	1 367 573	1 716 123	1 966 383	1 892 364	2 188 909
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	8 728 590	10 624 809	9 291 513	9 223 449	9 416 623
2.	Plaćanje kamata	1 002 506	1 392 084	1 217 618	1 737 016	2 572 250
2.2.	Domaća plaćanja	895 235	911 473	949 879	775 007	1 183 299
2.3.	Vanjska plaćanja	107 271	480 611	267 739	962 009	1 388 951
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	2 744 270	3 368 569	5 089 343	7 579 380	7 715 752
3.1.	Subvencije	1 762 667	1 809 780	2 076 847	2 307 071	2 380 324
3.1.1.	Nefinancijskim javnim poduzećima	1 709 155	1 766 074	1 995 594	2 085 988	2 116 824
3.1.2.	Financijskim institucijama	0	0	1 684	1 281	0
3.1.3.	Ostalim poduzećima	53 512	43 706	79 569	219 802	263 500
3.2.	Transferi ostalim razinama države	330 215	842 135	1 933 068	4 041 503	3 863 295
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	177 192	216 148	275 224	314 696	363 892
3.4.	Transferi stanovništvu	442 120	477 387	774 412	878 006	1 071 550
3.5.	Transferi prema inozemstvu	32 076	23 119	29 792	38 104	36 691
IV.	Kapitalni rashodi	1 922 267	2 980 401	5 042 748	4 815 461	5 489 182
4.	Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	1 588 767	1 634 158	2 216 434	1 977 534	2 554 504
5.	Kupovina zaliha	180 000	0	0	0	0
6.	Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	0	0	194 214	238 691	283 458
7.	Kapitalni transferi	153 500	1 346 243	2 632 100	2 599 236	2 651 220
7.1.	Ostalim razinama nacionalne države	140 000	0	100 000	113 000	173 995
7.2.	Nefinancijskim javnim poduzećima	0	194 674	270 000	434 713	298 500
7.3.	Financijskim institucijama	0	0	0	0	0
7.4.	Ostalim poduzećima	0	0	1 480	3 100	46 360
7.5.	Ostali domaći kapitalni transferi	13 500	1 144 169	2 245 820	2 036 583	2 117 365
7.6.	Kapitalni transferi inozemstvu	0	7 400	14 800	11 840	15 000
V.	Posudbe umanjene za otplate	315 982	220 603	528 685	611 132	1 657 187
8.	Ostalim razinama nacionalne države	0	1 141	0	43 587	65 000
9.	Nefinancijskim javnim poduzećima	0	40 675	0	-263 142	318 845
10.	Financijskim institucijama	268 651	78 631	147 506	603 948	725 500
11.	Ostale domaće neto posudbe	47 331	81 095	367 841	205 734	519 842
12.	Neto posudbe inozemstvu	0	19 061	13 338	21 005	28 000
	Tekući višak	2428357	1791937	4314275	3805265	2966615
	Ukupni manjak/višak	543858	-715407	-134020	-1160191	-2010568

Prilog 3: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I	Ukupni rashodi	22 282 792	28 475 583	30 972 816	34 395 182	37 477 377
1.	Opće javne usluge	1 674 965	1 911 166	1 911 595	2 182 768	2 598 097
2.	Poslovi i usluge obrane	7 650 165	9 910 927	7 760 190	6 990 659	7 500 081
3.	Poslovi javnog reda i sigurnosti	2 841 432	3 351 489	3 714 158	4 169 881	4 478 696
4.	Poslovi i usluge obrazovanja	2 864 662	3 277 776	3 599 830	4 050 800	4 745 538
5.	Poslovi i usluge zdravstva	57 245	78 167	151 619	184 758	254 254
6.	Socijalno osiguranje i zaštita	2 547 002	3 185 789	4 408 288	6 451 998	6 227 067
7.	Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	462 741	1 343 216	2 602 722	2 069 451	2 401 841
8.	Rekreacijski, kulturni i religijski poslovi i usluge	308 960	430 115	410 711	539 479	597 754
9.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	652 968	511 479	550 976	616 317	698 714
10.	Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	192 398	255 352	381 307	692 771	492 947
11.	Poslovi i usluge prometa i veza	1 498 506	2 232 489	3 404 954	3 433 519	3 645 710
12.	Ostali ekonomski poslovi i usluge	273 661	226 887	305 008	648 405	550 402
13.	Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	1 258 087	1 760 731	1 771 458	2 364 376	3 286 276

Prilog 4: Financiranje prema vrsti vlasnika duga

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I	Ukupno financiranje	-543 858	715 407	134 020	1 160 191	2 010 568
II	Domaće financiranje	-591 189	29 402	-669 912	-1 825 749	-2 350 147
1.	Od monetarnih vlasti	-617 286	395 967	-152 745	-354 848	-58 000
1.1.	HNB - neto posudbe	-284 690	126 186	-233 834	-241 340	-58 000
1.2.	Promjene u depozitima države	-332 596	269 781	81 089	-113 508	0
2.	Od poslovnih banaka	-63 832	1	-308 357	-1 357 298	-1 920 845
3.	Ostalo domaće financiranje	89 929	-366 566	-208 810	-113 603	-371 302
3.1.	Od ostalih financijskih institucija	0	25 000	10 000	-12 303	-41 000
3.2.	Od nefinancijskih javnih poduzeća	0	0	0	0	0
3.3.	Od nefinancijskog privatnog sektora	0	0	0	0	0
3.4.	Ostalo domaće financiranje - neklasificirano	89 929	-391 566	-218 810	-101 300	-330 302
III	Strano financiranje	47 331	686 005	803 932	2 985 940	4 360 715
4.	Od međunarodnih razvojnih institucija	0	63 540	482 028	470 073	1 756 945
4.1.	Novi zajmovi	0	124 483	581 243	557 570	1 889 245
4.2.	Otplate	0	-60 943	-99 215	-87 497	-132 300
5.	Od stranih država ili vlada	47 331	29 570	-364 330	-502 829	-50 600
5.1.	Novi zajmovi	47 331	29 570	0	0	125 000
5.2.	Otplate	0	0	-364 330	-502 829	-627 600
6.	Ostale vanjske posudbe	0	592 895	686 234	3 018 696	3 106 370
6.1.	Bankovni zajmovi i avansi	0	592 895	686 234	-3 749	-1 438 950
6.2.	Kreditni dobavljača	0	0	0	0	0
6.3.	Ostale vanjske posudbe - neklasificirano	0	0	0	3 022 445	4 545 320
7.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	0	0	0	0	0

Prilog 5: Financiranje prema vrsti instrumenata duga

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I	Ukupno financiranje	-543 858	715 407	134 020	1 160 191	2 010 568
II	Domaće financiranje	-591 189	29 402	-669 912	-1 825 749	-2 350 147
1.	Dugoročne obveznice	160 339	-303 255	-712 116	-1 572 385	-2 227 632
1.1.	Izdavanje	160 339	554 551	545 138	146 250	0
1.2.	Otplata	0	-857 806	-1 257 254	-1 718 635	-2 227 632
2.	Kratkoročne obveznice i mjenice	0	0	268 824	113 970	0
3.	Dugoročni zajmovi - neklasificirani	-273 719	79 376	-292 922	-240 642	-44 515
3.1.	Novi zajmovi	0	340 465	0	0	0
3.2.	Otplate	-273 719	-261 089	-292 922	-240 642	-44 515
4.	Kratkoročni zajmovi - neklasificirani	0	25 000	10 000	0	0
5.	Ostale obveze	-63 832	0	-855	-183	-20 000
6.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	-413 977	228 281	57 157	-126 509	-58 000
III	Strano financiranje	47 331	686 005	803 932	2 985 940	4 360 715
7.	Dugoročne obveznice	0	0	0	3 022 445	3 535 290
7.1.	Izdavanje	0	0	0	3 022 445	3 835 290
7.2.	Otplata	0	0	0	0	-300 000
8.	Kratkoročne obveznice i mjenice	0	0	0	0	0
9.	Dugoročni zajmovi - neklasificirani	47 331	154 885	830 811	-36 505	515 395
9.1.	Novi zajmovi	47 331	215 828	1 294 356	557 570	2 014 245
9.2.	Otplata	0	-60 943	-463 545	-59 4075	-1 498 850
10.	Kratkoročni zajmovi - neklasificirani	0	531 120	-26 879	0	310 030
11.	Ostale obveze	0	0	0	0	0
12.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	0	0	0	0	0

Prilog 6: Konsolidirana središnja država

(000 HRK)	Ostvarenje				Proračun
	1994	1995	1996	1997	1998
Ukupni prihodi i dotacije	36 882 251	43 283 059	48 396 602	53 345 263	58 263 492
Državni proračun	23 142 632	27 980 779	31 367 481	33 846 123	37 123 996
Izvanproračunski fondovi	13 739 619	15 302 280	17 029 121	19 499 140	21 139 496
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	7 165 145	8 720 426	9 584 721	11 022 237	11 972 544
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	3 775 177	4 558 053	5 196 313	5 824 150	6 359 842
3. Fond za zapošljavanje	556 729	691 171	676 112	638 330	662 110
4. Sredstva doplatka za djecu	689 405	782 087	878 500	976 695	1 105 000
5. Hrvatske ceste	1 117 508	-			
6. Hrvatske vode	435 655	550 543	693 475	1 037 728	1 040 000
Ukupni rashodi i posudbe umanjeni za otplate	35 469 290	44 166 098	48 874 039	54 931 935	60 387 596
Državni proračun	20 732 367	26 189 262	27 591 903	29 409 442	33 363 256
Izvanproračunski fondovi	14 736 923	17 976 836	21 282 136	25 522 493	27 024 340
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	6 685 575	8 860 687	10 459 776	13 795 119	14 181 896
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	5 255 669	7 083 073	8 357 507	8 742 813	9 621 712
3. Fond za zapošljavanje	416 095	445 942	676 184	714 077	764 437
4. Sredstva doplatka za djecu	665 178	820 581	853 165	1 003 702	1 122 000
5. Hrvatske ceste	1 206 974	-			
6. Hrvatske vode	507 432	766 553	935 504	1 266 782	1 334 295
Ukupni manjak/višak	1 412 961	- 883 039	- 477 437	- 1 586 672	- 2 124 104
Ukupno financiranje	- 1 412 961	883 039	477 437	1 586 672	2 124 104
1. Strano financiranje	-12 982	755 158	931 093	3 111 719	4 392 051
2. Domaće financiranje	-1 399 979	127 881	- 453 656	-1 525 047	- 2 267 947

Prilog 7: Prihodi i rashodi Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni prihodi i potpore	8 324 988	10 524 558	12 407 222	15 299 580	16 231 491
II.	Ukupni prihodi	8 321 836	10 192 283	11 246 813	12 675 281	13 861 078
III.	Tekući prihodi	8 321 836	10 030 464	11 105 745	12 439 164	13 510 598
IV.	Porezni prihodi	8 040 501	9 807 001	10 951 042	12 243 659	13 321 424
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	8 040 501	9 807 001	10 951 042	12 243 659	13 321 424
1.1.	Od zaposlenih	3 799 376	4 710 925	5 266 590	5 918 109	6 454 112
1.2.	Od poslodavaca	3 799 376	4 710 925	5 266 590	5 918 109	6 454 112
1.3.	Od samozaposlenih ili nezaposlenih	180 409	236 817	293 213	343 041	360 600
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	261 340	148 334	124 649	64 400	52 600
V.	Neporezni prihodi	281 335	223 463	154 703	195 505	189 174
2.	Dohodak od kamata i dividendi	281 335	223 463	154 703	195 505	129 064
3.	Ostali neporezni prihodi	0	0	0	0	60 110
VI.	Kapitalni prihodi	0	161 819	141 068	236 117	350 480
4.	Prodaja dionica i društvenih stanova	0	161 819	141 068	236 117	350 480
VII.	Potpore	3 152	332 275	1 160 409	2 624 299	2 370 413
5.1.	Tekuće	3 152	332 275	1 160 409	2 624 299	2 370 413
5.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	3 152	332 275	1 160 409	2 624 299	2 370 413
5.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	8 001 740	10 667 302	12 411 104	15 547 850	16 231 491
II.	Ukupni rashodi	8 001 740	10 667 302	12 411 104	15 547 850	16 231 491
III.	Tekući rashodi	8 001 740	10 651 243	12 393 518	15 532 570	16 205 342
1.	Rashodi za dobra i usluge	379 199	477 785	427 870	534 291	615 320
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	99 365	132 769	142 824	163 699	226 100
1.2.	Doprinosi poslodavaca	21 580	24 129	26 626	30 742	38 900
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	258 254	320 887	258 420	339 850	350 320
2.	Plaćanje kamata	4 020	2 270	884	13 736	9 600
2.1.	Ostala domaća plaćanja	4 020	2 270	884	13 736	9 600
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	7 618 521	10 171 188	11 964 764	14 984 543	15 580 422
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	1 294 585	1 782 486	1 924 702	1 721 990	2 010 695
3.4.	Transferi kućanstvima	6 304 740	8 355 121	10 002 364	13 217 390	13 523 127
3.5.	Transferi inozemstvu	19 196	33 581	37 698	45 163	46 600
IV.	Kapitalni rashodi	0	16 059	17 586	15 280	26 149
4.	Nabava fiksnog kapitala	0	16 059	17 586	15 280	26 149
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	323 248	-288 504	-127 364	-469 107	-324 331
	Ukupni manjak/višak	323 248	-142 744	-3 882	-248 270	0
VI.	Ukupno financiranje	-323 248	142 744	3 882	248 270	0
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0
2.	Domaće financiranje	-323 248	142 744	3 882	248 270	0
2.1.	Od poslovnih banaka	0	142 744	3 882	248 270	0
2.2.	Ostalo domaće financiranje	-323 248	0	0	0	0

Prilog 8: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni prihodi i potpore	5 941 720	7 601 890	8 750 894	9 342 902	10 376 476
II.	Ukupni prihodi	5 819 357	7 252 905	8 134 192	8 560 479	9 524 485
III.	Tekući prihodi	5 819 357	7 252 905	8 134 192	8 535 594	9 523 865
IV.	Porezni prihodi	5 553 362	6 959 719	7 778 910	8 417 942	9 346 185
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	5 553 362	6 959 719	7 778 910	8 417 942	9 346 185
1.1.	Od zaposlenih	1 982 132	2 396 100	2 712 698	3 082 123	3 371 045
1.2.	Od poslodavaca	1 982 132	2 396 100	2 712 698	3 082 123	3 371 045
1.3.	Od samozaposlenih ili nezaposlenih	182 818	271 173	308 199	325 535	353 700
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	1 406 280	1 896 346	2 045 315	1 928 161	2 250 395
V.	Neporezni prihodi	265 995	293 186	355 282	117 652	177 680
2.	Dohodak od kamata i dividendi	0	0	0	0	1 800
3.	Ostali neporezni prihodi	265 995	293 186	355 282	117 652	175 880
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	24 885	620
4.	Prodaja dionica	0	0	0	24 885	620
VII.	Potpore	122 363	348 985	616 702	782 423	851 991
4.1.	Tekuće	122 363	348 985	616 702	782 423	851 991
4.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	122 363	348 985	616 702	782 423	851 991
4.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	5 635 856	7 592 694	8 924 017	9 433 605	10 373 012
II.	Ukupni rashodi	5 635 856	7 592 694	8 924 017	9 433 605	10 373 012
III.	Tekući rashodi	5 635 856	7 528 432	8 736 628	9 176 087	10 141 754
1.	Rashodi za dobra i usluge	4 980 512	6 398 022	7 102 801	7 211 883	8 150 468
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	1 810 416	2 580 362	2 806 889	3 353 355	3 792 600
1.2.	Doprinosi poslodavaca	380 187	509 621	566 510	690 792	751 300
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	2 789 909	3 308 039	3 729 402	3 167 736	3 606 568
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	15 163	16 900
2.1.	Ostala domaća plaćanja	0	0	0	15 163	16 900
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	655 344	1 130 410	1 633 827	1 949 041	1 974 386
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	0	0	0	0	0
3.4.	Transferi kućanstvima	655 344	1 130 410	1 633 827	1 949 041	1 974 386
IV.	Kapitalni rashodi	0	64 262	187 389	257 518	231 258
4.	Nabava fiksnog kapitala	0	64 262	187 389	257 518	231 258
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	305 864	73 458	14 266	141 930	234 102
	Ukupni manjak/višak	305 864	9 196	-173 123	-90 703	3 464
VI.	Ukupno financiranje	-305 864	-9 196	173 123	90 703	-3 464
1.	Strano financiranje	0	1 653	84 073	70 903	-3 464
2.	Domaće financiranje	-305 864	-10 849	89 050	19 800	0
2.1.	Od poslovnih banaka	0	0	89 050	19 800	0
2.2.	Ostalo domaće financiranje	-305 864	-10 849	0	0	0

Prilog 9: Prihodi i rashodi Fonda za zapošljavanje

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni prihodi i potpore	645 729	747 171	722 042	874 645	956 837
II.	Ukupni prihodi	556 729	691 171	722 042	746 867	785 837
III.	Tekući prihodi	556 729	691 171	722 042	746 867	785 837
IV.	Porezni prihodi	542 694	657 284	699 785	740 466	780 837
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	542 694	657 284	699 785	740 466	780 837
1.1.	Od zaposlenih	542 694	657 284	699 785	370 233	390 419
1.2.	Od poslodavaca	0	0	0	370 233	390 419
V.	Neporezni prihodi	14 035	33 887	22 257	6 401	5 000
2.	Ostali neporezni prihodi	14 035	33 887	22 257	6 401	5 000
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	0	0
VII.	Potpore	89 000	56 000	0	127 778	171 000
3.1.	Tekuće	89 000	56 000	0	127 778	171 000
3.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	89 000	56 000	0	127 778	171 000
3.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	535 626	582 591	832 968	883 743	956 837
II.	Ukupni rashodi	535 626	582 591	832 968	883 743	956 837
III.	Tekući rashodi	535 626	582 591	803 181	868 319	928 941
1.	Rashodi za dobra i usluge	275 228	195 032	219 414	175 002	183 238
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	0	0	0	34 838	44 945
1.2.	Doprinosi poslodavaca	0	0	0	7 111	7 800
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	275 228	195 032	219 414	133 053	130 493
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	0	0
2.1.	Ostala domaća plaćanja	0	0	0	0	0
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	260 398	387 559	583 767	693 317	745 703
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	119 531	136 649	156 784	162 555	184 600
3.4.	Transferi kućanstvima	140 867	250 910	426 983	530 762	561 103
3.5.	Transferi inozemstvu	0	0	0	0	0
IV.	Kapitalni rashodi	0	0	29 787	15 424	27 896
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	110 103	164 580	-81 139	6 326	27 896
	Ukupni manjak/višak	110 103	164 580	-110 926	-9 098	0
VI.	Ukupno financiranje	-110 103	-164 580	110 926	9 098	0
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0
2.	Domaće financiranje	-110 103	-164 580	110 926	9 098	0
2.1.	Od ostale opće države	0	0	0	0	0
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	0	0	110 926	9 098	0
2.4.	Ostalo domaće financiranje	-110 103	-164 580	0	0	0

Prilog 10: Prihodi i rashodi Fonda doplatka za djecu

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni prihodi i potpore	689 405	782 087	878 500	1 013 473	1 122 000
II.	Ukupni prihodi	689 405	782 087	878 500	993 473	1 122 000
III.	Tekući prihodi	689 405	782 087	878 500	993 473	1 122 000
IV.	Porezni prihodi	669 285	773 444	877 429	992 289	1 120 000
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	669 285	773 444	877 429	992 289	1 120 000
1.1.	Od zaposlenih	669 285	773 444	877 429	975 511	1 103 000
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	0	0	0	16 778	17 000
V.	Neporezni prihodi	20 120	8 643	1 071	1 184	2 000
3.	Ostali neporezni prihodi	20 120	8 643	1 071	1 184	2 000
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	0	0
VII.	Potpore	0	0	0	20 000	0
4.1.	Tekuće	0	0	0	20 000	0
4.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	0	0	0	20 000	0
4.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	665 178	820 581	853 165	1 003 702	1 122 000
II.	Ukupni rashodi	665 178	820 581	853 165	1 003 702	1 122 000
III.	Tekući rashodi	665 178	820 581	853 165	1 003 702	1 122 000
1.	Rashodi za dobra i usluge	26 854	19 041	27 916	24 432	36 560
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	0	0	0	0	0
1.2.	Doprinosi poslodavaca	0	0	0	0	0
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	26 854	19 041	27 916	24 432	36 560
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	638 324	801 540	825 249	979 270	1 085 440
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	0	0	0	0	0
3.4.	Transferi kućanstvima	638 324	801 540	825 249	979 270	1 085 440
IV.	Kapitalni rashodi	0	0	0	0	0
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	24 227	-38 494	25 335	9 771	0
	Ukupni manjak/višak	24 227	-38 494	25 335	9 771	0
VI.	Ukupno financiranje	-24 227	38 494	-25 335	-9 771	0
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0
2.	Domaće financiranje	-24 227	38 494	-25 335	-9 771	0
2.1.	Od ostale opće države	0	0	0	0	0
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	0	38 494	-25 335	-9 771	0
2.4.	Ostalo domaće financiranje	-24 227	0	0	0	0

Prilog 11: Prihodi i rashodi javnog poduzeća "Hrvatske vode"

(000 HRK)		Ostvarenje				Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni prihodi i potpore	440 755	608 093	797 575	1 146 762	1 163 995
II.	Ukupni prihodi	435 655	550 543	688 051	1 037 728	1 040 000
III.	Tekući prihodi	435 592	550 450	687 357	1 037 205	1 039 700
IV.	Porezni prihodi	146 765	172 664	197 002	224 510	245 000
1.	Ostali porezni prihodi	146 765	172 664	197 002	224 510	245 000
V.	Neporezni prihodi	288 827	377 786	490 355	812 695	794 700
2.	Dohodak od kamata i dividendi	5 422	6 928	5 073	10 718	6 000
3.	Administrativne takse i pristojbe	283 405	346 982	454 460	731 366	715 000
4.	Ostali neporezni prihodi	0	23 876	30 822	70 611	73 700
VI.	Kapitalni prihodi	63	93	694	523	300
5.	Prodaja dionica i društvenih stanova	63	93	694	523	300
VII.	Potpore	5 100	57 550	109 524	109 034	123 995
6.	Od ostalih razina nacionalne države	5 100	57 550	109 524	109 034	123 995
6.1.	Tekuće	5 100	57 550	109 524	0	0
6.2.	Kapitalne	0	0	0	109 034	123 995
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	509 914	769 404	940 400	1 275 917	1 345 995
II.	Ukupni rashodi	505 295	769 404	940 400	1 275 917	1 345 995
III.	Tekući rashodi	211 156	266 123	377 775	580 213	640 000
1.	Rashodi za dobra i usluge	209 569	260 303	361 792	555 224	614 000
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	11 864	14 926	25 243	44 671	60 300
1.2.	Doprinosi poslodavaca	2 482	2 851	4 896	9 135	11 700
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	195 223	242 526	331 653	501 418	542 000
2.	Plaćanje kamata	1 587	5 820	15 983	24 989	26 000
2.1.	Ostala domaća plaćanja	1 587	5 820	15 983	24 989	26 000
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	0	0	0	0	0
IV.	Kapitalni rashodi	294 139	503 281	562 625	695 704	705 995
4.	Nabava fiksnog kapitala	99 310	262 353	303 788	396 559	330 995
5.	Kupovina zemlje i neopipljive imovine	2 167	1 961	2 227	6 294	8 000
6.	Kapitalni transferi nefinancijskim javnim poduzećima	192 662	238 967	256 610	292 851	367 000
V.	Posudbe umanjene za otplate	4 619	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	229 536	341 877	419 106	456 992	399 700
	Ukupni manjak/višak	-69 159	-161 311	-142 825	-129 155	-182 000
VI.	Ukupno financiranje	69 159	161 311	142 825	129 155	182 000
1.	Strano financiranje	34 205	67 500	43 088	54 876	34 800
2.	Domaće financiranje	34 954	93 811	99 737	74 279	147 200
2.1.	Od ostale opće države	4 619	1 141	62 004	40 974	65 000
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	0	96 975	40 767	33 305	82 200
2.4.	Ostalo domaće financiranje	30 335	-4 305	-3 034	0	0

Prilog 12: Ostvarenje proračuna općina, gradova i županija

(000 HRK)	Ostvarenje 1995				Ostvarenje 1996				Proračun 1997			
	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno
Ukupni prihodi i potpore	870 747	3 211 681	569 801	4 652 229	883 863	4 939 789	786 155	6 609 806	1 110 800	6 024 989	863 138	7 998 927
Ukupni prihodi	765 063	3 169 624	426 200	4 360 886	734 809	4 836 147	526 380	6 097 337	850 958	5 829 701	558 934	7 239 594
Tekući prihodi	730 568	2 993 910	412 886	4 137 364	681 830	4 574 021	516 326	5 772 178	775 153	5 404 207	551 138	6 730 497
Porezni prihodi	399 290	2 396 934	284 623	3 080 847	329 706	3 017 248	350 984	3 697 938	345 385	3 305 035	379 654	4 030 074
Porez i prizrez na dohodak	280 568	1 770 178	173 122	2 223 868	241 708	2 231 787	213 981	2 687 476	244 465	2 423 008	225 961	2 893 434
Porez na dobit	19 609	316 507	55 884	391 999	12 894	412 762	75 210	500 866	15 405	452 159	85 951	553 515
Porezi na nekretnine	75 994	242 395	18 044	336 433	60 890	297 473	20 375	378 738	67 568	336 301	21 329	425 198
Domaći porezi na dobra i usluge	18 734	67 139	37 380	123 253	12 615	73 056	39 105	124 776	16 650	90 071	44 173	150 893
Ostali porezi	4 386	715	193	5 294	1 599	2 170	2 312	6 082	1 297	3 497	2 240	7 034
Neporezni prihodi	331 277	596 976	128 263	1 056 516	352 124	1 556 773	165 342	2 074 240	429 768	2 099 172	171 484	2 700 423
Kapitalni prihodi	34 495	175 714	13 313	223 522	52 979	262 125	10 054	325 159	75 806	425 495	7 796	509 096
Potpore	105 685	42 058	143 601	291 343	149 054	103 642	259 774	512 470	259 841	195 287	304 205	759 333
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	795 587	3 103 485	538 961	4 438 032	815 766	4 886 013	798 114	6 499 892	1 094 668	6 125 975	865 504	8 086 147
Ukupni rashodi	790 176	3 070 937	533 763	4 394 876	807 176	4 874 224	796 576	6 477 975	1 085 888	6 116 385	860 204	8 062 477
Tekući rashodi	541 433	2 443 877	408 170	3 393 480	483 030	3 690 549	619 384	4 792 963	599 810	4 546 518	691 174	5 837 503
Izdaci za zaposlene	106 309	478 067	33 257	617 633	97 191	562 510	48 748	708 449	119 495	647 107	66 813	833 415
Doprinosi poslodavaca	17 206	83 291	5 699	106 196	16 449	103 801	7 299	127 549	20 106	121 512	10 999	152 617
Ostali izdaci za dobra i usluge	243 657	620 127	101 507	965 290	238 509	912 101	153 810	1 304 421	287 324	1 076 013	193 615	1 556 952
Plaćanje kamata	1 015	21 008	1 117	23 140	591	5 777	2 720	9 088	811	6 341	3 240	10 391
Subvencije i ostali tekući transferi	173 246	1 241 384	266 590	1 681 220	130 289	2 106 360	406 806	2 643 456	172 075	2 695 545	416 507	3 284 127
Kapitalni rashodi	248 743	627 060	125 593	1 001 396	324 146	1 183 675	177 191	1 685 012	486 078	1 569 867	169 030	2 224 974
Posudbe umanjene za otplate	5 410	32 547	5 198	43 156	8 590	11 790	1 538	21 917	8 780	9 590	5 300	23 670
Tekući višak bez potpora	189 134	550 033	4 717	743 884	198 800	883 472	- 103 058	979 215	175 342	857 689	- 140 036	892 995
Ukupni manjak/višak	75 161	108 197	30 840	214 197	68 097	53 776	- 11 959	109 914	16 131	- 100 986	- 2 366	- 87 220

Prilog 13: Prihodi konsolidirane opće države

(000 HRK)		Ostvarenje		
		1994	1995	1996
I.	Ukupni prihodi i potpore	40 194 334	47 440 127	54 385 153
II.	Ukupni prihodi	40 194 016	47 430 146	54 371 483
III.	Tekući prihodi	39 833 410	46 451 138	52 778 745
IV.	Porezni prihodi	37 767 041	43 677 476	47 962 322
1.	Porez na dohodak	5 316 629	5 731 844	6 915 910
2.	Porez na dobit	886 817	1 400 964	1 772 121
3.	Doprinosi za socijalno osiguranje	11 524 971	13 919 768	15 533 703
4.	Porezi na imovinu	305 635	475 848	551 049
5.	Porez na promet proizvoda i usluga	13 107 159	12 802 257	13 504 368
6.	Trošarine	2 689 453	4 960 440	5 390 785
7.	Lokalni porezi na dobra i usluge	347 569	146 704	152 607
8.	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	3 486 771	3 922 481	3 942 438
9.	Ostali porezi	233 157	349 715	236 022
V.	Neporezni prihodi	2 066 369	2 773 661	4 816 423
10.	Višak odjelnih poduzeća	1 792	2 954	1 306
11.	Višak prihoda nad rashodima HNB	141 473	165 889	82 255
12.	Dio dobiti od javnih poduzeća	45 078	143 328	134 955
13.	Prihodi od kamata	26 338	50 987	76 909
14.	Prihodi od dividendi	286 757	230 391	228 718
15.	Ostali prihodi od imovine	178 342	266 657	375 135
16.	Upravne i državne sudske pristojbe	550 756	794 938	2 220 703
17.	Prihodi tijela državne uprave	28 771	70 030	340 720
18.	Naknade za ceste	162 681	176 556	217 178
19.	Prihodi po posebnim propisima	112 610	190 984	231 064
21.	Ostali neporezni prihodi	531 771	680 948	907 479
VI.	Kapitalni prihodi	360 606	979 009	1 592 738
22.	Prodaja stalne kapitalne imovine	358 062	949 759	1 505 029
23.	Prodaja zaliha	0	0	0
24.	Prodaja zemlje i nematerijalne imovine	459	15 087	47 771
25.	Kapitalni transferi iz nedržavnih izvora	2 085	14 163	39 938
VII.	Potpore	318	9 981	13 670
26.	Potpore iz inozemstva	318	9 981	13 671
26.1.	Tekuće potpore	318	6 718	8 695
26.2.	Kapitalne	0	3 262	4 976
27.	Od ostalih državnih razina	0	0	0
27.1.	Tekuće potpore	0	0	0
27.2.	Kapitalne	0	0	0

Prilog 14: Rashodi konsolidirane opće države

(000 HRK)		Ostvarenje		
		1994	1995	1996
I.	Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	38 597 985	48 139 844	54 784 640
II.	Ukupni rashodi	38 273 826	47 881 837	54 297 299
III.	Tekući rashodi	35 606 602	43 409 085	46 941 087
1.	Rashodi za dobra i usluge	22 669 186	27 369 895	27 160 325
1.1.	Nadnice i plaće	9 063 537	11 739 444	12 051 216
1.2.	Doprinosi poslodavca	0	0	
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	13 605 649	15 630 450	15 109 109
2.	Izdaci za kamate	1 138 202	1 423 033	1 243 318
2.1.	Izdaci za kamate u tuzemstvu	965 577	942 422	975 566
2.2.	Izdaci za kamate u inozemstvu	172 625	480 611	267 752
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	11 799 214	14 616 157	18 537 443
3.1.	Subvencije	2 065 106	2 042 674	2 345 459
3.2.	Transferi ostalim razinama nacionalne države	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	1 410 988	1 466 871	2 399 271
3.4.	Transferi stanovništvu	8 271 848	11 049 809	13 722 957
3.5.	Transferi inozemstvu	51 272	56 802	69 757
IV.	Kapitalni rashodi	2 667 224	4 472 752	7 356 212
4.	Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	2 216 119	2 502 140	3 752 841
5.	Kupovina zaliha	180 000	135	8 076
6.	Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	2 167	37 728	314 622
7.	Kapitalni transferi	268 938	1 932 749	3 280 674
V.	Posudbe umanjene za otplate	324 159	258 007	487 341
8.	Domaće neto posudbe	319 540	238 946	473 976
9.	Vanjske neto posudbe	4 619	19 061	13 366
Tekući deficit/suficit		4 227 126	3 048 771	5 846 352
Ukupni deficit/suficit		1 596 349	-699 717	-399 487

Prilog 15: Financiranje konsolidirane opće države prema vrsti vlasnika duga

(000 HRK)		Ostvarenje		
		1994	1995	1996
I	Ukupno financiranje	-1 596 349	699 717	399 487
II	Domaće financiranje	-1 565 115	-56 811	-530 293
1.	Od ostale opće države	0	0	0
2.	Od monetarnih vlasti	-617 286	395 967	-152 745
3.	Od depozitnih banaka	-301 679	96 484	-172 258
4.	Ostalo domaće financiranje	-646 150	-549 262	-205 289
4.1.	Od ostalih financijskih institucija	2 515	27 515	11 985
4.2.	Od nefinancijskih javnih poduzeća	0	0	3 239
4.3.	Od nefinancijskog privatnog sektora	-2 950	-2 950	-348
4.4.	Ostalo domaće financiranje - neklasificirano	-645 716	-573 828	-220 166
III	Strano financiranje	-31 234	756 528	929 780
5.	Od međunarodnih razvojnih institucija	-60 313	132 693	609 189
6.	Od stranih država ili vlada	47 331	29 570	-364 330
7.	Ostale vanjske posudbe	0	592 895	686 234
8.	Promjene u gotov., depoz. i vrijedn. pap.	-18 252	1 370	-1 313

IZDAVAČ:

Ministarstvo financija Republike Hrvatske
Katančićeva 5, Zagreb

Uredile:

mr. Martina Dalić, pomoćnik ministra financija
mr. Sanja Madžarević-Šujster, načelnik

Priloge pripremili:

Uprava za makroekonomske analize i prognoze
Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna
Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom
Uprava za međunarodne financijske odnose
Porezna uprava Ministarstva financija
Carinska uprava Ministarstva financija

Lektura:

Vlatka Štimac

Tehnički uredili:

Saša Madžarević
Darko Jukić

Dizajn i tisak:

HIT ART - Zagreb

Naklada:

750 primjeraka.

ISSN 1331 - 6125

Molimo Vas da prilikom korištenja podataka obavezno navedete izvor

Dostupno na Internetu:

www.mfin.hr/godisnjak